

ᠮᠣᠩᠭᠡᠯᠠᠭ᠎ᠠ
ᠪᠠᠶᠢᠭᠦᠭᠦᠯᠯᠠᠭ᠎ᠠ
ᠲᠦᠷᠢᠶᠢᠨ
ᠠᠭᠳᠢᠲᠤᠨ

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГА

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ТАЙЛАН | 2019

Монгол Улсын Төрийн аудитын байгууллагын санаачилгаар, Монгол Улсад Засаглалыг бэхжүүлэх төслийн хүрээнд "Төрийн аудитын байгууллагын 2019 оны үйл ажиллагааны тайлан"-г иргэдэд хүргэх зорилгоор бэлтгэн гаргав.

Санал хүсэлт болон мэдээлэлтэй холбоотой лавлах зүйл байвал Үндэсний аудитын газрын info@audit.gov.mn цахим шууданд ирүүлнэ үү.

АГУУЛГА

ӨМНӨХ ҮГ	4
ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР	7
1 БҮЛЭГ ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ТУХАЙ	8
Төрийн аудитын байгууллагын стратеги	10
Төрийн аудитын байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт	11
Төрийн аудит	13
2 БҮЛЭГ 2019 ОНД ГҮЙЦЭТГЭСЭН АУДИТЫН ҮР ДҮН	14
Хураангуй тойм	16
Санхүүгийн тайлангийн аудит	18
Гүйцэтгэлийн аудит	22
Нийцлийн аудит	34
3 БҮЛЭГ 2019 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	40
Хууль эрх зүй	42
Аудитын хөгжүүлэлт	43
Стандарт (АДБОУС)	43
Судалгаа шинжилгээ	44
Сургалт	44
Чанарын баталгаажуулалт	45
Дотоод аудит	45
Мэдээллийн технологи	46
Төрийн аудитын үйл ажиллагаа дахь иргэдийн оролцоо	47
Мэдээлэл сурталчилгаа	47
Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагаа	48
Төрийн аудитын байгууллагын төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлагнал	49
4 БҮЛЭГ ДҮГНЭЛТ, ЗОРИЛТ	50
5 БҮЛЭГ ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН 2019 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ХИЙСЭН СИСТЕМЧИЛСЭН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН	54
6 БҮЛЭГ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНД ӨГСӨН ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	62
ХАВСРАЛТ	67

ӨМНӨХ ҮГ

Монгол Улсын Төрийн аудитын байгууллагын 2019 оны үйл ажиллагааны тайланг Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны 2013 оны 05 дугаар тогтоолын дагуу хийсэн системчилсэн үнэлгээний тайлан болон 2019 оны санхүүгийн тайланд хараат бус аудитын компанийн гаргасан дүгнэлтийн хамт Танд өргөн барьж байна.

Үндэсний аудитын газар нь Монгол Улсын аудитын дээд байгууллагын хувьд Улсын Их Хуралд дэмжлэг үзүүлж, эх орон ард түмний эрх ашгийн төлөө Засгийн газрын хүлээх хариуцлага, үйл ажиллагааны үр ашиг, үр нөлөөг дээшлүүлэхэд туслах, олгогдсон бүрэн эрхийн хүрээнд улс, нийтийн хөрөнгийн захиран зарцуулалтад хяналт тавих үүргээ хууль дээдлэх, шударга ёсыг хангах, ил тод, бодитой байх, төрийн аудитын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандартад нийцүүлж ажиллан, тайлагнаж ирлээ.

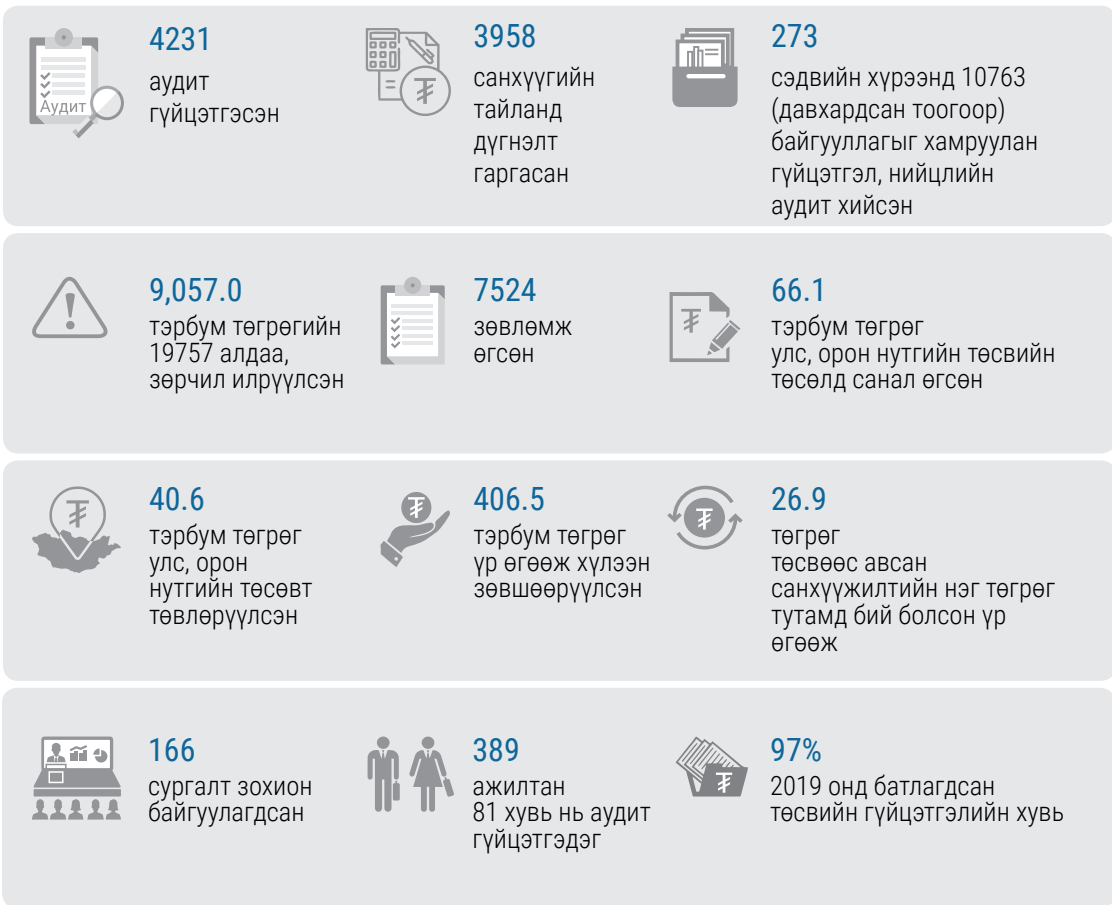
Монгол Улсын Их Хурлаас 2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан “Монгол Улсын Үндсэн хууль”-д оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн холбогдох заалтад “Төрийн санхүү, төсвийн хяналтыг хараат бусаар хэрэгжүүлэх байгууллагын бүрэн эрх, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны журмыг хуулиар тогтооно” гэж хуульчилсан нь Төрийн аудитын байгууллагын хараат бус байдлын зарчим, түүний хөгжлийн баталгааг бий болгох Аудитын дээд байгууллагын олон улсын байгууллагын уриалга, Лимагийн болон Мексикийн тунхаглалын чухал шаардлагад нийцсэн, төрийн аудитын байгууллагын хууль ёсны эрх зүйн үзэл баримтлал, тогтолцоог үндсэн хуулиар баталгаажуулж өгсөн үйл явдал боллоо. Энэхүү үйл явдал нь олон улсын Аудитын дээд байгууллагуудын төвшинд сайн туршлага болж Монгол Улсын Төрийн аудитын байгууллагын түүхэнд тодоор тэмдэглэгдэн үлдэж байна.

Төрийн аудитын байгууллагаас 2019 онд батлагдсан сэдвийн хүрээнд 4231 аудитыг

гүйцэтгэж, шалгагдагч байгууллагаар 406.5 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг хүлээн зөвшөөрүүлж, төсвөөс авсан санхүүжилтийн нэг төгрөг тутамд 26.9 төгрөгийн үр өгөөж бий болгосны зэрэгцээ байгууллагын ерөнхий төлөвлөгөө болон оны зорилт болох “Аудитыг баримтжуулах бодлого, арга зүйг боловсронгуй болгож, төлөвшүүлэх жил”-ийн хүрээнд төлөвлөсөн арга хэмжээг жигд ханган биелүүллээ.

Төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагаанд мэдээллийн технологийн эзлэх байр суурийг онцгойлон анхаарч харилцаа холбоо, технологийн дэвшилд суурилсан цогц системийг хөгжүүлэх, өөрийн санаачилга болон олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагын дэмжлэгтэйгээр мэдээллийн технологид түшиглэн аудитын үр дүн, үр нөлөөг сайжруулж төрийн аудитын байгууллагын чадавхыг бэхжүүлэх зорилтыг дэвшүүлэн ажиллаж байна.

Төрийн аудитын тогтолцоонд 2020 оныг стандарт, арга зүйн шинэчлэлийг гүнзгийрүүлж, олон улсын чиг хандлагад нийцсэн төрийн аудитын тогтолцооны суурийг бэхжүүлэх, Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллагуудтай үйл ажиллагаагаа уялдуулах замаар аудитын үр нөлөөг дээшлүүлэхэд чиглүүлнэ. Мөн олгогдсон бүрэн эрхийнхээ хүрээнд цаашид гүйцэтгэх аудитын чиглэл, сэдвийг улс орны нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэн сонгон гүйцэтгэж, “улс үндэстнийхээ ухаалаг

зарцуулалт”-д хууль дээдлэх замаар туслах чиг үүргээ хэрэгжүүлнэ.

Монгол Улсын Төрийн аудитын байгууллага Төрийн аудитын ёс зүйн стандартын хүрээнд ёс зүйн суурь үнэт зүйл болох чигч шударга байдал, хараат бус бодитой хандлага, чадамж, мэргэжлийн зан байдал болон нууцлал, ил тод байдлыг сахих, төрийн тусгай албан хаагчийнхаа хувьд хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ цаашид олон нийт, улс орныхоо эрх ашигт нийцүүлэн ажиллах болно.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ АУДИТОР

Д.ЗАНДАНБАТ

2019 ОНЫ ОНЦЛОХ ҮЙЛ ЯВДАЛ

Хууль, эрх зүйн хүрээ

Монгол Улсын Үндсэн хуульд ТАБ-ын хараат бус байдлыг баталгаажуулсан.
2019.11.14

"Төрийн санхүү, төсвийн хяналтыг хараат бусаар хэрэгжүүлэх байгууллагын бүрэн эрх, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны журмыг хуулиар тогтооно" гэж хуульчилсан.

УИХ-ын дарга Г.Занданшатар ҮАГ-т ажиллалаа.
2019.05.20

Улсын Их Хурлын зүгээс Төрийн аудитын байгууллагад тулгарч буй асуудлыг шийдвэрлэхэд бүх талаар дэмжиж ажиллахаа илэрхийлэв.

Эрх зүйн шинэтгэл

"Төрийн аудитын тухай" хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг УИХ-д өргөн барив.

Байгууллагын бодлого, стратеги

"Аудитыг баримтжуулах бодлого, арга зүйг боловсронгуй болгож, төлөвшүүлэх жил" 2019

Төрөлжсөн аудит бүрээр гүйцэтгэлийг баримтжуулах, нотлох баримтын иж бүрдлийг хангасан байх, сайн туршлагад үндэслэсэн арга зүйг нэвтрүүлэх, нотлох зүйлсийг цуглуулах, үнэлэх, дүн шинжилгээ хийх, аудитын бүртгэлийг цахим болгоход чиглүүлж, чанарын хяналтыг сайжруулсан жил боллоо.

"Төрийн аудитын байгууллагын эрх зүйн орчин, стандартын шинэтгэлийн жил" 2020

Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалд нийцүүлэн 2019-2024 стратегийн төлөвлөгөөний хүрээнд зорилт дэвшүүлэн ажиллаж байна.

Төрийн аудитын стандарт

Аудитын дээд байгууллагын олон улсын байгууллагаас удирдамж болгон батлан гаргасан аудитын бодлого, арга зүйн стандартыг Үндэсний стандарт болгон батлуулах бэлтгэл ажлыг зохион байгуулав.

Гүйцэтгэлийн хэмжүүрийн үзэл баримтлал

ТАБ-ын үндсэн үйл ажиллагаанд АДБОУБ-аас дэвшүүлсэн гүйцэтгэлийн хэмжүүрийн үзэл баримтлалын дагуу тогтолцооны үнэлгээг хийх чадавхыг бэхжүүлэн, түүний үр нөлөөг хангахуйц зохион байгуулалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэв.

Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагаа

АДБОУБ-ын 23-р их хуралд амжилттай оролцлоо.
ОХУ, Москва хот
2019.09.23-28

Хуралдаанаар ОХУ, БНХАУ, БНСУ-ын АДБ-ын удирдлагуудтай аудитын арга зүй, технологийг нэвтрүүлж хөгжүүлэхэд түншлэл, хамтын ажиллагааг идэвхжүүлэх талаар санал солилцож, чиглэлээ тодорхойлов.

АНУ, Нью-Йорк хот
2019.07.22-23

"Аудитын дээд байгууллагууд Тогтвортой хөгжлийн зорилтын хэрэгжилтэд аудит хийхэд бэлэн үү" семинарт оролцлоо.

Нийт 30 ажилтан (давхардсан тоогоор) Канад, БНСУ, БНТУ, Кувейт, АНЭУ, Бангладеш, БНХАУ, БНАЛАУ, Эстони, Филиппин улсуудад сургалтад хамрагдлаа.

Олон улсын Аудитын дээд байгууллагуудад айлчилж, сайн туршлага нэвтрүүлэх, хамтын ажиллагааг сэргээх чиглэлээр ажиллаж, аудиторчуудын ур чадварыг хөгжүүлэх сургалтуудад хамрагдлаа.

Азийн Хөгжлийн Банкны чадавх бэхжүүлэх төсөл 2019 оны 9 сараас

Төслийн хүрээнд ТАБ-ын бүтэц, зохион байгуулалтыг олон улсын жишигт нийцүүлэх, Аудит болон санхүүгийн удирдлагын цахим мастер төлөвлөгөө боловсруулж турших, мэдээллийн технологийн дэвшлийг ашиглан аудиторчуудын чадавхыг тогтвортой хөгжүүлэх зорилт дэвшүүлэн ажиллаж байна.

Дэлхийн банк, Европын холбоо Засаглалыг бэхжүүлэх төсөл 2019 оны 9 сараас

Итгэлцлийн сангийн төслийн хүрээнд "Төрийн аудитын үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог хангах" хөтөлбөрийг эхлүүлээд байна.

Нээлттэй нийгэм форум

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжигдсэн, дуусаагүй орхигдсон барилга, Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн биелэлтэд хийсэн аудитын дүнг инфографик хэлбэрээр бэлтгэн ҮАГ-ын сайтад байршууллаа.

Дэлгэрэнгүйг Хавсралт 1-ээс үзнэ үү.

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

ААНБ	Аж ахуйн нэгж, байгууллага
АДБ	Аудитын дээд байгууллага
АДБОУБ	Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын байгууллага (ИНТОСАИ)
АДБОУС	Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт
АДБАБ	Аудитын дээд байгууллагуудын Азийн байгууллага (АСОСАИ)
АИТ	Аудитын Иргэний танхим
АИБ	Аудитын Иргэдийн бүлэг
АНТАГ	Аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газар
АНЭУ	Арабын Нэгдсэн Эмират Улс
АТГ	Авлигатай тэмцэх газар
АХБ	Азийн хөгжлийн банк
БНАЛАУ	Бүгд Найрамдах Ардчилсан Лаос Ард Улс
БНСУ	Бүгд Найрамдах Солонгос Улс
БНТУ	Бүгд Найрамдах Турк Улс
БНХАУ	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс
ГА	Гүйцэтгэлийн аудит
ДАА	Дотоод аудитын алба (Үндэсний аудитын газрын)
ДТГ	Дипломат төлөөлөгчийн газар
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ЖДҮ	Жижиг дунд үйлдвэр
ЗГХЭГ	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
НА	Нийцлийн аудит
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл
НҮБ	Нэгдсэн Үндэсний Байгууллага
ОНХНС	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан
ОНТЕЗ	Орон нутгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
ОХУ	Оросын Холбооны Улс
ОУХС (IDI)	Олон Улсын Хөгжлийн санаачилга (IDI)
УТЕЗ	Улсын Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
СТА	Санхүүгийн тайлангийн аудит
СХЭГ	Стандарт, хэмжил зүйн газар
ТАБ	Төрийн аудитын байгууллага
ТАГ	Төрийн аудитын газар
ТБХ	Төсвийн Байнгын хороо
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар
ТУЗ	Төлөөлөн Удирдах зөвлөл
ТХЗ	Тогтвортой хөгжлийн зорилт
ТЭЗҮ	Техник, эдийн засгийн үндэслэл
УИХ	Улсын Их Хурал
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
ЭСЯ	Элчин сайдын яам

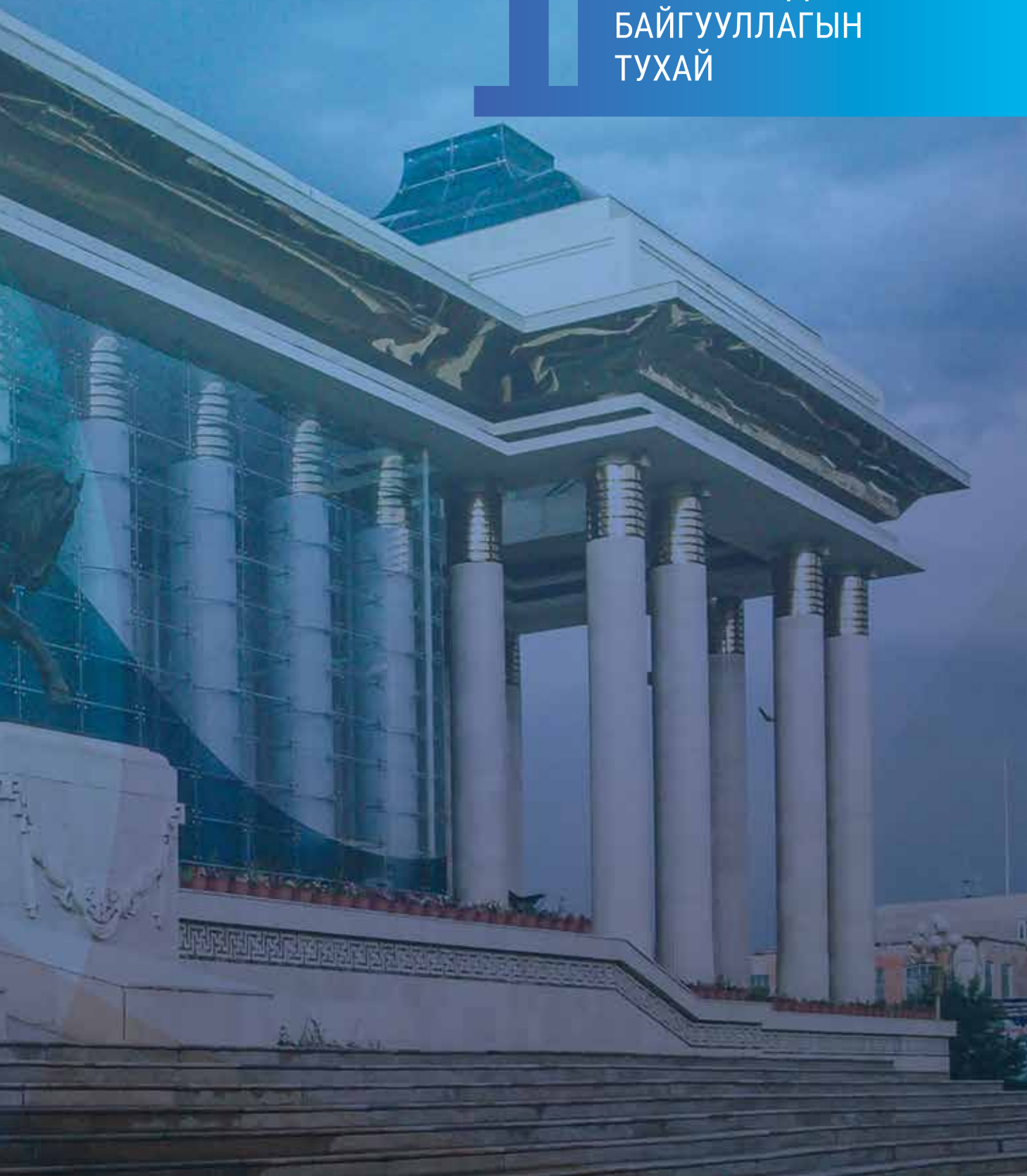
ᠮᠤᠩᠭᠡᠯᠤᠯᠤᠰᠤᠨ
ᠨᠠᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠨ
ᠨᠠᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠨ
ᠨᠠᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠨ
ᠨᠠᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠨ
ᠨᠠᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠨ

1

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ТУХАЙ

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН СТРАТЕГИ

АЛСЫН ХАРАА

Монгол Улсын хөгжлийн бодлого, зорилтуудыг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн эдийн засаг, нийгмийн өндөр үр нөлөөтэй төрийн аудитыг гүйцэтгэж, арга зүй, технологи, үйл ажиллагаагаар бүс нутгийн хэмжээнд тэргүүлэх аудитын дээд байгууллага болно.

ЭРХЭМ ЗОРИЛГО

Төрийн санхүү, төсвийн хяналтыг хараат бусаар хэрэгжүүлж, харилцагч талуудын хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар иргэдийн амьдралыг сайжруулна.

ЭРХЭМЛЭХ ҮНДСЭН ЗАРЧИМ

Зорилт 1	Зорилт 2	Зорилт 3	Зорилт 4	Зорилт 5	Зорилт 6
Төрийн аудитын байгууллагын хараат бус байдал, хууль эрх зүйн орчныг бэхжүүлэх	Төрийн аудитын тогтолцоонд арга зүй, стандартын шинэчлэлийг хийж, олон улсын чиг хандлагад нийцсэн дэвшилтэт технологи бүхий орчин үеийн төрийн аудитын тогтолцоог төлөвшүүлэх	"Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030"-ыг хэрэгжүүлэх төрийн аудитын байгууллагын идэвх оролцоог нэмэгдүүлэх замаар сайн засаглалыг дэмжих "Төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааг хараат бусаар явуулах эрх зүйн болоод арга зүй, технологийн таатай орчныг бүрдүүлнэ"	Харилцагч талуудын үр ашигтай хамтын ажиллагааг дэмжиж, аудитын чанар, нийгэмд үзүүлэх үр өгөөжийг дээшлүүлэх	Нийгмийн бүхий л салбарыг хамарсан өргөн хүрээний асуудалд үнэлэлт, дүгнэлт өгөх мэдлэг, чадвар бүхий хүний нөөцийг бүрдүүлэх	Төрийн аудитын байгууллагын дотоод засаглал, дэмжих үйлчилгээ, эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог төлөвшүүлэх

ДЭВШҮҮЛСЭН ЗОРИЛТ

2018
ОН

"Аудитын чанар, үр өгөөжийг дээшлүүлэх жил"

2019
ОН

"Аудитыг баримтжуулах бодлого, арга зүйг боловсронгуй болгож, төлөвшүүлэх жил"

2020
ОН

"Төрийн аудитын байгууллагын эрх зүйн орчин, стандартын шинэтгэлийн жил"

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН БҮТЭЦ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ АУДИТОР

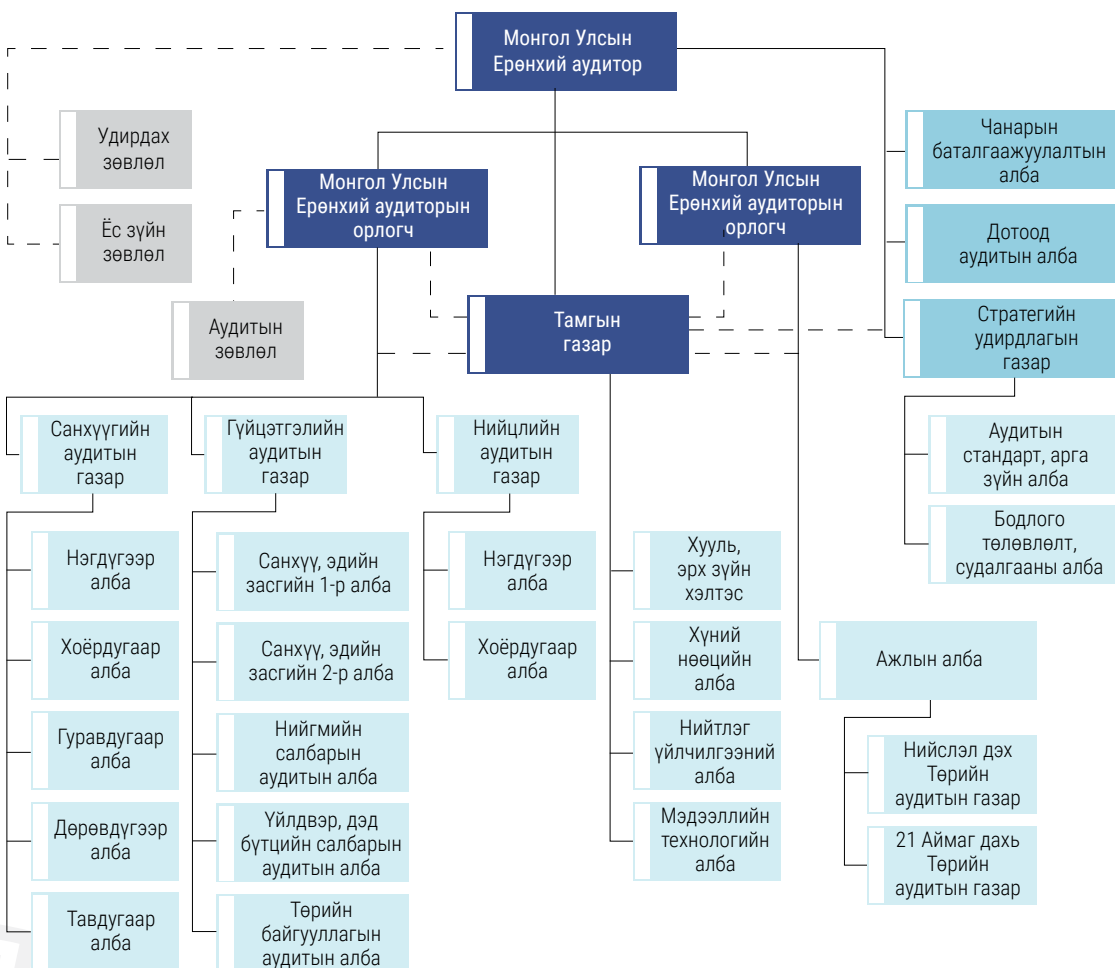
6 жилийн хугацаатай УИХ-аас томилдог.
1 удаа улируулан томилж болно.

УИХ-ын 2019 оны 5 дугаар сарын 9-ний өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдааны 46 дугаар тогтоолоор Монгол Улсын Ерөнхий аудитораар Доржсүрэн овогтой Занданбат томилогдон ажиллаж байна.

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН БҮТЭЦ

ТАБ нь УИХ-ын Төсвийн Байнгын хорооны 2017 оны 01 дүгээр тогтоолоор баталсан зохион байгуулалтын бүтцийн ерөнхий бүдүүвч, орон тооны дээд хязгаар батлах тухай, мөн байнгын

хорооны 2019 оны 03 дугаар тогтоолын дагуу 389 албан хаагчтай, 5 газар, 3 алба, 1 хэлтэс, аймаг, нийслэлд төрийн аудитын 22 газар, 3 орон тооны зөвлөлтэй үйл ажиллагаагаа явуулав.

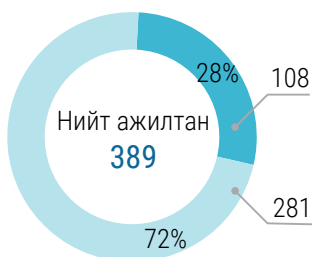
Тайлбар:
— шууд удирдлага
-- дэмжих үйлчилгээ

ХҮНИЙ НӨӨЦ

Төрийн аудитын байгууллагын хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх, тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, тасралтгүй сурган хөгжүүлэх,

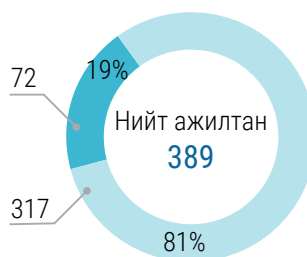
тэдний ажиллах нөхцөл, цалин урамшуулал, нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэхэд анхааран ажиллаж байна.

Байгууллагын бүтцээр

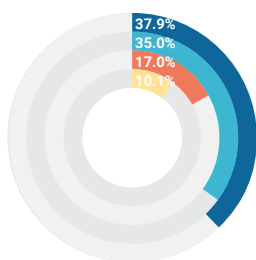
- Үндэсний аудитын газар
- Аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газар

Чиг үүргээр

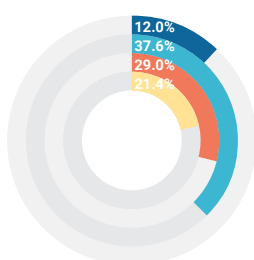
- Удирдлага, дэмжих үйлчилгээ
- Төрөлжсөн аудитад чиглэсэн

Ажилласан жилээр

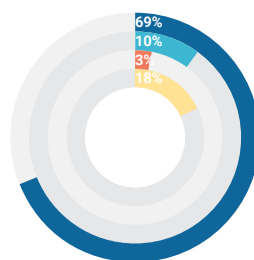
- 0-5 хүртэл жил
- 6-10 жил
- 11-15 жил
- 15- аас дээш жил

Насны бүлгээр

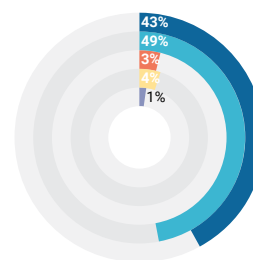
- 30 хүртэлх нас
- 31-40 нас
- 41-50 нас
- 51-60 нас

Мэргэжил, мэргэшлээр

- Ня-бо, эдийн засагч
- Хуульч
- Инженер
- Бусад

Боловсролын зэргээр

- Магистр
- Бакалавр
- Тусгай дунд
- Бүрэн дунд
- Доктор

Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдын ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөрийн хүрээнд:

202 албан хаагчид
219.9 сая төгрөгийн
буцалтгүй тусламж

16 ажилтан
өндөр насны тэтгэвэрт
гарахад 489.2 сая
төгрөгийн тэтгэмж

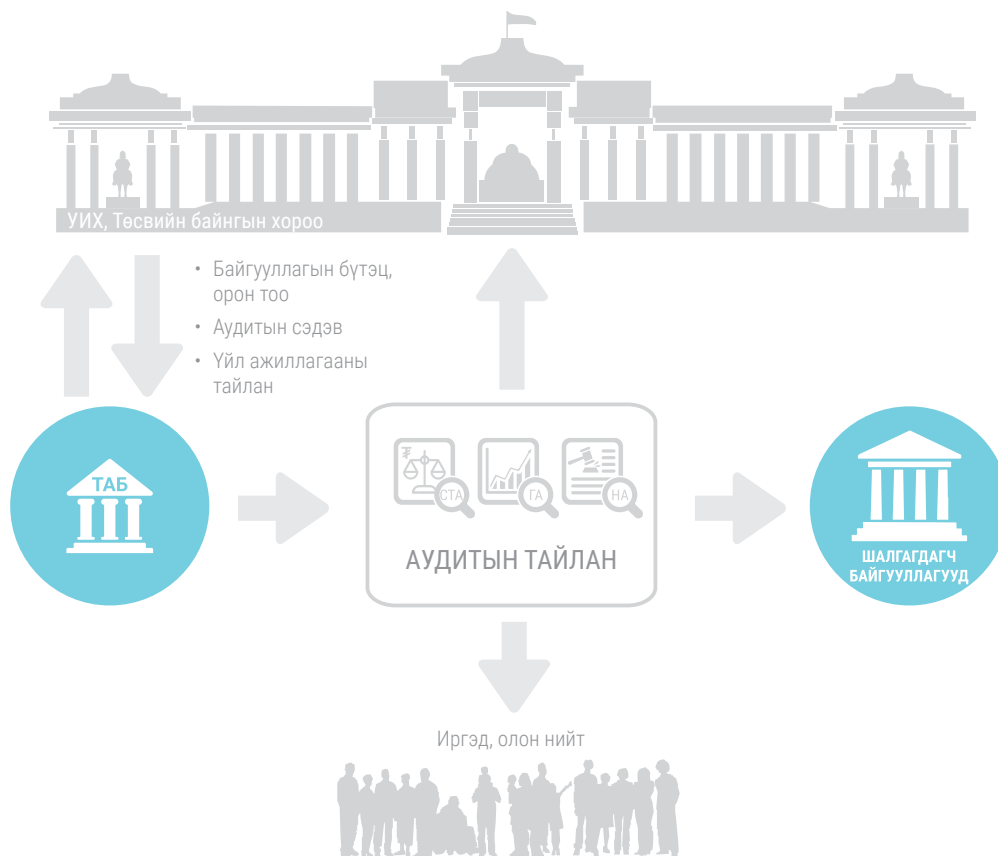
Эх сурвалж: УАГын Тамгын газрын 2019 оны тайлан

ТӨРИЙН АУДИТ

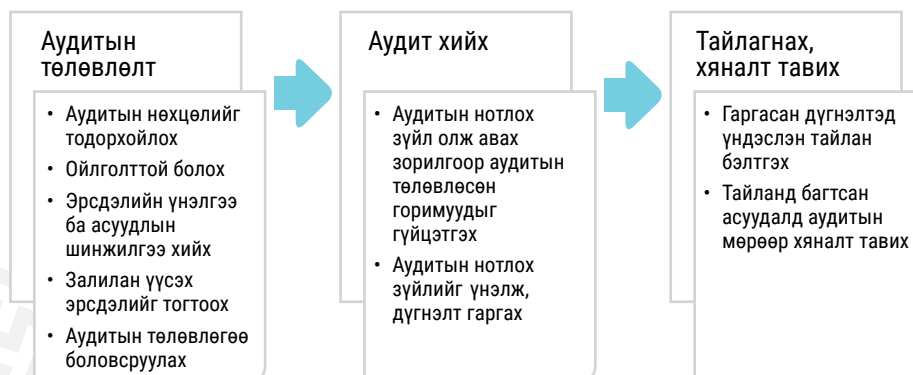
Төрийн аудитын байгууллага нь улс орны хөгжлийн зорилтуудыг шийдвэрлэхэд зарцуулагдаж байгаа төрийн төсөв, санхүүгийн үйл ажиллагаа, олон нийт үнэн зөв хариу нэхсэн материаллаг эрсдэл бүхий асуудал, үйл

ажиллагаанд аудит хийх чиглэлд түлхүү анхаарч шударга, хяналт хариуцлагатай, ил тод байдлыг бий болгож дэмжих, УИХ-ыг хараат бус бие даасан, үнэн зөв мэдээллээр хангахыг зорьдог.

ТӨРИЙН АУДИТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, ТАЙЛАГНАЛ

АУДИТ ГҮЙЦЭТГЭХ ҮЕ ШАТ

Эх сурвалж: Монгол Улсын Төрийн аудитын стандарт

Design Thinking

The background image shows a hand holding a pen over a document. Overlaid on this are several digital and financial icons: a network of nodes at the top left, a globe, a bar chart with a line graph, a hand holding a banknote, and a circular graphic with concentric lines. A large blue number '2' is positioned on the left side of the text box.

2019 ОНД
ГҮЙЦЭТГЭСЭН
АУДИТЫН ҮР ДҮН

ХУРААНГУЙ ТОЙМ

Төрийн аудитын байгууллага 2019 онд 4231 аудитыг гүйцэтгэж, үүнээс Санхүүгийн тайлангийн аудитад бүх шатны төсөв захирагчийн төсвийн гүйцэтгэл болон санхүүгийн тайланд бие даасан 3958 дүгнэлт гаргасан байна. Нийт 165 гүйцэтгэлийн аудитад 3364 байгууллага, нэгжийн үйл ажиллагаа, 108 нийцлийн аудитад 7399 хуулийн этгээд, тэдгээртэй холбогдох талуудын үйл ажиллагааг тус тус хамруулсан байна. (Дүрслэл 1)

Гүйцэтгэсэн аудитын дүнгээр нийт 9,057.0 тэрбум төгрөгийн 19757 алдаа, зөрчил илрүүлж (Дүрслэл 2), тэдгээрийн 17.0 хувь буюу 1,535.9 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчлийг аудитын явцад залруулж, нийт 19.3 тэрбум төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 1,991.9 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага, 7524 зөвлөмж өгсөн байна.

Батлагдсан сэдвийн хүрээнд нэгдсэн удирдамжаар 139, УИХ, аймаг, нийслэлийн ИТХ-ын захиалгаар 45, өөрийн санаачилгаар 76, өргөдөл гомдлын дагуу 13, нийт 273 гүйцэтгэлийн болон нийцлийн аудитыг гүйцэтгэн УИХ-ын ТБХ болон аймаг, нийслэлийн ИТХ-д танилцуулжээ. (Дүрслэл 3)

Санхүүгийн тайлангийн болон гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын 5 жилийн харьцуулсан гүйцэтгэлийн үзүүлэлтийг харууллаа. (Дүрслэл 4)

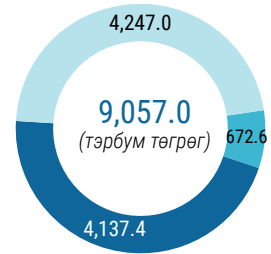
Төрийн аудитын байгууллага 2019 онд улс, орон нутгийн төсөвт 40.6 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлж, нийт 406.5 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг аудитад хамрагдсан байгууллагаар хүлээн зөвшөөрүүлсэн нь төсвөөс авсан "Нэг" төгрөгийн санхүүжилт тутамд 26.9 төгрөгийн үр өгөөжийг бий болгосон байна. (Дүрслэл 5)

Аудитын үр дүнгийн үзүүлэлт

Дүрслэл 1. Гүйцэтгэсэн аудит

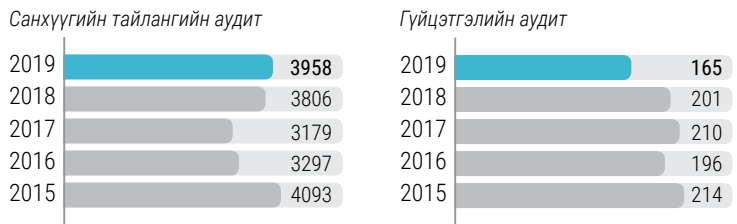

Дүрслэл 2. Аудитын илрүүлэлт

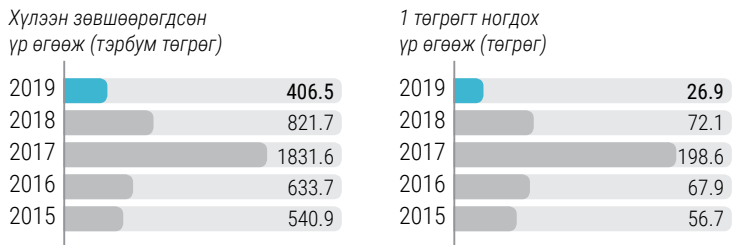

- Санхүүгийн тайлангийн аудит
- Гүйцэтгэлийн аудит
- Нийцлийн аудит

Дүрслэл 4. Гүйцэтгэсэн аудит (тоон харьцуулалт)

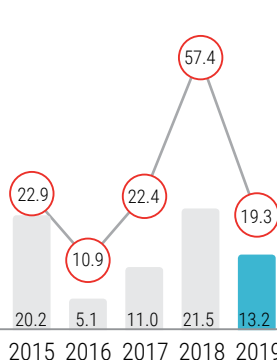

Дүрслэл 5. Аудитын үр нөлөө

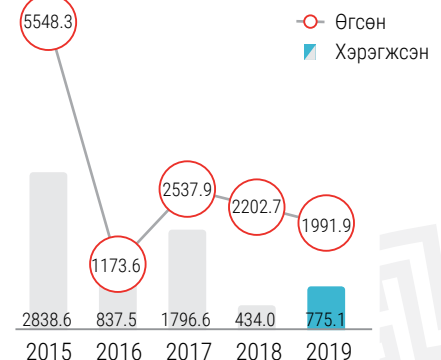
Дүрслэл 6.

Төлбөрийн акт (тэрбум төгрөг)

Дүрслэл 7.

Албан шаардлага (тэрбум төгрөг)

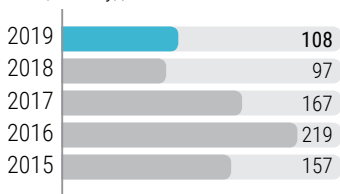
Эх сурвалж: ТАБ-ын 2019 оны статистик мэдээ

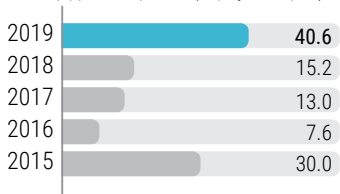
Дүрслэл 3. Батлагдсан сэдэв (ГА, НА)

Нийцлийн аудит

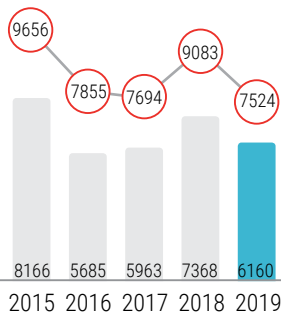

Улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн орлого (тэрбум төгрөг)

Дүрслэл 8.

Зөвлөмж (тоо)

Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн болон орон нутгийн төсвийн төсөлд санал өгөх чиг үүргийн хүрээнд 2019 онд орлого нэмэгдүүлэх чиглэлээр нийт 88 асуудал бүхий 28.7 тэрбум төгрөгийн, зардал бууруулах чиглэлээр 96 асуудлаар 37.4 тэрбум төгрөгийн санал боловсруулан холбогдох байгууллагад хүргүүлсэн бол орлого нэмэгдүүлэх чиглэлээрх 28.6 тэрбум төгрөгийн 70, зардал бууруулах чиглэлээрх 22.1 тэрбум төгрөгийн 44 санал холбогдох шатны төсвийн хэлэлцүүлгийн явцад хэрэгжсэн байна.

Аудитын дүнд нийт илрүүлэлтийн 3,296.7 тэрбум төгрөг буюу 36.5 хувийг хууль, тогтоомжийн хэрэгжилттэй, 1,677.5 тэрбум буюу 18.6 хувийг арвилан хэмнэлт, үр ашиг, үр нөлөөтэй, 1,681.0 тэрбум буюу 18.6 хувийг нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналтай, 892.1 тэрбум буюу 9.9 хувийг улс, орон нутгийн төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлтэй, 599.5 тэрбум буюу 6.6 хувийг дотоод хяналт, хариуцлагатай, 910.2 тэрбум төгрөг буюу 9.8 хувийг бусад асуудалтай холбоотой алдаа зөрчил эзэлж байна. (Дүрслэл 9)

Дүрслэл 9. Аудитын илрүүлэлт, алдаа зөрчлийн ангилал

Төлбөрийн акт: Тайлант онд 19.3 тэрбум төгрөгийн 1687 төлбөрийн акт тогтоосон нь өмнөх онтой харьцуулахад 2.98 дахин буурсан үзүүлэлт юм. Тогтоосон актаас 13.2 тэрбум төгрөгийг тайлант хугацаанд барагдуулж, өмнөх оны үлдэгдэл болон тайлант онд тогтоосон актаас 43.8 тэрбум төгрөгийн акт хэрэгжиж, 0.4 тэрбум төгрөгийн акт хасагдаж, 14.1 тэрбум төгрөгийн акт дараа онд шилжиж байна. (Дүрслэл 6)

Албан шаардлага: Тайлант хугацаанд 1,991.9 тэрбум төгрөгийн 2897 албан шаардлагыг шалгагдагч байгууллагуудад хүргүүлсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 9.5 хувиар буурсан үзүүлэлт юм. Тус албан шаардлагаас 775.1 тэрбум төгрөгийг тайлант хугацаанд барагдуулжээ. Өмнөх оны үлдэгдэл болон тайлант онд өгсөн албан шаардлагаас 2,277.6 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага хэрэгжиж 0.5 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага хасагдсанаар үлдэгдэл 1,876.9 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага дараа онд шилжиж байна. (Дүрслэл 7)

Зөвлөмж: Төрийн аудитын байгууллагаас тайлант хугацаанд 7524 зөвлөмж өгсөн байна. Нийт өгсөн зөвлөмжийн 81.9 хувь нь хэрэгжсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 0.8 пунктээр өссөн үзүүлэлт юм. (Дүрслэл 8)

Аудитын үр дүнгийн хүснэгтийг Хавсралт 2-оос харна уу.

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

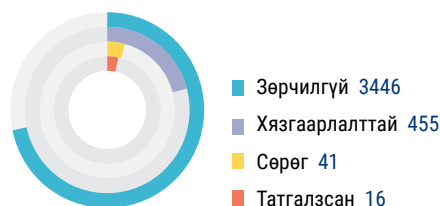
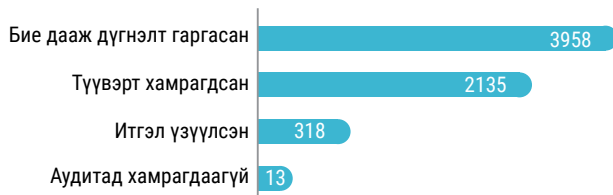
Төрийн аудитын байгууллага санхүүгийн тайлангийн аудитаар шат шатны төсөвт байгууллагын санхүүгийн тайлан нягтлан бодох бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчмууд, нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын

болон үндэсний стандартад нийцүүлэн үнэн зөв гаргасан эсэх талаар болон Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл, Засгийн газрын өрийн тайлан, Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг баталгаажуулж байна.

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Хамрагдсан байгууллага 6424

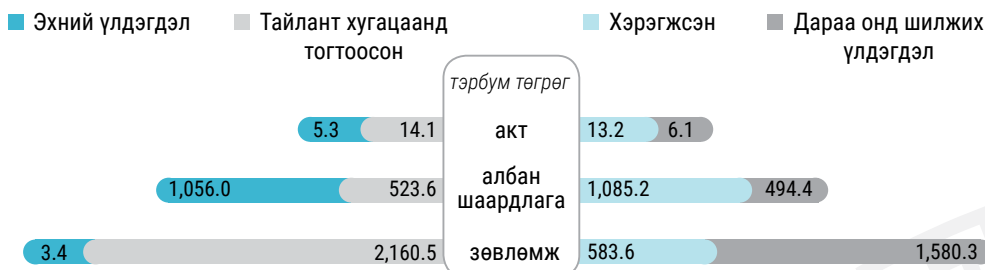
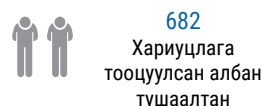
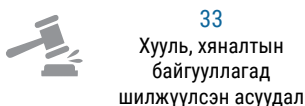
Аудитын санал дүгнэлт 3958

Аудитын илрүүлэлт - 4,247.0 тэрбум төгрөг

- Төлбөрийн акт - 14.1 тэрбум төгрөг
- Албан шаардлага - 523.6 тэрбум төгрөг
- Зөвлөмж - 2,160.5 тэрбум төгрөг
- Хариуцлага тооцуулах санал - 0.8 тэрбум төгрөг
- Хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн - 12.0 тэрбум төгрөг

Эх сурвалж: ТАБ-ын 2019 оны статистик мэдээ

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮР ДҮН

Тайлант онд төрийн аудитын байгууллага хуулиар тодорхойлсон чиг үүргийнхээ дагуу улс, орон нутгийн төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд, төсөл хөтөлбөрийн 6424 санхүүгийн тайланд аудит хийснээс 3958 санхүүгийн тайланд бие дааж аудитын дүгнэлт гаргаж, 318 байгууллагад итгэл үзүүлж, 2135 тайланг түүвэрт хамруулж, 13 байгууллагад аудит хийгээгүй байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар 3958 байгууллагын санхүүгийн тайланд өгсөн санал дүгнэлтийн 3446 буюу 87.1 хувийг зөрчилгүй, 455 буюу 11.5 хувийг хязгаарлалттай, 41 нь сөрөг санал дүгнэлт өгч, 16 тайланд дүгнэлт гаргахаас татгалзсан байна.

Төрийн аудитын байгууллага санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 4,247.0 тэрбум төгрөгийн алдаа зөрчил илрүүлснээс 1,535.9 тэрбум төгрөгийн алдаа зөрчлийг санхүүгийн тайланд залруулсан байна. Аудитаар залруулагдаагүй 2,711.1 тэрбум төгрөгийн зөрчлийн 1292 зөрчилд 14.1 тэрбум төгрөгийн төлбөрийн акт, 2312 зөрчилд 523.6 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага өгсөн бол 2,160.5 тэрбум төгрөгийн 5555 зөрчилд зөвлөмж өгч, 0.8 тэрбум төгрөгийн 592 зөрчилд хариуцлага тооцуулах санал хүргүүлж, 12.0 тэрбум төгрөгийн 33 зөрчлийг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн байна. Хавсралт 3-т Санхүүгийн тайлангийн аудитаар илрүүлсэн алдаа, зөрчлийн мэдээллийг ТЕЗ-аар харууллаа.

Тайлант онд өгсөн 5536 зөвлөмж болон өмнөх

оны үлдэгдэл 588, нийт 6127 зөвлөмжийн 89.9 хувь нь хэрэгжиж өмнөх оноос шилжиж ирсэн болон тайлант оны нийт 598 зөвлөмжийн үлдэгдэлтэй гарлаа.

Тайлант онд тогтоосон 14.1 тэрбум төгрөгийн болон өмнөх оны үлдэгдэл 5.3 тэрбум төгрөгийн буюу нийт 19.4 тэрбум төгрөгийн төлбөрийн актаас 2019 онд 13.2 тэрбум төгрөгийн актыг барагдуулж, 0.1 тэрбум төгрөгийн акт хасагдаж, 6.1 тэрбум төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Мөн тайлант онд өгсөн 523.6 тэрбум төгрөгийн болон өмнөх оны үлдэгдэл 1,056.0 тэрбум төгрөгийн буюу нийт 1,579.6 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагаас 2019 онд 1,085.2 тэрбум төгрөгийг барагдуулж, 0.01 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага хасагдаж, 494.4 тэрбум төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

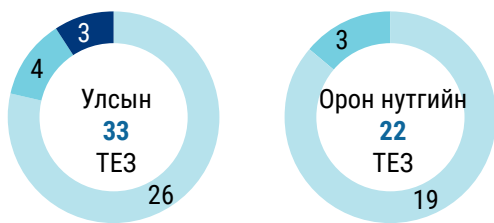
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТЫН ҮР НӨЛӨӨ

- Төсвийн ерөнхийлөн захирагч болон түүний харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан, аудитын гэрчилгээг дээд шатны төсөв захирагчийг байлцуулан гардуулж, байгууллага тус бүрээр аудитын дүн, цаашид анхаарах асуудлын талаар нэгдсэн танилцуулга хийдэг болсноор бүх шатны байгууллагын төсвийн хөрөнгийн зарцуулалт, түүнд тавих хяналт сайжирч, хариуцлага дээшилж байна.
- Зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх талаар албан шаардлага, зөвлөмж өгч хэрэгжилтийг үнэлснээр төсвийн байгууллагуудын санхүүгийн үйл ажиллагаа сайжирч, төсвийн сахилга бат зохих хэмжээгээр дээшилсэн байна.
- Улсын төсвийн 10 ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 2017 онд "Хязгаарлалттай" санал дүгнэлт өгч байсан бол 2019 онд 3 болж буурсан үзүүлэлттэй байна.
- Монгол Улсын 2018 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, Засгийн газрын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, Монгол Улсын 2020 оны төсвийн төсөлд өгсөн дүгнэлтийг цахим санд байршуулж ил тод байдлыг хангаж ажиллалаа.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН 2018 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАНД ХИЙСЭН АУДИТ

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч (55)

- Зөрчилгүй
- Хязгаарлалттай
- Итгэл үзүүлсэн

2,350.5 тэрбум төгрөг
УТЕЗ нийт алдаа зөрчил

579.5 тэрбум төгрөг
ОНТЕЗ нийт алдаа зөрчил

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.7 болон Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.10.2 дахь заалтын дагуу Засгийн газрын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит хийж, хуульд заасан хугацаанд УИХ, Засгийн газарт хүргүүлээ.

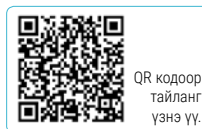
Засгийн газрын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд 55 төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тэдгээрийн харьяа 4782 төсвийн байгууллага, төрийн сан, Засгийн газрын 23 тусгай сан, 539 төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд, 156 төсөл хөтөлбөр, 884 хөрөнгө оруулалт, орон нутгийн хөгжлийн сан зэрэг нийт 6439 санхүүгийн тайланг хамрууллаа.

Улсын төсвийн 30 ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар нийт 2,350.5 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрч, 1,233.0 тэрбум төгрөгийн алдааг залруулж, 6.1 тэрбум төгрөгийн зөрчилд 355 төлбөрийн акт тогтоож, 427.2 тэрбум төгрөгийн зөрчилд 638 албан шаардлага, 32 албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах санал хүргүүлж, 6 асуудлыг шалгуулахаар хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлж, 684.2 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчлийг арилгах болон нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын асуудлаар 1804 зөвлөмж өглөө.

Орон нутгийн 22 төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар Зөрчилгүй 19, Хязгаарлалттай 3 /Сэлэнгэ аймаг, Ховд аймаг, Нийслэл/ дүгнэлт өгсөн.

Аудитаар нийт 579.3 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс 335.2 тэрбум төгрөгийн алдааг залруулж, 6.4 тэрбум төгрөгийн зөрчилд 1048 төлбөрийн акт тогтоож, 79.7 тэрбум төгрөгийн зөрчилд 1676 албан шаардлага, 12.0 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил гаргасан 324 албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах санал хүргүүлж, 0.3 тэрбум төгрөгийн 7 асуудлыг шалгуулахаар хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлж, 145.7 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчилд 3645 зөвлөмж өглөө.

(Хавсралт 3-т ТЕЗ-ийн СТА-ын товч үр дүнг үзүүлэв)

QR кодоор
тайланг
үзнэ үү.

МОНГОЛ УЛСЫН 2018 ОНЫ НЭГДСЭН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТ

Аудитын үр дүн

	10,172.8 тэрбум төгрөг Нийт орлого ба тусламж
	9,317.2 тэрбум төгрөг Нийт зарлага ба цэвэр зээл
	6.0 тэрбум төгрөг Залруулсан алдаа
	8 Зөвлөмж

Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.10.2 дахь заалтын дагуу Засгийн газраас тайлагнасан Монгол Улсын 2018 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд тусгасан нийт орлого ба тусламжийн 10,172.8 тэрбум, нийт зарлага ба цэвэр зээлийн 9,317.2 тэрбум төгрөгийн гүйцэтгэлийг баталгаажуулж дүгнэлт гаргалаа.

Сангийн яамнаас YAГ-т ирүүлсэн Монгол Улсын 2018 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд дахь 6.0 тэрбум төгрөгийн алдааг залруулж, 11 зүйл бүхий дүгнэлт гарган, Улсын Их Хурлын анхааралд 2 асуудал толилуулж, Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 4, Сангийн сайдад 4 зөвлөмж тус тус өгсөн байна.

Монгол Улсын 2018 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд хийсэн аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг гаргаж байна.

ЭЭРЭГ ҮР НӨЛӨӨ

Төсвийн тогтворжилтыг хангаж, орлого төлөвлөсөн хэмжээнээс давж биелснээр нэгдсэн төсвийн тэнцэл 27.9 тэрбум төгрөгийн ашигтай гарчээ.

Засгийн газрын өрийн үлдэгдэл 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар 22,367.0 тэрбум төгрөгт хүрч, өнөөгийн үнэ цэнээр илэрхийлснээр ДНБ /урьдчилсан гүйцэтгэл/-д харьцуулсан харьцаа 58.9 хувьтай тэнцэж, өмнөх оноос 13.6 нэгж хувиар буурсан байна.

Уул уурхайн голлох нэрийн бүтээгдэхүүний үнэ өссөн, татварын бүртгэл, мэдээллийн системийн хамрагдалт сайжирсан, татварын суурийг өргөжүүлсэн, Засгийн газрын авч хэрэгжүүлсэн бодлогын үр дүнд экспорт нэмэгдсэн зэрэг шалтгааны улмаас төсвийн татварын орлого төлөвлөснөөс бүх нэр төрлөөр давж биелжээ.

СӨРӨГ ҮР НӨЛӨӨ

Төсвийн төлөвлөлт болон тайлагналтай холбоотой журам заавар, программ хангамжийн уялдаа хангалтгүй байгаа нь төсвийн зарцуулалтыг хянах боломжийг сулруулж байна.

Улсын төсвийн эргэж төлөгдөх цэвэр зээлийн зардал төлөвлөснөөс 8.5 тэрбум төгрөг буюу 3.3 хувиар хэтэрсэн нь зарим ТЕЗ-д өмнө олгосон зээлийн эргэн төлөлтийг хуваарийн дагуу төвлөрүүлээгүйтэй холбоотой байна.

Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын нөөц санд журмын дагуу нөөцөд байвал зохих үлдэгдлийг байршуулаагүй, зарцуулалтад тавих хяналт хангалтгүй байна.

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙНАУДИТ

Төрийн аудитын байгууллагын гүйцэтгэлийн аудит нь шалгагдаж буй байгууллага чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ өөрийн нөөцийг хэрхэн арвич хямгач, үр ашигтай бөгөөд үр нөлөөтэй ашиглаж байгааг шалгаж, дүгнэлт, зөвлөмж гарган

шалгагдагч байгууллага, холбоотой талуудад хүргүүлэх, аудитын дараах үе шатны ажлын явцад зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хянан үзэж, аудитын үр өгөөжийг тооцон ажиллаж байна.

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

165
Аудит
гүйцэтгэсэн

3364
байгууллагыг хамруулсан
(давхардсан тоогоор)

- Төлбөрийн акт - 2.1 тэрбум төгрөг
- Албан шаардлага - 986.0 тэрбум төгрөг
- Зөвлөмж - 2,841.2 тэрбум төгрөг
- Хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн - 308.0 тэрбум төгрөг

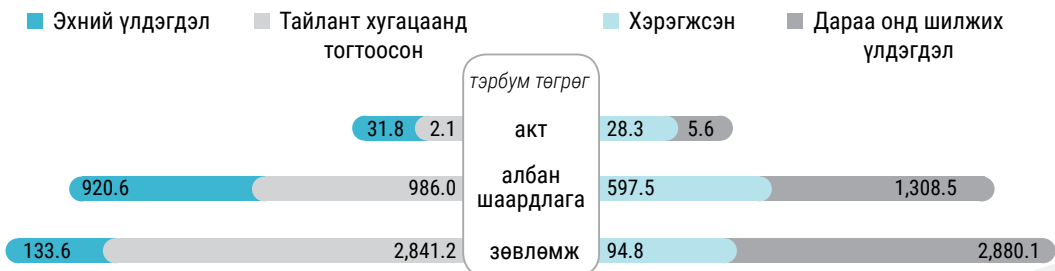
1,122
Зөвлөмж

26
Хууль, хяналтын
байгууллагад
шилжүүлсэн асуудал

77
Хариуцлага
тооцуулсан албан
тушаалтан

Эх сурвалж: ТАБ-ын 2019 оны статистик мэдээ

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ҮР ДҮН

ТАБ-аас 2019 онд баталсан аудитын сэдэв, төлөвлөгөөний хүрээнд 165 аудитыг төлөвлөж 165 аудитыг 3364 /давхардсан тоогоор/ байгууллагыг хамруулан хийлээ.

Төрийн аудитын байгууллага гүйцэтгэлийн аудитаар нийт 4,137.4 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлж 2.1 тэрбум төгрөгийн 225 алдаа зөрчилд төлбөрийн акт, 986.0 тэрбум төгрөгийн 562 зөрчилд албан шаардлага, 2,841.2 тэрбум төгрөгийн 1570 зөрчилд зөвлөмж өгсөн бол 0.1 тэрбум төгрөгийн 54 зөрчилд хариуцлага тооцуулах санал хүргүүлж, 308.0 тэрбум төгрөгийн 26 зөрчлийг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн байна.

Төрийн аудитын байгууллагаас гүйцэтгэлийн аудитаар тайлант онд өгсөн 1122 зөвлөмж, өмнөх оны үлдэгдэл 814, нийт 1936 зөвлөмжийн 54.1 хувь хэрэгжиж өмнөх оноос шилжиж ирсэн болон тайлант оны нийт 889 зөвлөмжийн үлдэгдэлтэй байна.

Тайлант онд тогтоосон 2.1 тэрбум төгрөг, мөн өмнөх оны үлдэгдэл 31.8 тэрбум төгрөгийн буюу нийт 33.9 тэрбум төгрөгийн актаас 2019 онд 28.3 тэрбум төгрөгийн актыг барагдуулж, 0.03 тэрбум төгрөгийн акт хасагдаж, 5.6 тэрбум төгрөгийн актын үлдэгдэлтэй байна. Тухайн онд болон өмнөх онуудад тогтоосон актаас 1.3 тэрбум

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ҮР НӨЛӨӨ

- Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу тодорхой сэдвийн хүрээнд нэгдсэн удирдамжаар, нийгмийн захиалга, Төрийн аудитын байгууллагын бодлогоор нийгэм, эдийн засгийн салбар, төсвийн хөрөнгийн зарцуулалт, төсөл хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд гүйцэтгэлийн аудит хийж шалгагдагч байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүн, үр нөлөөг сайжруулах асуудлыг нотлох баримтад түшиглэн тайлагнаж, дүгнэлт зөвлөмжийг холбогдох байгууллагад хүргүүлэн ажиллаж байна.
- “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн биелэлт, үр дүн”-д хийсэн аудитын дүнд үндэслэн үндсэн чиглэлийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнаж үр дүнг үнэлэх үйл ажиллагааг үр дүнтэй зохион байгуулах чиглэлээр УИХ-ын анхааралд толилуулсан 2 санал, ТЭЗ нарт өгсөн 8 зөвлөмжийн хэрэгжилт хангагджээ.
- “Улсын төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн, үр ашиг”-т хийсэн аудитаар нийт 30.0 тэрбум төгрөгийн үр өгөөж бүртгэсний зэрэгцээ явцын аудитыг анх удаа хийж 2020 оны хөрөнгө оруулалтын аудитын үндсэн чиглэл, бодлогыг тодорхойллоо.
- Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжигдсэн дуусаагүй орхигдсон барилгуудын гүйцэтгэлд 19.2 тэрбум төгрөгийн илүү санхүүжилт олгож, үр ашиггүй зарцуулсныг тогтоож дүгнэлт гаргалаа.
- ТАБ-аас уул уурхай, ашигт малтмалын салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа томоохон ААНБ, тухайн салбарыг хариуцан ажилладаг төрийн захиргааны төв болон мэргэжлийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнд үе шаттайгаар аудит хийх бодлогыг хэрэгжүүлэхэд тодорхой сэдвээр аудит хийж, үр нөлөөг тооцож байна.

төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

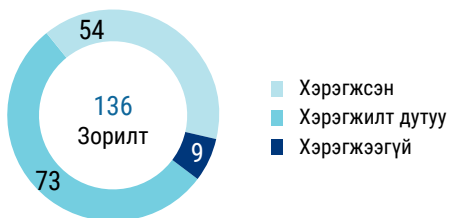
Мөн тайлант онд өгсөн 986.0 тэрбум төгрөг болон өмнөх оны үлдэгдэл 920.6 тэрбум төгрөгийн нийт 1,906.7 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагаас 2019 онд 597.5 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагыг барагдуулж, 0.5 тэрбум төгрөг хасагдаж, 1,308.5 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын үлдэгдэлтэй байна.

Өөрийн санаачилгаар болон ИТХ-ын хүсэлтээр Аймаг, нийслэл дэх төрийн аудитын газраас хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын сэдвийг Хавсралт 4-өөс үзнэ үү.

МОНГОЛУЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2018 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛИЙН БИЕЛЭЛТ

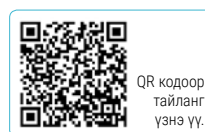
Аудитын үр дүн

68.4%
Биелэлт

8
Зөвлөмж

QR кодоор
тайланг
үзнэ үү.

УЛСЫН ТӨСВИЙН 2018 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН, ҮР АШИГ

Аудитын үр дүн

2,159.6 тэрбум төгрөг
749 төсөл, арга хэмжээ

72.6%
Төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэл

86.1%
Санхүүжилтийн гүйцэтгэл

Монгол Улсын 2018 оны төсвийн тухай хуулиар 22 ТЕЗ-ийн багцад батлагдсан 2,159.6 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 749 төсөл арга хэмжээнд 683.3 тэрбум төгрөг, концессын "барих-шилжүүлэх" төрлөөр хэрэгжсэн 5 төслийн эргэн төлөлтөд 82.9 тэрбум төгрөг, нийт 766.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгохоор баталсан байна.

Улсын төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэл 72.6 хувь буюу 496.6 тэрбум төгрөг, нийт санхүүжилтийн гүйцэтгэл 86.1 хувь буюу 659.4 тэрбум төгрөг байна.

Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд тусгагдсан улсын

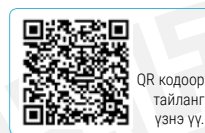
ҮАГ-аас хэрэгжүүлсэн горим, арга зүйн дагуу хийсэн үнэлгээний дүнгээр нийт 136 зорилт, арга хэмжээнээс хэрэгжсэн 54, хэрэгжилт дутуу 73, хэрэгжээгүй 9 арга хэмжээ буюу "68.4" хувийн биелэлттэй байна.

Аудитын дүнд үндэслэн үндсэн чиглэлийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнаж үр дүнг үнэлэх үйл ажиллагааг үр дүнтэй зохион байгуулах чиглэлээр УИХ-ын анхааралд 2 санал толилуулж, ТЕЗ нарт 2, Сангийн сайдад 1, ЗГХЭГ-т 5, нийт 8 зөвлөмж өгч, хэрэгжилтийг хангууллаа.

төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэхээр 468.2 тэрбум төгрөгөөр санхүүжих 19 төсөл, арга хэмжээг батлаагүй, төсвийн хязгаараас давуулж 272.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг баталсан нь бодлогын баримт бичгийн уялдаа, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтийн үндэслэл хангагдаагүй, дотоод хяналт хангалтгүй гэж дүгнэлээ.

Төсвийн тухай хуульд тусгагдсан шинээр эхлүүлэх зураг төсөв шаардагдах 423 төсөл, арга хэмжээний 341 буюу 80.6 хувийг хуулийн шаардлага хангаагүй байхад баталсан нь бодлогын баримт бичигт тусгагдсан тэргүүлэх ач холбогдол бүхий төсөл, арга хэмжээ хэрэгжихгүй байх, улмаар урт болон дунд хугацааны бодлогын зорилт хангагдахгүй байх эрсдэлийг дагуулж байна.

Аудитаар 2019-2020 онд хамаарах нийт 30.0 тэрбум төгрөгийн үр өгөөж бүртгэсний зэрэгцээ улсын төсвийн 2019 оны хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилтийн явцад аудит хийж 2020 онд гүйцэтгэх хөрөнгө оруулалтын аудитын бодлого, чиглэлийг тодорхойллоо.

QR кодоор
тайланг
үзнэ үү.

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР САНХҮҮЖИГДСЭН, ДУУСААГҮЙ ОРХИГДСОН БАРИЛГУУДАД ХИЙСЭН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТ

Аудитын үр дүн

46
Аудитад хамрагдсан
дуусаагүй барилга,
байгууламжийн тоо

2,254 тэрбум төгрөг
төсөвт өртөг

141.4 тэрбум төгрөг
олгосон санхүүжилт

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар баригдаж эхэлсэн боловч санхүүжилт нь зогссон, барилга угсралтын ажил дуусаагүй, ашиглалтад ороогүй, 3 ба түүнээс дээш жил үргэлжилж байгаа нийт 254.5 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй, 12 Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 56 барилга, байгууламжид 2008-2017 онд нийт 171.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт буюу төсөвт өртгийн 67.2 хувийг олгосон байна.

Аудитын явцад хамрагдсан нийт 56 төсөл, арга хэмжээнээс 5 нь ашиглалтад орсон, 5 нь ашиглалтад оруулахад бэлэн болсныг тогтоосон тул 46 барилга, байгууламжийн барилга угсралтын ажлын чанар, орхигдсон шалтгааныг тодруулж, төсөл, арга хэмжээ бүрээр санал, дүгнэлт гаргалаа.

Аудитын дүнд үндэслэн 201.4 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 39 төсөл, арга хэмжээг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний жагсаалтад тусгаж үргэлжлүүлэн гүйцэтгүүлэх боломжтой гэж үзлээ.

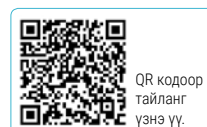
Нийт 26 барилга байгууламжийн барилга угсралтын ажлын явцад гүйцэтгэгч технологийн

алдаа гаргаж, батлагдсан зураг төсөл, холбогдох стандарт, барилгын норм ба дүрмийг зөрчин ажлын хариуцлага алдсанаас цаашид барилгын тодорхой хэсгийг буулгах, хүчитгэх, зураг төслийн дагуу барьж дуусгах, нэмэлт засвар сайжруулалт хийх шаардлага үүссэн байна.

Нийт 225.4 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 46 төсөл, арга хэмжээнд 141.4 тэрбум төгрөг буюу 62.7 хувийн санхүүжилт олгосон байна. Үүнээс 19.2 тэрбум төгрөг буюу 13.6 хувийн илүү санхүүжилт олгож, үр ашиггүй зарцуулагдсан байхад хариуцлага алдсан албан тушаалтанд арга хэмжээ авалгүй өнөөг хүрсэн байна.

Аудитын дүнд үндэслэн дараах зөвлөмжийг гаргалаа. Үүнд:

- Дуусаагүй орхигдсон барилга, байгууламжийн ажлыг бодит гүйцэтгэлээр үнэлж баталгаажуулалгүй илүү санхүүжилт олгосон асуудлыг төсөл, арга хэмжээ бүрээр нарийвчлан шалгаж, буруутай албан тушаалтанд хариуцлага тооцох;
- Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн барилга, байгууламжийн угсралтын ажлыг хангалтгүй гүйцэтгэж ирсэн байгууллага, аж ахуйн нэгжийн нэрийг "Хар жагсаалт"-д оруулж, улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих төсөл, арга хэмжээний худалдан авах үйл ажиллагаанд оролцуулахгүй байх арга хэмжээг хууль тогтоомжид нийцүүлэн авч хэрэгжүүлэх;
- Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлт, санхүүжилт, дотоод хяналтыг сайжруулж, аудитаар илэрсэн зөрчлийг арилгах, таслан зогсоох албан даалгавар гаргаж хэрэгжилтийг хангуулах асуудлаар зөвлөмж өгч, хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллаж байна.

QR кодоор
тайланг
үзнэ үү.

МОНГОЛ УЛСЫН ХӨГЖЛИЙН БАНКНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, ЗЭЭЛ ОЛГОЛТЫН ҮР ДҮН, ЭРГЭН ТӨЛӨЛТИЙН БАЙДАЛ

Аудитын үр дүн

3,011.2 тэрбум төгрөг
Илрүүлсэн алдаа зөрчил

341.5 сая ам.доллар
Илрүүлсэн алдаа зөрчил

168.0 сая иен
Илрүүлсэн алдаа зөрчил

11
Зөвлөмж

Аудитыг II үе шаттайгаар гүйцэтгэж, нийт 3,011.2 тэрбум төгрөг, 341.5 сая ам.доллар, 168.0 сая иений алдаа, зөрчлийг илрүүлэн 2,077.8 тэрбум төгрөг, 19.4 сая ам.долларын алдаа зөрчилд зөвлөмж, 7.5 тэрбум төгрөг, 257.4 сая ам.долларын зээлд тусгайлан эрсдэлийн аудит хийх санал, 138.9 тэрбум төгрөг, 64.7 сая ам.доллар, 168.0 сая иений алдаа зөрчлийг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлэн

шалгуулах, 786.9 тэрбум төгрөгийн ашиглалт, эргэн төлөлт хангалтгүй, зээлийн ангилал буурсан төслүүдийн хэрэгжилтэд тавих хяналтыг сайжруулж, эргэн төлөлтийг хангуулах зохион байгуулалтын нэгдсэн арга хэмжээг холбогдох байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлэх албан шаардлагыг тус тус өглөө.

Хөгжлийн банкны үйл ажиллагаа, хууль эрх зүйн орчинтой холбоотой 3, эх үүсвэрийн татан төвлөрүүлэлт, мөнгөн хөрөнгийн удирдлагатай холбоотой 4, зээлийн үйл ажиллагаатай холбоотой 7, дотоод хяналтын үйл ажиллагаатай холбоотой 1, нийт 15 дүгнэлт өгч, хууль тогтоомж, эрх зүйн орчныг сайжруулах 2 асуудлыг УИХ-ын анхааралд толилуулж, ЗГХЭГ, Хөгжлийн банкны ТУЗ-д 3, гүйцэтгэх удирдлагад 6 зөвлөмж хүргүүлэн, аудитын үр нөлөөг тооцон ажиллаж байна.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ӨРИЙН УДИРДЛАГЫН 2016-2018 ОНЫ СТРАТЕГИЙН БАРИМТ БИЧГИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

Аудитын үр дүн

- ЗГ-ын гадаад өр 18,866.0
- ЗГ-ын гадаад баталгаа гаргасан зээл - 1,130.0
- ЗГ-ын дотоод өр 2,371.0

28.7 тэрбум ам.доллар
Монгол Улсын нийт гадаад өр
(2018 оны эцсийн байдлаар)

7
Зөвлөмж

Аудитыг дор дурдсан зорилтын дагуу гүйцэтгэлээ. Үүнд:

- Стратегийн баримт бичгийг хууль тогтоомжийн дагуу боловсруулсан эсэх;
- Засгийн газар өрийн зүй зохистой удирдлагыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн эсэх;

Стратегийн баримт бичгийн хэрэгжилтийн хамрах хугацаанд нэрлэсэн үнээр илэрхийлсэн Засгийн газрын нийт өрийн үлдэгдэл 2018 оны эцэст 22.4 их наяд төгрөгт хүрч, өрийн хэмжээ сэрэмжлэх төвшнөөс өндөр, нийт өрийн багцын 84 хувийг гадаад өр төлбөр эзэлж байгаа нь ханшийн эрсдэлийг нэмэгдүүлж, 2012-2018 онд үүссэн гадаад өр төлбөрийн хүлээгдэж буй өрийн эргэн төлөлт төсөвт их хэмжээний ачаалал үзүүлэхээр байгааг дүгнэж, тайланд дурдсан байна.

Монгол Улсын нийт гадаад өрийн хэмжээ 2018 оны эцэст 28.7 тэрбум ам.долларт хүрч, ДНБ-ийн 221 хувьтай тэнцэж маш өндөр үзүүлэлттэй гарч

байгаа тул Улсын нийт гадаад өрийн хэмжээ Үндэсний аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөх нөхцөл байдал үүсгэж болзошгүй тул холбогдох байгууллагууд анхаарах шаардлагатай болсныг тэмдэглэжээ.

Мөн улсын төсвийн зарлагыг нэмэгдүүлэх замаар төсвийг алдагдалтай баталж байгаа нь өр үүсгэх шалтгаан болж Засгийн газрын өрийн үйлчилгээнд 2016-2018 онд нийтдээ 14.9 их наяд төгрөгийг зарцуулсан нь улсын төсвийн орлогын 15.5-24.2 хувьтай тэнцсэн, Монгол Улсын зээлжих зэрэглэл 2018 онд сайжирсан ч стратегийн баримт бичгийг боловсруулж батлуулах үе буюу 2015 оны төвшинд хүрч чадаагүй байгааг тэмдэглэжээ.

Монгол Улсын "Улсын нийт гадаад өр"-ийн хэмжээ өндөр төвшинд хүрч байгааг анхааралдаа авах, хууль тогтоомжоор шалгуур болгосон өрийн

тусгай шаардлагын зохицуулалтыг тогтвортой байлгах, өрийн удирдлагын стратегийн баримт бичгийн хэрэгжилтийг хянаж, өр үүсгэх хэрэгцээ шаардлага, тэдгээрийн үндэслэлийг бодитой тооцож, төсвийн үр ашиггүй зардлыг бууруулах талаар тодорхой арга хэмжээ авах, өрийн стратегийн баримт бичгийг макро эдийн засгийн болон төсөв, мөнгөний бодлоготой нийцүүлсэн байх эрх зүйн орчныг сайжруулах зэрэг асуудлаар Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл болон УИХ-ын анхааралд 3 санал толилуулснаас гадна Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 2, Сангийн сайдад 5, нийт 7 зөвлөмж өгснөөс дараагийн дунд хугацаанд баримтлах өрийн удирдлагын стратегийн баримт бичгийн төсөлд тусгагдсан.

УЛСЫН ТӨСВӨӨС ЭРГЭНТӨЛӨГДӨХ НӨХЦӨЛТЭЙ КОНЦЕССЫН "БАРИХ-ШИЛЖҮҮЛЭХ" ТӨРЛӨӨР ХЭРЭГЖҮҮЛЖ БАЙГАА ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

"Чойр дэд станцын өргөтгөл, шинэчлэлт" төсөл

УИХ-ын 2017 оны 29 дүгээр тогтоолын дагуу улсын төсвөөс санхүүжүүлэх концессын "барих-шилжүүлэх" төрлөөр хэрэгжиж байгаа зарим төслийн хэрэгжилтэд дүгнэлт гаргах ажлын хүрээнд, "Чойр дэд станцын өргөтгөл, шинэчлэлт" төслийн концессын гэрээг гадаад валютаар байгуулж байгаа нь "Төлбөр тооцоог үндэсний мөнгөн тэмдэгтээр гүйцэтгэх тухай хууль"-ийн 4 дүгээр зүйлд заасны дагуу гэрээний үнийн дүнг үндэсний мөнгөн тэмдэгтээр илэрхийлээгүйгээс хөрөнгө оруулалтын эргэн төлөлт хийх үед ханшийн зөрүүнээс шалтгаалж анх батлагдсан төсөвт өртөг 3.5 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Аудитаар 449.5 сая төгрөгийн үр өгөөж бүртгэсэн ба Сангийн сайдад 1, Үндэсний хөгжлийн газрын даргад 1, Эрчим хүчний сайдад 1 зөвлөмж өглөө.

"Дархан-Эрдэнэтийн авто замаас Орхон, Сант чиглэлийн нийт 22.2 км авто зам барих" төсөл

"Дархан-Эрдэнэтийн авто замаас Орхон, Сант чиглэлийн нийт 22.2 км авто зам барих" төсөл, Хөвсгөл аймгийн Галт сум дахь "Идэрийн голын хөвдөг гүүр" төсөлд дүгнэлт гарган холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд 2019 оны 01/202, 01/203 дугаар албан бичгээр хүргүүлжээ.

Концессын төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтэд хийсэн аудитын дүгнэлт тайланг УИХ-ын Төсвийн байнгын хороо, Сангийн яам, Үндэсний хөгжлийн газарт тус тус хүргүүлснээс гадна концессын гэрээ байгуулах, зураг төсөл боловсруулах, төсөвт өртөг тооцох шатанд аудитаар илэрсэн алдаа зөрчилтэй холбогдох асуудлыг хянуулж, шийдвэрлүүлэхээр саналыг баримт материалын хамт Нийслэлийн прокурорын газарт хүргүүлж, Сангийн сайд болон Үндэсний хөгжлийн газрын дарга нарт нийт 6 зөвлөмж өгсөн байна.

АЗИЙН ХӨГЖЛИЙН БАНКНЫ САНХҮҮЖИЛТ ЭЭРХЭРЭГЖИЖ БАЙГАА “НИЙСЛЭЛИЙН СОНГИНОХАЙРХАН ДҮҮРГИЙН ЖИШИГ НЭГДСЭН ЭМНЭЛГИЙН БАРИЛГА” ТӨСЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮНД ХИЙСЭН ЭРСДЭЛИЙН АУДИТ

Аудитын үр дүн

1.7 тэрбум төгрөг
Хүлээн зөвшөөрүүлсэн
үр өгөөж

4
Зөвлөмж

АХБ-ны хөнгөлөлттэй зээлээр Эрүүл мэндийн салбарт хэрэгжүүлж байгаа “Эрүүл мэндийн салбарын хөгжил - хөтөлбөр” төслийн хүрээнд баригдсан Нийслэлийн Сонгинохайрхан дүүргийн 200 ортой Нэгдсэн эмнэлгийн барилга угсралтын ажлын явц, үр дүнд дараах зорилтын хүрээнд аудит хийв.

- Төслийг хэрэгжүүлэх үе шатны ажлыг зохистой төлөвлөж, зохион байгуулсан эсэх,
- Төслийн үйл ажиллагаа үр дүнтэй, хууль тогтоомжийн дагуу явагдаж байгаа эсэх.

Гадаадын зээл, тусламжийг зохицуулах тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангаагүй байхад гэрээ байгуулан, хэрэгжүүлж эхэлсэн, хариуцан хэрэгжүүлж буй байгууллагын зохион байгуулалт, ажлын уялдаа, тавих хяналт хангалтгүй байгаа нь төслийн төсөвт өртөг нэмэгдэж, хэрэгжилт удаашрахад нөлөөлснийг онцлон дүгнэлээ.

Аудитаар 1.7 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг бүртгэж, Сангийн сайд болон Эрүүл мэндийн сайдад 4 зөвлөмжийг хүргүүлээд байна.

МОНГОЛ БАНКНААС “ҮНЭ ТОГТВОРЖУУЛАХ ХӨТӨЛБӨР”-ИЙН ХҮРЭЭНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН “ШАТАХУУНЫ ЖИЖИГЛЭНГИЙН ХУДАЛДААНЫ ҮНИЙГ ТОГТВОРЖУУЛАХ ДЭД ХӨТӨЛБӨР”-ИЙН ҮР ДҮНД, ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Аудитын үр дүн

10
Зөвлөмж

“Шатахууны жижиглэнгийн үнийг тогтворжуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн ч урт хугацаанд үр нөлөө багатай байсныг тэмдэглэж, УИХ-ын анхааралд 1 асуудлыг толилуулж, Монгол Улсын Ерөнхий сайд, Шадар сайд, Сангийн сайд, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд нарт нийт 10 зөвлөмж хүргүүлсэн бөгөөд уг аудитын зөвлөмжийг хэрэгжүүлснээр ойрын 1-2 жилийн хугацаанд дараах үр өгөөж гарна гэж үзлээ. Үүнд:

- Дотоодод автобензин, дизелийн түлш үйлдвэрлэхэд түүхий эдээр ашиглах зорилгоор импортоор оруулж байгаа газрын тосны завсрын бүтээгдэхүүнд онцгой албан татвар ногдуулах тухай Онцгой албан

татварын хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулж, батлуулснаар төсвийн орлого нэмэгдэх боломжтой болно.

- Автобензин, дизелийн түлшний албан татварын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйлдвэрлэсэн автобензин, дизелийн түлшинд албан татвар ногдуулж, төсвийн орлого нэмэгдүүлэх боломжийг судалж, холбогдох арга хэмжээ авснаар чанар муутай шатахууны үйлдвэрлэл багасах, төсвийн орлого нэмэгдэх боломжтой болно.
- Газрын тосны бүтээгдэхүүний тухай хуулийг боловсронгуй болгож, хуулийг шинэчилснээр хуулийн давхцал, эрх зүйн хийдэл арилах боломжтой байна.
- Газрын тосны бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөлтэй холбогдох нарийвчилсан журмыг боловсруулж, батлан хэрэгжүүлснээр батлагдсан техник, эдийн засгийн үндэслэл болон технологийн процессын дагуу үндэсний стандартын

шаардлага хангасан шатахуун үйлдвэрлэж, дотоодын хэрэгцээг найдвартай хангахад түлхэц болох юм.

Газрын тосны бүтээгдэхүүний чанарын хяналтын нэгдсэн тогтолцоо бий болгох асуудлыг судалж,

холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр дотоодын хэрэглээний шатахуун нь чанар стандартын шаардлага хангасан, хэрэглэгчдийн эрх ашигт нийцэх боломжтой болно.

МОНГОЛ УЛСЫН УУЛ УУРХАЙ, АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ САЛБАРТ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛЖБҮЙХОЛБОГДОХБАЙГУУЛЛАГУУДЫНҮЙЛАЖИЛЛАГААНЫХЭРЭГЖИЛТЭДХИЙСЭНАУДИТ

ТАБ-аас эх орны уул уурхай, ашигт малтмалын салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа томоохон ААНБ, тухайн салбарыг хариуцан ажилладаг төрийн захиргааны төв болон харьяа бусад газрын үйл ажиллагаа, хэрэгжилт, үр дүнгийн

байдалд аудит хийлээ. Цаашид энэ чиглэлээр хийх аудитын хүний нөөц, техник технологийн ашиглалт, аудитын зардал, аудитын эрсдэлд онцгой анхаарах шаардлага үүсэж байна.

“Эрдэнэс таван толгой” ХК-ийн санхүүгийн болон үйл ажиллагааны үр дүн, хувьцаа хуваарилалт, ногдол ашиг олголт сэдэвт аудитын тайлан

18.7 тэрбум төгрөг
Хүлээн зөвшөөрүүлсэн үр өгөөж

7
Зөвлөмж

“Эрдэнэс таван толгой” ХК-ийн санхүүгийн болон үйл ажиллагааны үр дүн, хувьцаа хуваарилалт, ногдол ашиг олголтын байдалд хийсэн аудитаар нийт 18.7 тэрбум төгрөгийн үр өгөөж бүртгэсэн байна. Аудитаар хайгуулын ажлыг батлагдсан төсөлгүйгээр гүйцэтгэх, уулын ажлын тайланг иж бүрэн гаргаагүй, авлага өглөгийг баталгаажуулаагүй байх, цалин урамшуулал, тэтгэмжийн сангийн зарцуулалт зөрүүтэй, худалдан авах ажиллагааны тухай хууль зөрчих, гэрээт байгууллага болон олборлогчдын ашиг, орлогын хувь, хөрөнгө оруулалтын үр ашгийн тооцоолол, гэрээний хариуцлага сул зэрэг алдаа зөрчил гарсан байна.

Түүнчлэн “Компанийн эзэмшлийн ордыг ашиглах нийт хугацаа тодорхойгүй, нөөцийг үнэлэх боломж бүрдээгүй, хувьцааны нэрлэсэн үнийг хэрхэн тогтоосон нь тодорхойгүйгээс хувьцаа эзэмшигчдэд олгох ногдол ашгийг тооцох боломжгүй байна” гэсэн дүгнэлт өгч тайланг УИХ-ын Төсвийн байнгын хороо, ЗГХЭГ, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Эрдэнэс таван толгой ХК-ийн ТУЗ, гүйцэтгэх удирдлагад тус тус хүргүүллээ.

Аудитын тайлангаар Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 1, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдад 6, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдад 1, “Эрдэнэс таван толгой” ХК-ийн ТУЗ-д 5, “Эрдэнэс таван толгой” ХК-ийн гүйцэтгэх захиралд 7 зөвлөмж тус тус өгч, зөвлөмжийн хэрэгжилт, аудитын үр өгөөжийг тооцон ажиллаж байна.

QR кодоор
тайланг
үзнэ үү.

“Эрдэнэс монгол” ХХК-ийн санхүүгийн болон үйл ажиллагааны үр дүнд хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлан

73.7 тэрбум төгрөг
Илрүүлсэн алдаа зөрчил

10
Зөвлөмж

Стратегийн ач холбогдол бүхий ордуудын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг эзэмшүүлж, тэдгээр ордуудад төрийн оролцоог хэрэгжүүлж, менежмент хийж, ашгийг төвлөрүүлэх зорилгоор “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийг байгуулсан боловч төрөөс хэрэгжүүлсэн бодлого, чиглэл дутмаг байснаас үйл ажиллагаа нь үндсэн зорилго,

чиглэлийн дагуу явагдаж, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх үр нөлөө зорилтот төвшинд хүрч чадахгүй байгааг тэмдэглэж байна.

Аудитаар “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн үйл ажиллагаа нь үндсэн зорилго, чиглэлийн дагуу явагдаагүй байна” гэсэн үндсэн дүгнэлт өгч нийт 73.7 тэрбум төгрөгийн 51 зөрчлийг илрүүлж, 166.3 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага, хууль хяналтын байгууллагад 38.0 сая төгрөгийн зөрчлийг хянуулах, ЗГХЭГ-т 1, “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн ТУЗ-д 1, “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захиралд 8, нийт 10 заалт бүхий зөвлөмж өглөө.

“Экспортод гаргаж буй зарим нэрийн ашигт малтмалын олборлолт, борлуулалт, үнэ ашиг, алдагдал” сэдэвт аудитын тайлан

**10
Зөвлөмж**

Тус аудитаар дараах зорилтыг дэвшүүлсэн байна. Үүнд:

- Экспортын ашигт малтмалын олборлолт, борлуулалтын үйл ажиллагааг зохицуулж буй хууль эрх зүйн орчин хангалттай эсэх,

“Алт олборлох салбарын өнөөгийн байдал, алтны нөөцийн бүрдүүлэлт” сэдэвт аудитын тайлан

**10
Зөвлөмж**

Тус аудитаар дараах зорилтыг дэвшүүлсэн байна. Үүнд:

- Алтны салбарын үйл ажиллагаанд төрөөс баримталж буй бодлого, хууль эрх зүйн орчин хангалттай, зохистой эсэх
- Алтны нөөц бүрдүүлэлтэд оролцож буй ААНБ, иргэд хуулийн шаардлага, нөхцөлийг ханган ажиллаж байгаа эсэх,
- Алтны салбарын эдийн засагт үзүүлэх

ҮАГ-аас гүйцэтгэсэн аудитын тодорхой сэдэв болон хамрах хүрээний шалгагдагч байгууллага, холбоотой талуудаас ирүүлсэн мэдээлэл нь холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд нууцлалын зэрэглэлтэй байснаас шалтгаалан аудитын тайланг иж бүрэн, нээлттэй мэдээлэхэд тодорхой хэмжээгээр хязгаарлалт хийхэд хүргэж байгаа бөгөөд цаашид энэ асуудлаар бодлогын хэмжээнд шийдвэрлэх асуудал байгааг цохон тэмдэглэж байна.

- Ашигт малтмалын экспортын орлого нийгэм, эдийн засгийн өсөлтөд хувь нэмрээ өгч байгаа эсэх гэсэн асуудлыг хянан үзсэн байна.

Аудитаар “Эрдэс баялгийн салбарын эрх зүйн зохицуулалт хангалтгүй байна” гэсэн дүгнэлтийг өгч, тайланг эцэслэн баталгаажуулж, УИХ-ын Төсвийн байнгын хороо, Эдийн засгийн байнгын хороонд хүргүүлж, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдад 7, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдад 2, Сангийн сайдад 1 зөвлөмж өгсөн.

үр нөлөөтэй тогтолцоо байгаа эсэх гэсэн асуудлыг хянан үзсэн байна.

Аудитаар “Ашигт малтмалын салбарт мөрдөгдөж буй хууль тогтоомжийн хэрэгжилт хангалтгүй байгаагаас улсын төсвийн орлогыг нэмэгдүүлэх боломжийг алдсаар байна” гэсэн дүгнэлтийг өгч, аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хорооны анхааралд 1 асуудлыг толилуулж, Монгол Улсын Засгийн газарт 4, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдад 1, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдад 1, Ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргад 1, Сангийн сайдад 1, Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын даргад 1, Монгол банкны Ерөнхийлөгчид 1 зөвлөмж тус тус өглөө.

ДАРАА ОНД ШИЛЖИЖ БУЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТ

ТАБ-аас 2019 онд өөрийн бодлого болон нийгмийн захиалгаар гүйцэтгэх аудитын чанар, үр өгөөж, аудитын дэвшүүлсэн зорилтын нийгмийн ач холбогдолд анхаарч, үр нөлөөг дээшлүүлж стандарт, журмын нийцэлтэй уялдуулах чиглэлээр гүйцэтгэсэн зарим аудитын тайлагнах хугацаа тодорхой хэмжээгээр хойшлогдох, түүнчлэн аудитын тайланг эцэслэн

хянаж баталгаажуулах шатанд аудитын үр дүнгээс шалтгаалан нотлох зүйлсийн чадамжийг сайжруулах зорилгоор дахин горим хэрэгжүүлэх болсноор аудитыг эцэслэн баталгаажуулах үе шатны ажилд нэмэлт хугацаа зарцуулахад хүргэснийг дурдах нь зүйтэй бөгөөд зарим аудитыг он дамжин гүйцэтгэж байна. Тухайлбал:

"Хөшигийн хөндийн Олон улсын нисэх онгоцны шинэ буудал барих төслийн хэрэгжилт"

"Нийгмийн даатгалын сангийн хөрөнгийн зарцуулалт, үр дүн"

"Төрөөс сургуулийн өмнөх боловсрол олгож байгаа өнөөгийн байдал, үр дүн"

"Газрын тос боловсруулах үйлдвэр барих техник, эдийн засгийн үндэслэл"

"Оюутолгой төсөлд оруулсан хөрөнгө оруулалт, санхүүжилтийн зарцуулалт, түүний төслийн үр өгөөжид үзүүлэх нөлөөлөл"

"Эрдэнэт үйлдвэр" ХХК-ийн үйл ажиллагаанд хийсэн аудитын хүрээнд "Ачит ихт", "Морьт эксплорейшн", "Зэс эрдэнийн хувь", "Эрдмин" ХХК-иудын гэрээний хэрэгжилт

"Улаанбаатар-Дархан чиглэлийн 204.6 км автозамын төслийн хэрэгжилт, үр дүн"

"Ухаалаг боловсрол" төслийн хэрэгжилт, үр дүн

Түүнчлэн "Оюутолгой төсөлд оруулсан хөрөнгө оруулалт, санхүүжилтийн зарцуулалт, түүний төслийн үр өгөөжид үзүүлэх нөлөөлөл" аудитын хамрах хүрээ, талбарын болон тайлагналын үе шатны ажилд ихээхэн хугацаа шаардагдаж, аудитын бэлтгэл ажил болох урьдчилсан судалгааны ажлын үр нөлөөг дээшлүүлж, аудитын зорилтыг хангах зорилгоор аудитын хугацааг хойшлуулав.

УИХ-ын Төсвийн байнгын хорооны 09 дүгээр тогтоолын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор улс,

орны хөгжлийн томоохон төслийн хэрэгжилт, үр дүнд аудитын нөөцийг үр ашигтайгаар хуваарилахаас гадна ТАБ-ын бодлогоор гүйцэтгэх аудитад онцгой анхаарч байна. Тухайлбал 2020 онд он дамжин гүйцэтгэх "Төрөөс сургуулийн өмнөх боловсрол олгож байгаа өнөөгийн байдал, үр дүн" сэдэвт аудитын дараагийн үе шатанд "Төрөөс бүх нийтийн ерөнхий боловсрол олгож буй өнөөгийн байдал, үр дүн" сэдэвт аудитыг гүйцэтгэнэ.

Газрын тос боловсруулах үйлдвэр барих ТЭЗҮ-д

¹ "Газрын тос боловсруулах үйлдвэр болон зэсийн баяжмал боловсруулах, алт цэвэршүүлэх үйлдвэрийн төсөл, Тавантолгой-Цагаан суварга-Зуунбаян чиглэлийн төмөр замын төсөл нь Төрийн болон албаны нууцын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1 дэх хэсгийн 13.1.2в "Үндэсний Аюулгүй байдлыг хангахад ач холбогдолтой ... төслийн ажил" заалтад хамаарч байх тул мөн хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1.5 дахь заалтын дагуу төрийн нууцад хамааруулах"

хийх аудитын явцад буюу үйлдвэр барих төслийн үйл ажиллагааг нууцад авсан тухай холбогдох баримт материалыг аудитын багт хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагаас 2019 оны 11 дүгээр сард гаргаж өгсөн бөгөөд ҮАБЗ-ийн 2019 оны 2 дугаар сарын 27-ны өдрийн Н05/05 зөвлөмжийн 6¹, Засгийн газрын 2019 оны 5 дугаар сарын 17-ны өдрийн 196 дугаар тогтоолтой нийцүүлэн нууцын зэрэглэлд шилжүүлэн гүйцэтгэж байна. Уг аудит нь зөвхөн ТЭЗҮ гэсэн агуулгаар бус “Монгол газрын тос боловсруулах үйлдвэр” ТӨХХК-ийн үйл ажиллагаа, төслийн гадна дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын хэрэгжилт, үр дүнгийн байдал хамаарч байгаа тул хамрах хүрээ өргөжсөн болно.

ҮАГ-ын аудитын төлөвлөгөөнд батлагдсан зарим аудитын урьдчилсан судалгааны явцад хийсэн дүн шинжилгээ, эрсдэл болон нөхцөл байдлын үнэлгээ, хүний нөөцийн бодлоготой уялдуулан аудитын хугацаа хойшлоход хүргэлээ.

Гүйцэтгэлийн аудитын бүртгэлтэй болон шийдвэрлэгдээгүй акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийн төлөв байдалд судалгааг нарийвчлан хийж, хэрэгжээгүй акт, албан шаардлага, зөвлөмжийг хариуцах албан тушаалтан, байгууллага бүрээр гарган нэгтгэж, хэрэгжилт хангалтгүй, удаашралтай байгаа аудитын шийдвэрүүдийг ТЕЗ нарт хариутай албан бичгээр хүргүүлж, биелэлтийг дүгнэн ажиллалаа.

ЗАРИМ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ГҮЙЦЭТГЭСЭН “ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТ”-ЫН ҮР ДҮН

Орон нутгийн өмчит компаниудын худалдан авах ажиллагааны хэрэгжилт, үр дүн /Дорноговь аймаг дахь ТАГ/

Аймгийн ТАГ өөрийн санаачилгаар аудитын төлөвлөн гүйцэтгэж “Компаниуд худалдан авах үйл ажиллагаа, хөрөнгө, бараа материал, бэлэн мөнгөний төлбөр тооцоог холбогдох хууль, журам, стандартын дагуу гүйцэтгээгүйгээс хөрөнгө шамшигдах, хувьдаа ашиглах нөхцөл бүрдсэн байна” гэсэн дүгнэлт өгч, төлбөрийн 1 акт, 1 албан шаардлага, 11 зөвлөмж өгч хэрэгжилтийг хангуулан ажиллаж байна.

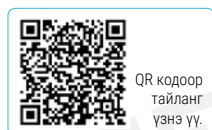
Мөн тус аудитаар “Чандмань Илч”, “Чандмань бадрал” ХХК-иуд хөрөнгө бэлтгэхдээ худалдан авах ажиллагааны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох зүйл заалтыг зөрчсөн асуудлыг АТГ-т шилжүүлэн шалгуулж байна.

Шивээговь сумын “Илчлэг-Шивээ” ОНӨААТҮГ-ын 2017-2018 оны үйл ажиллагааны үр дүн /Говьсүмбэр аймаг дахь ТАГ/

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйл, аудитын дүнд үндэслэн “Сумын хэмжээнд цэвэр, бохир ус, хог хаягдлын асуудлыг бодлогын төвшинд шийдвэрлээгүйгээс ундны цэвэр усны нөөцийн ойролцоо хогийн цэгийг байршуулж, бохирыг ил задгай хаясан байдалтай байна” гэсэн дүгнэлтийг өгсөн. Тус аудитаар аймгийн Засаг

даргад 2, Шивээговь сумын Засаг даргад 2 заалт бүхий зөвлөмжийг хүргүүлж ажиллажээ.

Ухаалаг Улаанбаатар хөтөлбөрийн хүрээнд “Улаанбаатар смарт карт” ХХК-ийн үйл ажиллагаа, үр дүн /Нийслэл дэх ТАГ/

Аудитын дүнд үндэслэн илэрсэн зөрчлийг арилгаж, давтан гаргуулахгүй байх талаар Нийслэлийн Засаг даргад 4, Нийтийн Тээврийн үйлчилгээний газарт 2, “УБ смарт карт” ХХК-ийн Ерөнхий захирал болон ТУЗ-д 3, нийт 9 зөвлөмж

өгч хэрэгжилтийг хангуулж байна.

Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн 2018 оны эмийн төсөв, үйл ажиллагааны үр нөлөөт байдал /Хэнтий аймаг дахь ТАГ/

Цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн “Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зардлын төлөвлөлт, худалдан авах үйл ажиллагааны үр дүн хангалтгүй, эмчилгээ үйлчилгээнд эм, тарианы тасралт ихээр үүссэн байна” гэсэн дүгнэлт өгч, цаашид зөрчлийг арилгах, дахин давтахгүй байх

талаар аймгийн Эрүүл мэндийн газарт 2, Нэгдсэн эмнэлэгт 9 зөвлөмж, мөн Эрүүл мэндийн газрын даргад 1, Нэгдсэн эмнэлгийн даргад 789.6 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах 3 албан шаардлагыг тус тус хүргүүлжээ.

Дорнод аймаг дахь уул уурхайн нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагааны хэрэгжилт /Дорнод аймаг дахь ТАГ/

Уг аудитаар уул уурхайн үйл ажиллагаа явуулсан аж ахуй нэгжүүд нь биологийн болон техникийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу хийгээгүй, төлөвлөснөөс өөр байршилд хийх, нөхөн сэргээсэн талбайн хэмжээ нь төлөвлөгөөт

хэмжээндээ хүрэхгүй байгаа зөрчлүүдийг илрүүлэн холбогдох арга хэмжээг авч ажиллах талаар аудитын тайланд тусгажээ. Аудитаар зөрчлийг арилгуулах 1 албан шаардлага, 6 зөвлөмж өгсөн байна.

Хүснэгт 1. АНТАГ-уудын гүйцэтгэсэн Гүйцэтгэлийн аудитын сэдэв, ангиллаар

Д.д	Сэдвийн ангилал	Аймаг, нийслэлийн ИТХ-ын хүсэлтээр	Өөрийн санаачилгаар	Нийт
1	Төрийн болон орон нутгийн өмчит байгууллага, тусгай сангуудын үр дүн, зарцуулалттай холбоотой	3	32	43
2	Байгалийн нөөц, баялгийн ашиглалттай холбоотой	3	6	9
3	УИХ, ЗГ, ИТХ-аас батлагдсан төсөл, хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилттэй холбоотой	6	6	12
4	Төрийн үйлчилгээний байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнтэй холбоотой	3	10	13
Нийт		23	54	77

НИЙЦЛИЙНАУДИТ

Төрийн аудитын байгууллагын нийцлийн аудит нь аудит хийлгэсэн байгууллага үйл ажиллагаандаа хууль тогтоомж, нийтээр дагаж

мөрдөх эрх зүйн актаар тогтоосон шаардлагыг сахин биелүүлж байгаа байдлыг шалгаж дүгнэлт, зөвлөмж гаргаж байна.

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

108
Аудит
гүйцэтгэсэн

7399
байгууллагыг хамруулсан
(давхардсан тоогоор)

- Төлбөрийн акт - 3.0 тэрбум төгрөг
- Албан шаардлага - 482.3 тэрбум төгрөг
- Зөвлөмж - 138.2 тэрбум төгрөг
- Хариуцлага тооцуулах санал - 11.3 тэрбум төгрөг
- Хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн - 10.6 тэрбум төгрөг
- Бусад - 27.2 тэрбум төгрөг

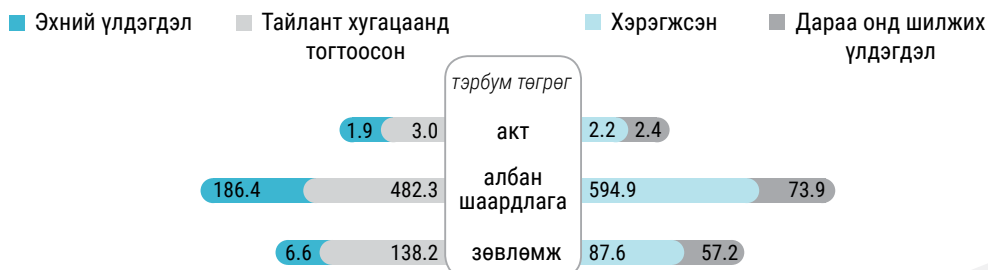
866
Зөвлөмж

32
Хууль, хяналтын
байгууллагад
шилжүүлсэн асуудал

142
Хариуцлага
тооцуулсан албан
тушаалтан

Эх сурвалж: ТАБ-ын 2019 оны статистик мэдээ

НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ҮР ДҮН

ТАБ-аас 2019 онд баталсан аудитын сэдэв, төлөвлөгөөний хүрээнд 112 аудитыг төлөвлөж 108 аудитыг 7399 /давхардсан тоогоор/ байгууллагыг хамруулан хийсэн.

Төрийн аудитын байгууллага гүйцэтгэлийн аудитаар нийт 672.6 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлж 27.2 тэрбум төгрөгийн 186 алдааг аудитын явцад залруулж, 3.0 тэрбумын 200 зөрчилд төлбөрийн акт, 482.3 тэрбум төгрөгийн 2242 зөрчилд албан шаардлага, 138.2 тэрбум төгрөгийн 866 зөрчилд зөвлөмж өгсөн бол 11.3 тэрбум төгрөгийн 85 зөрчилд хариуцлага тооцуулах санал хүргүүлж, 10.6 тэрбум төгрөгийн 32 зөрчлийг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн байна.

Төрийн аудитын байгууллагаас нийцлийн аудитаар тайлант онд өгсөн 866 зөвлөмж, өмнөх онуудын үлдэгдэл 589, нийт 1455 зөвлөмжийн 84.8 хувь буюу 1234 зөвлөмжийг хэрэгжүүлж өмнөх оноос шилжиж ирсэн болон тайлант оны нийт 221 зөвлөмжийн үлдэгдэлтэй байна.

Тайлант онд тогтоосон 3.0 тэрбум төгрөг, өмнөх онуудын үлдэгдэл 1.9 тэрбум төгрөг, нийт 4.9 тэрбум төгрөгийн актаас 2019 онд 2.2 тэрбум төгрөгийн актыг барагдуулж, 0.3 тэрбум төгрөгийн акт хасагдаж, 2.4 тэрбум төгрөгийн актын үлдэгдэлтэй байна.

НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ҮР НӨЛӨӨ

- Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд хийсэн нийцлийн аудитын зөвлөмжид үндэслэн Засгийн газар, Сангийн яамнаас ажлын хэсэг гарч “Шилэн дансны тухай хууль”-ийн шинэчлэл, бусад хууль тогтоомжтой нийцсэн байдал, шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журмын санал боловсруулах ажил хийгдэж байна.
- Төрийн аудитын байгууллагаас жил бүр давтан хийж буй “Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт”, “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн зарцуулалт” зэрэг аудитын үр дүнд алдаа, зөрчлийн хэмжээ буурсан байна.
- Улсын хэмжээнд газрын бүртгэл хөтлөх, газрын нэгдмэл сангийн тайлан, мэдээ гарах үйл ажиллагаанд аудитаар гарч байгаа зөрчлийг давтан гаргахгүй байх чиглэлээр зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэн, хяналт хариуцлагыг сайжруулах зөвлөмж өгч, хэрэгжилтийг хангуулан ажиллаж байна.
- Орон нутгийн хөгжлийн хөрөнгийн зарцуулалтад хийсэн аудитын зөвлөмж, албан шаардлагын дүнд Сангийн сайдын 2018 оны 228 дугаар тушаалаар “Орон нутгийн хөгжлийн сан”-ийн үйл ажиллагааны журам батлагдсан, Засгийн газрын 2017 оны 230 дугаар тогтоолоор “Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан болон Орон нутгийн хөгжлийн сангаас олгох орлогын шилжүүлгийг тооцох аргачлал” шинэчлэн батлагдсан байна.

Мөн тайлант онд өгсөн 482.3 тэрбум төгрөг, өмнөх онуудын үлдэгдэл 186.4 тэрбум төгрөг, нийт 668.7 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагаас 2019 онд 594.9 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагыг барагдуулж, 73.9 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын үлдэгдэлтэй байна.

Өөрийн санаачилгаар болон ИТХ-ын хүсэлтээр аймаг, нийслэл дэх төрийн аудитын газраас хийсэн нийцлийн аудитын сэдвийг Хавсралт 5-аас үзнэ үү.

ШИЛЭН ДАНСНЫ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТЭД ХИЙСЭН НИЙЦЛИЙН АУДИТ

Аудитын үр дүн

4644

Түүвэрт хамрагдсан
байгууллага

10

Зөвлөмж

ТАБ-аас Шилэн дансны тухай хууль 2015 оны 1 дүгээр сараас хойш хэрэгжиж эхэлснээс хойш нэгдсэн удирдамжаар нийцлийн аудит хийж, хуульд заасан мэдээллийг хугацаанд нь нэгдсэн цахим санд байршуулсан эсэхийг төсөв, санхүүгийн үйл ажиллагаатай холбогдох баримт, нотлох зүйлстэй тулган шалгасан тайланг УИХ-д хүргүүлж, олон нийтэд мэдээлж ирлээ.

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд ТАБ-аас 2019 онд гүйцэтгэсэн аудитад улсын төсвийн 32 ТЕЗ, тэдгээрийн харьяа 869 байгууллага, аймаг, нийслэлийн 22 ТЕЗ, тэдгээрийн харьяа 4079 байгууллага, нийт 4948 байгууллагаас 4644 байгууллагыг түүвэрт хамрагдлаа.

Хүмүүнлэгийн болон буцалтгүй тусламж, зээлийн эх үүсвэрээр санхүүждэг зарим томоохон төсөл, хөтөлбөр болон Засгийн газрын тусгай сангийн төсөв зарцуулах үйл ажиллагааг ил тод мэдээлэх талаар эрх зүйн орчин хангалтгүй,

Цахим хуудсанд мэдээлэл давхардах, www.tender.gov.mn-д мэдээлэл байршуулах цэс нь төсөв, санхүүгийн төлөвлөх, тайлагнах загвар

“ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ГАЗАР ОЛГОЛТЫН БАЙДАЛ, ГАЗАР ЭЗЭМШИХ, АШИГЛАХ ЭРХИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ШИЙДВЭР, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА НЬ ГАЗРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НИЙЦСЭН ЭСЭХ”

Аудитын үр дүн

24

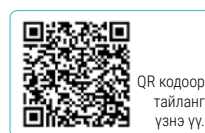
Зөвлөмж

маягтуудтай уялдаагүй, удаан ачаалагдаж байгаагаас ачаалал үүсдэг тул цаашид нэгдсэн цахим санд мэдээлэл байршуулах ажлыг хөнгөвчлөх, хөгжүүлэлт хийх шаардлагатай байна.

Хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.3-т хамаарах төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой компаниудын ТУЗ-өөс Гүйцэтгэх захиралтай байгуулсан гэрээнд хуулийг хэрэгжүүлэх талаар тодорхой заалт тусгахгүй байгаа тул уг чиг үүрэгтэй холбоотой заалтыг зүйлчлэн оруулж, хуулийн хэрэгжилтийг үнэлж, дүгнэх шаардлагатай байна.

Хууль, холбогдох журамд ил тод байршуулах мэдээллийн нийтлэг стандартын талаар зохицуулалтгүйгээс аймаг, нийслэл дэх ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагууд хуульд заасан мэдээллийг байршуулахгүй байх нөхцөлийг үүсгэж байна.

Хуулийн хэрэгжилтэд ТЕЗ-ийн дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэх нэгдсэн арга зүйг холбогдох журамд нарийвчлан зохицуулаагүйгээс дотоод аудитын нэгжээс тавьж буй хяналт харилцан адилгүй байгааг мөн аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын хөндлөнгийн хяналтын чиг үүрэг хангалтгүй, баг, хорооны Иргэдийн Нийтийн Хурлын хөндлөнгийн хяналт огт хэрэгжихгүй байгааг дүгнэж, Засгийн газарт 2, Сангийн сайдад 4 зөвлөмж өглөө.

хуулийн холбогдох заалтад хамаарах хилийн зурвас, батлан хамгаалах, аюулгүй байдлын зэрэг тусгай зориулалт бүхий ангиллын газар олголтын асуудал хамрагдаагүй болно.

“ Улсын хэмжээнд газрын бүртгэл хөтлөх, газрын нэгдмэл сангийн тайлан, мэдээ гарах үйл ажиллагаанд аудитаар гарч байгаа зөрчлийг давтан гаргахгүй байх чиглэлээр зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэн, хяналт хариуцлагыг сайжруулах зайлшгүй шаардлага тулгарч байна. ”

Зарим албан тушаалтан Газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй байршилд хууль тогтоомж зөрчин газрын зөвшөөрөл олгосон, иргэн, хуулийн этгээдийн газар эзэмших, ашиглах эрхийн гэрчилгээнд

ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН 2018 ОНЫ ХӨРӨНГИЙН ЗАРЦУУЛАЛТАД ХИЙСЭН АУДИТ

Аудитын үр дүн

23.7 тэрбум төгрөг
Илрүүлсэн алдаа зөрчил

5.1 тэрбум төгрөг
Зөвлөмж

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 2018 оны хөрөнгийн зарцуулалтад хийсэн аудитын дүнгээс үзэхэд Төрийн аудитын байгууллагаас давтан аудит хийсний үр дүнд зөрчлийн хэмжээ тодорхой хэмжээгээр буурсан үр дүн гарсан байна.

ОНХНС-д 2018 онд 123.3 тэрбум төгрөгийн эх үүсвэр бүрдүүлж, зарцуулснаас аудитаар нийт 23.7 тэрбум төгрөгийн зөрчил илэрч, 342.8 сая төгрөгийн 65 төлбөрийн акт тогтоож, 18.3 тэрбум төгрөгийн 475 зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага, 5.1 тэрбум төгрөгийн зөвлөмжийг тус тус хүргүүлээ.

Сангийн хөрөнгийг хууль журамд заасны дагуу

өөрчлөлт оруулахдаа газрын талбайн хэмжээг нэмэгдүүлсэн, улсын хэмжээнд газрын мэдээллийн сан нэгдсэн байх зарчмын хэрэгжилт хангалтгүй, газрын тухай хуулийн “газар төрийн хяналт, хамгаалалтад байх” зарчим хэрэгжихгүй байх эрсдэл бий болсон зэрэг дүгнэлтэд үндэслэн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж зөрчлийг арилгуулахаар дараах арга хэмжээг авсан. Аудитаар нийт 162.2 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлж, 74.4 тэрбум төгрөгийн акт, 78.0 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага өгч, 6 асуудлыг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлэн, давхардсан тоогоор нийт 237 зөвлөмжийг холбогдох байгууллагын албан тушаалтанд хүргүүлжээ.

QR кодоор
тайланг
үзнэ үү.

эх үүсвэр тус бүрээр бүрдүүлэх ажил улсын хэмжээнд хангалтгүй, үндсэн зориулалт бус чиг үүргээс бусад төсөл, арга хэмжээнд зарцуулж байна.

Тухайн шатны дотоод аудитын нэгжээс холбогдох хууль, тогтоомжид заасан чиг үүрийнхээ дагуу хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлээгүй, ИТХ дэргэдээ Хяналтын хороо байгуулж ажиллах хяналтын чиг үүрэг жигдрээгүй байжээ.

ОНХС-гийн эх үүсвэр 2018 онд 15.8 тэрбум төгрөгөөр өссөн бөгөөд энэхүү аудитаар илэрсэн алдаа зөрчлийн нийт дүн өмнөх оноос 9.1 тэрбум төгрөгөөр буурсан байна. Түүнчлэн орон нутгийн хөгжлийн хөрөнгийн зарцуулалтад хийсэн аудитын зөвлөмж, албан шаардлагын дүнд Сангийн сайдын 2018 оны 228 дугаар тушаалаар “Орон нутгийн хөгжлийн сан”-ийн үйл ажиллагааны журам батлагдсан, Засгийн газрын 2017 оны 230 дугаар тогтоолоор “Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан болон Орон нутгийн хөгжлийн сангаас олгох орлогын шилжүүлгийг тооцох аргачлал” шинэчлэн батлагдсан байна.

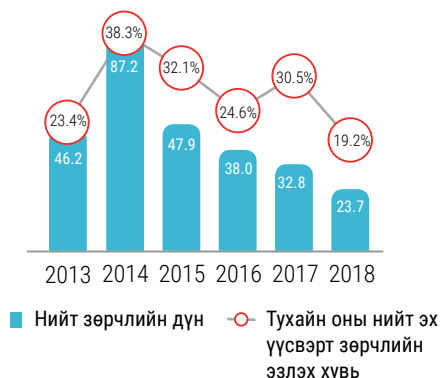
QR кодоор
тайланг
үзнэ үү.

Нийцлийн аудитын дүнгээс үзэхэд алдаа зөрчил жил бүр гарч байгаа ч Төрийн аудитын байгууллагаас хийсэн давтан аудитын үр дүнд зөрчлийн хэмжээ зохих хэмжээгээр буурсан байна.

Дүрслэл 10. 2019 оны аудитын дүн (тбм.төг)

Дүрслэл 11. 2013-2018 оны нийт зөрчлийн дүн, (эзлэх хувиар)

ДАРАА ОНД ШИЛЖИЖ БУЙ НИЙЦЛИЙН АУДИТ

ТАБ-аас “Газрын тосны салбарт бүтээгдэхүүн хуваах гэрээгээр олборлолт /хайгуул/-ын үйл ажиллагаа явуулсан гэрээлэгчийн нийт хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхсөн болон нөхөх зардлын

хэмжээ, газрын тосны экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалт”-тай холбоотой 3 аудит он дамжиж хийгдэж байна.

“Газрын тосны салбарт бүтээгдэхүүн хуваах гэрээгээр хайгуулын үйл ажиллагаа явуулсан гэрээлэгчдийн 2017-2018 оны нийт хөрөнгө оруулалт өртөг нөхөх зардлыг баталгаажуулах”

“Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээгээр олборлолтын үйл ажиллагаа явуулсан “Доншен газрын тос Монгол” ХХК-ийн 2015-2016 оны нийт хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхсөн болон нөхөх зардлын хэмжээ, газрын тосны экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалт”

“Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээгээр олборлолтын үйл ажиллагаа явуулсан “Доншен газрын тос Монгол” ХХК-ийн 2017-2018 оны нийт хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхсөн болон нөхөх зардлын хэмжээ, газрын тосны экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалт”

ЗАРИМ ТАГЫН ГҮЙЦЭТГЭСЭН “НИЙЦЛИЙН АУДИТ”-ЫН СЭДВИЙН ОНЦЛОГ СЭДВҮҮД

Аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн хурлаас батлагдсан дэд хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилтийн явц, үр дүн /Архангай аймаг дахь ТАГ/

Аудитын дүнд үндэслэн “Дэд хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилтийн явцыг эрчимжүүлэх шаардлагатай байна” гэж дүгнэн, аймгийн ИТХ-д 3 заалт бүхий зөвлөмж хүргүүлж, биелэлтийг хангуулж ажиллажээ.

Төрийн байгууллагуудын албан хаагчдын нийгмийн хамгааллын зардлын төлөвлөлт, зарцуулалт /Говь-Алтай аймаг дахь ТАГ/

“Төрийн байгууллагууд нийгмийн хамгааллын зардлыг холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу төлөвлөж батлахгүй байна” гэсэн дүгнэлт өгч 88.3 сая төгрөгийн зөрчил арилгуулах албан шаардлага, аймгийн Засаг даргад 2 заалт бүхий зөвлөмж хүргүүлж ажиллажээ.

Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн хэрэгжилт /Өвөрхангай аймаг дахь ТАГ/

“Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн орлогыг үндэслэлтэй төлөвлөөгүй, Байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээх үйл ажиллагаанд зарцуулах хөрөнгийг хуульд заасан хувь хэмжээгээр тооцоогүй байна” гэсэн дүгнэлт өгч аймгийн ИТХ болон Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт 7 зөвлөмж өгсөн байна.

Нийслэлийн ЖДҮ-ийг дэмжих сангийн 2015-2018 оны хөрөнгийн зарцуулалт /Нийслэл дэх ТАГ/

ЖДҮ-ийг дэмжих Дэд сангийн үйл ажиллагаа нь 2014-2015 онд Нийслэлийн Засаг даргын мөрийн хөтөлбөр, Үндсэн чиглэлтэй уялдаж байсан ч 2016-2020 оны мөрийн хөтөлбөрийн зорилтыг хэрэгжүүлэх талаар уг Сангийн зөвлөл хангалтгүй ажилласнаар үйл ажиллагаа зогсонги байдалд хүрснийг тэмдэглээд Нийслэлийн Засаг дарга болон Сангийн зөвлөлд 7 зөвлөмж өгч, 2 асуудлыг хяналтын байгууллагад шилжүүлжээ.

Хүснэгт 2. АНТАГ-уудын гүйцэтгэсэн Нийцлийн аудитын сэдэв, ангиллаар

Д.д	Сэдвийн ангилал	Аймаг, нийслэлийн ИТХ-ын хүсэлтээр	Өөрийн санаачилгаар	Нийт
1	Төрийн болон орон нутгийн өмчит байгууллагуудын өмчийн ашиглалттай холбоотой	4	11	15
2	УИХ, ЗГ, ИТХ-аас баталсан төсөл, хөтөлбөр, тусгай сангуудын хэрэгжилттэй холбоотой	4	2	6
3	Төрийн болон орон нутгийн өмчит байгууллагуудын үйл ажиллагаа, шийдвэрийн хэрэгжилттэй холбоотой	2	4	6
4	Уул уурхай, байгалийн баялаг, нөхөн сэргээлттэй холбоотой	3	2	5
Нийт		13	19	32

Open Market Swaps

3

2019 ОНД
ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН
ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ

ТАБ-ын хувьд хууль, эрх зүйн бодлогын шинэчлэлийн хүрээнд өмнөх жилүүдэд хэрэгжүүлж байсан ажлуудаа үргэлжлүүлэн гүйцэтгэж ирсний дээр Монгол Улсын Их Хурлаас 2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан “Монгол Улсын Үндсэн хууль”-д оруулах нэмэлт өөрчлөлтөд “Төрийн санхүү, төсвийн хяналтыг хараат бусаар хэрэгжүүлэх байгууллагын бүрэн эрх, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны журмыг хуулиар тогтооно” гэж хуульчилсан нь онцгой чухал үйл явдал боллоо.

Төрийн аудитын тухай хуулийг шинэчлэх бэлтгэл ажлыг хангах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2019 оны А/77 дугаар тушаалаар шинэчлэн зохион байгуулж, өмнөх ажлын хэсгийн баримт материалыг хүлээн авч, үнэлгээ хийж, хууль эрх зүйн шинэчлэлийн арга хэмжээнд ТАБ-ын оролцоог тодорхойлох, Монгол Улсын Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл боловсруулж ажиллалаа.

Төрийн аудитын тухай хуулийн хэрэгжилтэд дүн шинжилгээ хийх, хууль хэрэгжүүлэхэд

МОНГОЛУЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛЬ

“Төрийн санхүү, төсвийн хяналтыг хараат бусаар хэрэгжүүлэх байгууллагын бүрэн эрх, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны журмыг хуулиар тогтооно”

тулгарч байгаа хүндрэл, бэрхшээлтэй асуудал, нийгэмд үзүүлж байгаа эерэг, сөрөг нөлөөллийг илрүүлэх, цаашид тухайн хууль тогтоомжийг зохистой, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх боломжит хувилбарыг тодорхойлох зорилгоор судалгааны ажлыг гүйцэтгэж, хэлэлцүүлгийг 3 үе шаттайгаар зохион байгуулав.

ТАБ-ын хараат бус байдал ба хууль эрх зүйн орчныг төгөлдөржүүлэх стратегийн зорилтын хүрээнд шинэчилсэн, нэмэлт өөрчлөлт оруулсан болон шинээр батлан мөрдүүлсэн дараах дүрэм, журам байна. Үүнд:

Хүснэгт 3. 2019 онд шинээр болон шинэчлэн баталсан журам, зааврууд

Д.д	Дүрэм, журам, зааврын нэр	Дугаар	Огноо
1	Төрийн аудитын байгууллагын аудитор шинжээчийн мэргэжлийн төвшин ахиулах сургалт, мэргэжлийн зэрэг олгох журам	А/11	2019/02/18
2	Төрийн аудитын бэлгэ тэмдгийг үйлдэх, хэрэглэх журам	А/20	2019/02/28
3	Төрийн аудитын байгууллагын Ёс зүйн зөвлөлийн ажиллах журам	А/30	2019/04/10
4	Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудаас мэргэшлийн зэрэг горилоход мэргэжлийн төвшнийг тогтоох шалгалт авах, шалгалтын үнэлгээг гаргахад баримтлах заавар	А/32	2019/04/19
5	Дотоод удирдлагын ABLE системийг ашиглах заавар	А/61	2019/07/05
6	ТАБ-ын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө боловсруулах, гүйцэтгэлийн зорилт шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох тайлан гаргах журам	А/81	2019/10/25
7	Гүйцэтгэлийн аудитын төлөвлөлтийн шатанд эрсдэлийг үнэлэх заавар	А/39	2019/05/02

ҮАГ-ын Хууль, эрх зүйн хэлтсээс ТАБ-ын газар, нэгжүүд, АНТАГ-уудад чиг үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой хууль эрх зүйн зөвлөгөө өгч ажиллаж байна. Үүнд:

Гүйцэтгэж буй аудитын хүрээнд боловсруулсан баримт бичгүүдийг хянах чиглэлээр:

- албан бичиг, акт, албан шаардлагын төсөл;
- зөвлөх, шинжээч авах ажлын даалгавар;
- бусад баримт бичгийн төсөл.

Эрх зүйн зөвлөгөө, дэмжлэг үзүүлэх чиглэлээр:

- харилцагч болон холбоотой талуудтай үүссэн эрх зүйн маргаан, нэхэмжлэлийг шийдвэрлэсэн;
- зохих шатны шүүх ажиллагаанд итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр оролцсон.

ТАБ-ын хэмжээнд нийт албан хаагчдыг хууль тогтоомж, дүрэм, журам, заавар зэрэг эрх зүйн баримт бичгийн мэдээлэлтэй түргэн шуурхай танилцах, судлах боломжоор хангахын тулд дотоод мэдээллийн сангийн “Хууль тогтоомж,

дүрэм, журам” цэсэд тогтмол баяжуулалт, шинэчлэл хийж, нийт албан хаагчдын албан хэрэгцээнд зориулж зохих хууль тогтоомж, эрх зүйн баримт бичгийн багтаасан эмхэтгэлийг боловсруулан ашиглаж байна.

АУДИТЫН ХӨГЖҮҮЛЭЛТ

АУДИТЫН ДЭЭД БАЙГУУЛЛАГЫН ОЛОН УЛСЫН СТАНДАРТ (АДБОУС)

- АДБОУС 100 “Төрийн аудитын суурь зарчмууд”
- АДБОУС 130 “Ёс зүйн дүрэм”
- АДБОУС 140 “Аудитын дээд байгууллагын чанарын хяналт”
- АДБОУС 200 “Санхүүгийн аудитын тулгуур зарчим”
- АДБОУС 300 “Гүйцэтгэлийн аудитын тулгуур зарчим”
- АДБОУС 400 “Нийцлийн аудитын тулгуур зарчим”
- АДБОУС 3000 “Гүйцэтгэлийн аудитын стандарт”
- АДБОУС 4000 “Нийцлийн аудитын стандарт”

ТАБ-ын хэмжээнд ашиглаж байгаа аудитын арга зүй, заавар, журам, стандартын мөрдөлт хэрэгжилтийн төлөв байдлыг үнэлэх, шаардлагатай өөрчлөлтийг хийж шинэчлэн боловсруулах, олон улсын шилдэг туршлага, арга зүйд нийцүүлэн боловсронгуй болгох стратегийн зорилтыг дэвшүүлж, шинэчлэгдсэн АДБОУС-ыг өөрийн хэлнээ буулгах, үндэсний хэмжээнд мөрдөх, хянан баталгаажуулах ажлыг гүйцэтгээд байна. Зорилт, арга хэмжээний хүрээнд АДБОУС-ын дараах стандартыг арга зүйн алба нягтлан шалгаж, хууль тогтоомжид заасан стандартын шаардлагад нийцүүлэх ажлыг гүйцэтгэлээ.

СУДАЛГАА ШИНЖИЛГЭЭ

ТАБ-аас гаргасан шийдвэр буюу өгсөн зөвлөмж, албан шаардлага, тогтоосон төлбөрийн акт, дээрх шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг судалж, нөхцөл байдлыг тодорхойлж, энэ чиглэлээр баримтлах бодлого, арга зүйг боловсронгуй болгох, хөгжүүлэх нь тулгамдсан асуудал болж байгаад анхаарал хандуулан Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд ТАБ-ын төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтэд дүн шинжилгээ хийх ажлыг мэргэжлийн судалгааны байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлж эхлээд байна.

Судалгааны ажлын зорилго нь төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааны гол үр дүн болох аудитын зөвлөмж, өгсөн албан шаардлага, тогтоосон төлбөрийн актын хэрэгжилт, үр дүнд дүн шинжилгээ хийж, тэдгээрийн чанар, үр нөлөөг дээшлүүлэх, боловсронгуй болгох "Зөвлөмж" боловсруулахад чиглэгдэж байна.

ТАБ-аас аудитын явцад илрүүлсэн алдаа зөрчил, түүнийг барагдуулах үйл явц, үр дүнгийн талаарх

өмнөх хугацааны статистикийн мэдээлэл, бие даасан зарим судалгаанаас үзэхэд биднээс тавьж байгаа шаардлага "хэрэгцээтэй, ач холбогдолтой, үр нөлөөтэй, далайцтай, зүй ёсны байгаа" гэдэг нь зарим талаар шалгагдагч байгууллага болон сонирхогч талуудад эргэлзээ төрүүлэхүйц байж болох тул судалгааны ажлыг аудитын явцад илүүлсэн зөрчил, түүнийг шийдвэрлэх шийдэл зохих шаардлагад нийцсэн, олон нийтэд ойлгомжтой, хүлээн зөвшөөрөхүйц байгаа эсэхийг үнэлж, дүгнэлт гарган цаашдын үйл ажиллагааныхаа бодлого, стратегид чиглүүлж байна.

Төрийн аудитын үйл ажиллагааны үр дүнг илэрхийлэх үндсэн шийдвэрүүд зохих шаардлагад нийцэж байгаа эсэх, тэдгээрийн чанар үр нөлөө, үр өгөөж ямар байгааг мэргэжлийн төвшинд судалж, нөхцөл байдлыг хараат бусаар бодитой тодорхойлох нь ач холбогдолтой байх тул цаашид дээрх судалгааны ажлыг үе шаттайгаар гүнзгийрүүлэн хийж, мэдээллийн сан бүрдүүлэх нь цаашдын бодлого, чиглэлийг оновчтой тодорхойлох, хэрэгжүүлэх нөхцөл бүрдэж, аудитын чанар үр нөлөөг дээшлүүлэх боломж нэмэгдэнэ.

ҮАГ нь ОУХС (ИДИ)-аас АДБАБ-тай хамтран АДБ-ын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор АДБ-ын гүйцэтгэлийн хэмжүүрийн тогтолцоонд үнэлгээ хийх чадавхыг бэхжүүлэх хөтөлбөрт хамрагдаж байна.

Стратегийн төлөвлөлтийн мөчлөг, байгууллагын хяналтын орчин, аутсорсинг аудит, манлайлал ба дотоод харилцаа, аудитын ерөнхий төлөвлөлтийн талаар үнэлгээ хийж, хэмжүүр тус бүрээр гүйцэтгэлийг үнэлэх ажлын хэсгийг байгуулж, дэд тайлан, үр дүнг хянах хэлэлцүүлэг хийв.

СУРГАЛТ

	166	2720
	Сургалт	ажилтан (давхардсан тоогоор)

ТАБ-ын 2018-2022 оны сургалт, хөгжлийн стратегийн дагуу Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2019 оны А/22 дугаар тушаалаар

батлагдсан дотоод сургалтын 2019 оны чиглэл, төлөвлөгөөг арга зүй, зохион байгуулалтаар дэмжиж хэрэгжилтийг зохион байгууллаа.

Аудитыг хөгжүүлэх, ажилтнуудын мэдлэг, мэргэшил, ур чадварыг хөгжүүлэх төвлөрсөн сургалт, хөтөлбөрийн хүрээнд удирдах болон шинэ ажилтны, төрөлжсөн аудитын, чанарын баталгаажуулалтын, АИТ-ын гишүүдэд

зориулсан, гадаад сургалтад хамруулах гэсэн чиглэлээр хэрэгжүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүллээ.

ТАБ-ын хэмжээнд УАГ-аас зохион байгуулсан нийт 166 удаагийн сургалтад 636, гадаад улсад зохион байгуулагдсан 10 сургалтад 19, ажлын байранд хийгдсэн 264 сургалтад 1490, бусад байгууллагаас зохиосон 139 сургалтад 575 хүн, давхардсан тоогоор нийт 2720 хүн хамрагдлаа.

УАГ-ын хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх, тэдний ур чадварыг сайжруулах, арга зүйг хөгжүүлэх, шинээр болон шинэчлэгдэн батлагдсан хууль, дүрэм, журмын талаар мэдлэг, мэдээллээр хангах 243 цагийн төвлөрсөн сургалтууд зохион байгуулсан нь 92 хувийн гүйцэтгэлтэй буюу нийт ажилтнууд

ЧАНАРЫН БАТАЛГААЖУУЛАЛТ

284
Зөвлөмж

Төрийн аудитын байгууллагын аудитын чанарын баталгаажуулалтыг чанарын хяналтын тогтолцоо болон аудитын үйл ажиллагаа стандарт, журам, арга зүйн дагуу үр нөлөөтэй хэрэгжиж буй эсэх талаар хараат бус баталгаагаар хангах үйл явцыг АДБОУС, сайн туршлагад тулгуурлан хэрэгжүүлж, Чанарын баталгаажуулалтын горимыг сайжруулахын зэрэгцээ аудитын чанар, үр нөлөөг дээшлүүлэх, дотоод хяналтын үр нөлөөтэй тогтолцоог төлөвшүүлж аудитын бүхий л үе шатанд зохих шатны чанарын горим, чиг үүрэг хэрхэн хэрэгжиж байгаа эсэхэд баталгаажуулалт хийж дүгнэлт, зөвлөмж өгч ажиллаж байна.

ДОТООД АУДИТ

23
Зөвлөмж

9
Шийдвэрлэсэн гомдол

жилд 1.3 удаагийн давтамжтай уг зорилтот арга хэмжээнд хамрагдсан байна.

ТАБ-ын нийт ажилтнуудаас сургалтад хамрагдаж кредит/цаг тооцуулсан гэрчилгээтэй ажилтны тоо 254-т хүрсэн нь аудиторруудын мэдлэг чадварыг хөгжүүлэх 2019 оны гол зорилтоо хангажээ.

ТАБ-ын ажилтнуудын мэдлэг шалгахад ашиглахаар хууль, тогтоомж, аудитын төрлийн талаарх мэдлэгийг сорих 358 тестийг шинээр боловсруулан, өмнө нь санд байгаа аудитын суурь журам, стандартад орсон өөрчлөлт болон ерөнхий мэдлэг шалгах 677 тестийг дахин хянаж өөрчлөлтийг оруулснаар нэмж тестийн сан 1295 болж баяжилт хийгдсэн байна.

Монгол Улсын 2018 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл, Засгийн газрын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан зэрэг 41 санхүүгийн аудитын тайлан, гүйцэтгэлийн 5, нийцлийн 3, нийт 49 аудитын төвшинд чанарын баталгаажуулалтыг хийж холбогдох газруудад 115 зөвлөмж хүргүүлэн, биелэлтийг хянан ажиллажээ.

Орон нутаг дахь Төрийн аудитын 4 газарт тогтолцооны болон аудитын төвшинд чанарын баталгаажуулалт хийж мэргэжил, арга зүйн 169 зөвлөмж өглөө.

Аудитын чанарын баталгаажуулалтын тогтолцоог сайжруулснаар аудитын зохих шатны чанарын хяналтын горимд ахиц гарч, арга зүй, стандартын мөрдөлт, тайлагналын чанар болон аудитыг баримтжуулах бодлого, арга зүйг боловсронгуй болгох технологи ажиллагаа сайжрах, аудиторруудын мэдлэг, ур чадвар хөгжихөд хувь нэмрээ оруулж байна.

ДАА-наас ТАБ-ын 2019 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний биелэлтэд хяналт тавих, Архангай, Баянхонгор, Булган, Орхон, Өвөрхангай, Хөвсгөл аймаг дахь ТАГ-уудад нэгдсэн удирдамжийн дагуу төсөв, төсвийн зарцуулалт, санхүүгийн тайланг баталгаажуулах аудитын явц, үр дүнг үнэлэх зэрэг ажил үйлчилгээг гүйцэтгэсэн байна. Мөн үндсэн чиг

үүрэг, цаг үеийн шаардлага, тухайлсан сэдэв, дүн шинжилгээний ажлын дагуу ажилтнуудын албан тушаалын ангилал, зэрэг дэв, цалингийн нэмэгдэл, урамшуулал олгосон байдал, аудитын хөтөлбөрийн гүйцэтгэл, үр дүнг хянан баталгаажуулах, байгууллагын 2018 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд ажлын хэсэгтэй хамтран системчилсэн үнэлгээ хийх, хүний нөөцтэй холбогдсон өргөдөл, гомдлыг хянан шийдвэрлүүлж ажиллажээ.

ТАБ-д ирүүлсэн аудитын болон аудитын бус үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллийг нягтлан шалгах, ААНБ, иргэд, төрийн байгууллагын мэдээллийг нягтлан шалгаж, бодит байдлыг тогтоох, зорилгоор Баян-Өлгий, Говь-Алтай, Дорноговь, Өмнөговь аймагт ажиллан, хүлээсэн

МЭДЭЭЛЛИЙН ТЕХНОЛОГИ

ТАБ-ын бүхий л үйл ажиллагаанд мэдээллийн технологийн эзлэх байр суурийг онцгойлон анхаарч харилцаа холбоо, технологийн дэвшилд суурилсан төрийн аудитын байгууллагын цогц системийн бодлого, төлөвлөгөө, хэрэглэгчийн шаардлагын баримт бичиг, дэд бүтцийн архитектурыг боловсруулах зөвлөх баг ажиллаж байна.

АХБ-тай хамтран “Төрийн аудитын байгууллагын чадавхыг бэхжүүлэх” төслийн хүрээнд аудит болон санхүүгийн удирдлагын цахим мастер төлөвлөгөө боловсруулж турших, мэдээллийн технологийг нэвтрүүлэх удирдамжийг боловсруулах, УАГ-ыг Сангийн яамны Төрийн сангийн газрын “Засгийн газрын санхүүгийн удирдлагын систем” болон холбогдох төрийн байгууллагуудын мэдээллийн системтэй холбох, их хэмжээний өгөгдлийн дүн шинжилгээ хийх

чиг үүргийнхээ дагуу гүйцэтгэсэн ажлын дүнд үндэслэн төсөв, түүний зарцуулалттай холбоотой 4, хүний нөөцтэй холбогдох 4, төлөвлөгөөт ажлын биелэлтэй холбоотой 7, бусад чиглэлээр 8 зөвлөмж өгч, ирүүлсэн 9 гомдлын хариуг шийдвэрлэжээ.

ДАА-наас анхаарал хандуулах нийтлэг асуудал буюу аудитын чанарын хяналтын тогтолцооны төлөвшилд анхаарах, орон нутагт хийгдэж байгаа ижил сэдэв, аудитын төрлөөр болон нэгдсэн удирдамжаар гүйцэтгэсэн аудитын үр дүн, хамрагдсан байгууллага, илрүүлэлт, ТАГ-уудад тулгарах хүндрэл бэрхшээл, гаргасан саналд тулгуурлан дүгнэлт зөвлөмж гарган ажилласан байна.

техник, эдийн засгийн үндэслэл боловсруулах бэлтгэл ажлыг бүрэн хангалаа.

Дэлхийн банк болон Европын холбооны санхүүжилттэй Монгол Улсад Засаглалыг бэхжүүлэх төслийн хүрээнд төрийн аудитын үр дүнг мэдээлэх, иргэдэд зориулсан вэб портал хуудас, гар утасны аппликэшн хөгжүүлэх ажлыг эхлүүлээд байна.

Төрийн аудитын байгууллага нь нийт албан хаагчдын чадавхыг бэхжүүлэх, тасралтгүй хөгжүүлэх ажилд мэдээллийн технологийн дэвшлийг ашиглах, төсөвт хэмнэлттэй, цаг хугацаа, орон зайнаас үл хамаарсан чанартай сургалтыг зохион байгуулах Цахим сургалтын систем (Learning management system)-ийг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэхэд бэлэн болоод байна. Тус системийг ашиглан аудитын чанар, үр нөлөөг сайжруулах үүднээс санхүүгийн тайлангийн аудитыг гэрээгээр гүйцэтгэдэг хараат бус аудитын компаниудад төрийн аудитын стандарт, арга зүйн сургалт явуулах боломжтой.

Цаасгүй технологийг нэвтрүүлэх, ажилтнуудын ажлын бүтээмжийг нэмэгдүүлэх, дотоод ажил үйлчилгээ, бүтцийн нэгжүүдийн харилцаа, мэдээлэл боловсруулалт түгээлт, зохион байгуулалтыг цэгцтэй, шуурхай болгох, албан хэргийн өртөг зардлыг бууруулахад чиглэгдсэн дотоод удирдлагын “ABLE” цогц программыг нэвтрүүлээ.

ТӨРИЙН АУДИТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААН ДАХЬ ИРГЭДИЙН ОРОЛЦОО

Төрийн аудитын байгууллага нь үйл ажиллагааны төлөвлөгөөндөө иргэдийн үнэн зөв хариу хүссэн аудитыг хийж, иргэд олон нийтэд үр дүнг цахим болон хэвлэмэл байдлаар хүргэдэг.

Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл, Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд жил бүр аудит хийж, үр дүнг УИХ-д хүргүүлэн, чуулганаар хэлэлцүүлж, телевизийн олон сувгаар иргэд олон нийтэд шууд, нээлттэй, ил тод хүрдэг байна.

ҮАГ-ын дэргэд Аудитын иргэний танхим,

Нийслэл, Говь-Алтай, Хэнтий аймаг дахь ТАГ-ын дэргэд Аудитын иргэдийн бүлэг ажиллаж, иргэд, олон нийтээс санал асуулга авах, аудитын үр дүнг түгээх чиглэлээр үр нөлөөтэй ажиллалаа.

Европын холбоо болон Дэлхийн банкны Итгэлцлийн сангийн санхүүжилттэй Монгол Улсад засаглалыг бэхжүүлэх төслийн хүрээнд аудитын үйл ажиллагаанд иргэдийн оролцоог хангах стратегийн баримт бичиг, хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг боловсруулах ажлыг эхлүүлээд байна.

МЭДЭЭЛЭЛ СУРТАЛЧИЛГАА

Хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай хамтран ажиллах ажлын хүрээнд МҮОНРТ, Монголын радио, Өдрийн сонин, Зууны мэдээ сонин болон times.mn, news.mn, 24tsag.mn зэрэг мэдээллийн сайтуудтай гэрээ байгуулан хэрэгжүүлж ажиллав.

Хамтын ажиллагааны хүрээнд Монголын радиогийн 3 дугаар сувгаар “Төрийн аудитын цаг” цуврал нэвтрүүлгийг явуулж, өдөр тутмын хоёр сонинд 14 хоног тутамд нэг удаа “Төрийн аудитын мэдээлэл” нэртэй булан тогтмол ажиллаж, сонинуудад цаг үеийн мэдээлэл, худалдан авах ажиллагааны урилгыг нийтлүүлэн харилцагч талуудад мэдээлэл түгээж ирсэн. Мөн байгууллагыг төлөөлж, МҮОНРТ-ийн “Цаг үе, үзэл бодол”, Ийгл тв-ийн “Өөр өнцөг” хэлэлцүүлэг нэвтрүүлэгт оролцож байгууллага, аудитын үйл явцын талаар ярилцлагад оролцож, мэдээлэл өгч ажилласан байна.

ҮАГ болон хараат бус аудитын байгууллагаас гаргаж буй аудитын тайланг нэгдсэн стандартын дагуу хэвлэх, төсвийн байгууллагад олгох итгэмжлэл, статистикийн мэдээллийн эмхэтгэл, гарын авлага, товхимол, бусад материалуудыг 3000 гаруй хувь хэвлэж түгээсэн байна.

“Нээлттэй нийгэм форум” ТББ-тай хамтран Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжигдсэн, дуусаагүй орхигдсон барилга, Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн биелэлтэд хийсэн аудитын дүнг инфографик хэлбэрээр бэлтгэн ҮАГ-ын сайтад байршуулан дүнг мэдээллээ.

АНТАГ-ууд мөн орон нутаг дахь хэвлэл мэдээллийн хэрэгслүүдтэй хамтран ажиллаж, тухай бүр аудитын дүн болон байгууллагын дотоод үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллийг иргэд, олон нийтэд түгээж ирсэн байна.

УИХ-д ажлаа шууд тайлагнадаг төрийн байгууллагуудтай үйл ажиллагаагаа уялдуулах бодлогын хүрээнд АТГ-тай эрх бүхий албан тушаалтны төрд учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх чиглэлээр, Төрийн албаны зөвлөлтэй гүйцэтгэлийн удирдлага, төрийн албан хаагчийн сахилга хариуцлагын чиглэлээр, мөн ҮСХ-той байгууллагын статистикийн мэдээллийн боловсруулалт, тайлагнал, сургалт зохион байгуулахаар хамтран ажиллах төлөвлөгөөг батлан үйл ажиллагааг нь эхлүүллээ.

ГАДААД ХАРИЛЦАА, ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

ТАБ-ын гадаад харилцаа, хамтын ажиллагаа олон улсын төвшинд байр сууриа эзэлсэн, АДБОУБ-ын болон АДБАБ-ын гишүүнчлэлтэй бөгөөд ОХУ, БНХАУ, БНСУ, БНТУ, Кувейт зэрэг улсын төрийн аудитын байгууллагатай идэвхтэй хамтын ажиллагаатай, хүний нөөцийг олон улсын байгууллагаас зохион байгуулах мэргэжлийн сургалтад тогтмол оролцуулдаг.

Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнууд 2019 онд нийт 13 улсад давхардсан тоогоор 30 ажилтан аудитын чиглэлээр урт болон богино хугацааны сургалтад хамрагдсан байна.

Хүснэгт 4. Гадаад сургалтын мэдээлэл

Д.д	Зохиогдсон улс	Оролцогчид	Сургалтын сэдэв
1	БНТУ, Анкара	2	Санхүүгийн аудитын төлөвлөлтийн үе шат
2	БНТУ, Анкара	2	Ёс зүйн аудит
3	Арабын Нэгдсэн Эмират Улс	3	АДБ-ын Гүйцэтгэлийн хэмжүүрийн шалгуур үзүүлэлтүүд, үнэлгээний арга зүй
4	Бангладеш	2	АДБ-ын Гүйцэтгэлийн хэмжүүрийн шалгуур үзүүлэлтүүд, үнэлгээ, тайлагнал
5	Лаос	2	АДБ-ын Стратеги төлөвлөгөө боловсруулах, хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлох
6	Эстони	3	Улс төрийн намын санхүүжилт, цахим тогтолцоо
7	БНХАУ, Бээжин хот	2	Ядуурлыг бууруулахад АДБ-ын оролцоо
8	БНХАУ, Күньюминь	1	Азийн үнэлгээний 7 хоног
9	Филиппин, Манила	1	Азийн Хөгжлийн Банкны "Чадавхыг бэхжүүлэх" форум
10	Филиппин, Манила	1	АДБ хандивлагчдын оролцогчдын оролцоо
11	БНСУ	6	АДБ-ын Мэдээллийн технологийн үйл ажиллагаатай танилцах
12	БНСУ	3	Төрийн аудитын менежмент
13	БНХАУ, Нанжин хот	2	Аудитын магистрын зэрэг олгох хөтөлбөр

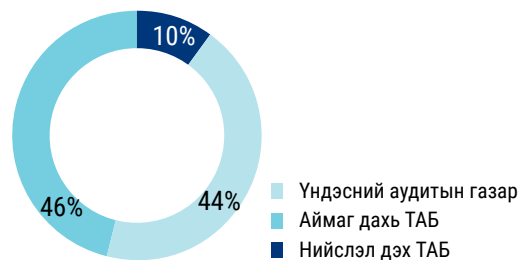
ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ, САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАГНАЛ

Монгол улсын төсвөөс 2019 оны төсвийн жилд Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын төсвийн багцад урсгал зардалд 14.0 тэрбум, хөрөнгийн зардалд 1.5 тэрбум, нийт 15.5 тэрбум төгрөгийн батлагдсан төсвийн хүрээнд үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэн ажилласан.

Батлагдсан төсвийг төсвийн шууд захирагчид төсвийн сар, улирлын батлагдсан хуваарийн дагуу хуваарилан хяналт тавин ажилласан бөгөөд нийт төсвийн 44 хувь буюу 6.2 тэрбум төгрөг УАГ-т, 10 хувь буюу 1.4 тэрбум төгрөг Нийслэл дэх ТАГ-т, 46 хувь буюу 6.4 тэрбум төгрөг 21 аймаг дахь ТАГ-т тус тус хуваарилагдсан байна. (Дүрслэл 12)

Батлагдсан төсвийн 8.0 тэрбум төгрөг буюу 52 хувийг цалин хөлс болон нэмэгдэл, урамшууллын зардал, 1.0 тэрбум төгрөг буюу 6 хувийг НДС-ийн зардал, 2.3 тэрбум төгрөг буюу 15 хувийг бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний

Дүрслэл 12. ТАБ-ын төсвийн хуваарилалт

төлбөр, 2.7 тэрбум төгрөг буюу 17 хувийг бусад урсгал зардал, 1.5 тэрбум төгрөг буюу 10 хувийг хөрөнгийн зардал тус тус эзэлж байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн урсгал төсвийн зарцуулалт 13.6 тэрбум төгрөг буюу 90 хувь, хөрөнгийн зардлын зарцуулалт 1.4 тэрбум төгрөг буюу 97 хувь, нийт төсвийн зарцуулалт 15.1 тэрбум төгрөг буюу 97 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.

Хүснэгт 5. Төсвийн төлөвлөгөө, гүйцэтгэл (сая төгрөг, хувь)

Д.д	Зардлын бүлэг	Батлагдсан төсөв		Төсвийн гүйцэтгэл		Төсвийн хэтрэлт, хэмнэлт	
		Урсгал төсөв	Эзлэх хувь	Урсгал төсөв	Эзлэх хувь	Зөрүү (+,-)	Эзлэх хувь
1	Цалин хөлс, нэмэгдэл урамшил	8,010.4	52%	7,983.1	53%	27.3	7%
2	Нийгмийн даатгалын шимтгэл	1,001.3	6%	994.1	7%	7.2	2%
3	Байр ашиглалттай холбоотой зардал	207.2	1%	205.5	1%	1.7	0%
4	Хангамж, бараа материалын зардал	380.6	2%	377.6	2%	3.0	1%
5	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	180.5	1%	180.5	1%	0.04	0%
6	Томилолт, зочны зардал	852.8	5%	849.1	6%	3.7	1%
7	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, төлбөр, хураамж	2,363.2	15%	2,088.3	14%	274.9	69%
8	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	294.8	2%	294.4	2%	0.4	0%
9	Урсгал шилжүүлэг	746.8	5%	679.2	4%	67.6	17%
	ДҮН	14,037.6	90%	13,651.9	90%	385.7	97%
	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	1,500.0	10%	1,488.6	10%	11.4	3%
	НИЙТ ЗАРДАЛ	15,537.6	100%	15,140.5	100%	397.1	100%

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын төсвийн багцад хамаарах 23 төсвийн шууд захирагчийн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, анхан шатны баримт материал, холбогдох бусад санхүүгийн баримт бичгийн хамт

төсвийн цаглабарт хугацаанд аудитын дүгнэлт гаргуулахаар “Грант Торнтон Аудит” ХХК-д хүлээлгэн өгснөөр санхүүгийн тайланг баталгаажууллаа.

የገንዘብ ማጠቃለያ

4

ДУГНЭЛТ, ЗОРИЛТ

ДҮГНЭЛТ, ЦААШДЫН ЗОРИЛТ

Монгол Улсын Их Хурлаас баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуулийн нэмэлт өөрчлөлтөд Төрийн хяналтын байгууллагын үндсэн чиг үүрэг, зохион байгуулалт, үйл ажиллагаа нь Үндсэн хуулийн зохицуулалттай болохыг баталгаажуулсан нь Төрийн аудитын хараат бус байдлыг бэхжүүлсэн, олон улсын аудитын дээд байгууллагуудын төвшинд ч тодоор тэмдэглэгдэх сайн туршлага боллоо.

ТАБ-ын 2019 оны ерөнхий төлөвлөгөөнд тусгагдсан 9 зорилтын хүрээний 393 арга хэмжээний хэрэгжилт 90 гаруй хувьтай биелж, бүтцийн нэгжүүд болон аймаг, нийслэл дэх төрийн аудитын газрууд хүлээсэн чиг үүргээ жигд ханган биелүүлж, оны зорилт болох "Аудитыг баримтжуулах бодлого, арга зүйг боловсронгуй болгож, төлөвшүүлэх жил"-ийн хүрээнд төлөвлөсөн арга хэмжээгээ бүрэн хэрэгжүүлж ажиллалаа.

Батлагдсан сэдвийн хүрээнд төрөлжсөн аудитын газрууд болон аймаг, нийслэл дэх төрийн аудитын газраас гүйцэтгэсэн төлөвлөгөөт аудитыг чанар, стандартын шаардлагад нийцүүлэн гүйцэтгэлд чанарын хяналтыг хэрэгжүүлж, 4231 аудитыг гүйцэтгэснээс шалгагдагч байгууллагаар 406.5 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг хүлээн зөвшөөрүүлсэн нь төсвөөс авсан санхүүжилтийн нэг төгрөг тутамд 26.9 төгрөгийн шууд үр өгөөж бий болгосон байна.

Монгол Улсын Их Хурлын 2019 оны 05 дугаар сарын 31-ний өдрийн 56 дугаар тогтоолоор Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдын албан тушаалын цалингийн хэмжээг баталж өгсөн нь төрийн хяналтын байгууллага, нийт албан хаагчдын улс, нийтийн өмнө хүлээсэн чиг үүргээ үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэхэд чухал дэмжлэг боллоо.

ТАБ-ын 2020 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний үндсэн чиглэл:

Төрийн аудитын байгууллагын хараат бус байдал болон хуульд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлэх боломжийг хязгаарлаж байгаа хууль, эрх зүйн зохицуулалтуудыг шинэчлэх санал боловсруулна.

Төрийн аудитын тогтолцоонд арга зүй, стандартын шинэчлэлийг хийж, олон улсын чиг хандлагад нийцсэн дэвшилтэт технологи бүхий орчин үеийн төрийн аудитын тогтолцоог төлөвшүүлнэ.

"Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030"-ыг хэрэгжүүлэх төрийн аудитын байгууллагын идэвх оролцоог нэмэгдүүлэх замаар сайн засаглалыг дэмжинэ.

Харилцагч талуудын үр ашигтай хамтын ажиллагааг дэмжиж, аудитын чанар, нийгэмд үзүүлэх үр өгөөжийг дээшлүүлнэ.

Нийгмийн бүхий л салбарыг хамарсан өргөн хүрээний асуудалд үнэлэлт, дүгнэлт өгөх мэдлэг, чадвар бүхий хангалттай хэмжээний хүний нөөцийг бүрдүүлнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын дотоод засаглал, дэмжих үйлчилгээ, эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог төлөвшүүлж ажиллана.

ТАБ-ын 2019 оны үйл ажиллагааны үр дүн, дунд хугацаанд хэрэгжүүлэх стратегийн төлөвлөгөөг жигд ханган биелүүлэх, хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлэх чиг үүрэг, үйл ажиллагааны үр нөлөөг дээшлүүлэх зорилгоор 2020 оныг “Төрийн аудитын эрх зүйн орчин, стандартын шинэтгэлийн жил” болголоо.

ТАБ-ын хувьд “2020 он” хууль тогтоомжоор хүлээсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэх боломжийг хязгаарлаж байгаа хууль, эрх зүйн зохицуулалтыг шинэчлэх санал боловсруулах, аудитын арга зүй, стандартын шинэчлэлийг гүнзгийрүүлэн олон улсын чиг хандлагад нийцсэн шилдэг технологи, сайн туршлагыг нэвтрүүлж төлөвшүүлэхээс гадна “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030”-ын хэрэгжилтэд идэвх оролцоогоо нэмэгдүүлж, сайн засаглалыг дэмжих, харилцагч талуудын үр ашигтай хамтын ажиллагааг сайжруулж, гүйцэтгэх аудитынхаа чанар, нийгэмд үзүүлэх үр өгөөжийг дээшлүүлэхэд онцгой анхаарч ажиллах жил байх болно.

Дэвшүүлсэн бодлого, стратеги, баримтлах чиглэл, хэрэгцээ шаардлагатай уялдуулан аудитын болон аудитын бус үйл ажиллагаа, мөрдөж буй журам, дүрэм зааврын хэрэгжилт, үр дагаврыг үнэлж, боловсронгуй болгох бүтэц, зохион байгуулалтын шаардлагатай өөрчлөлтийг хэрэгжүүлнэ.

Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн чиг хандлагад нийцсэн, олон нийтийн үнэн зөв хариу хүссэн асуудлаар аудитыг төлөвлөн гүйцэтгэж, аудитын үр өгөөжийг төлөвлөх, бүртгэх, тайлагнах ажлын горим, арга зүйг сайжруулж, төсвийн хөрөнгийн зарцуулалтад арвилан хэмнэлтийг бий болгох үндсэн үйл ажиллагаанд нийцүүлэн зохион байгуулалт, эрсдэл, чанарын хяналтын удирдлагыг төлөвшүүлж ажиллана.

Монгол Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны 2019 оны 05 дугаар тогтоол, УАГ-аас 2020 онд гүйцэтгэх аудитыг хүлээн зөвшөөрөгдсөн стандарт, горимын дагуу төлөвлөлт, урьдчилсан судалгаа, гүйцэтгэл, тайлагнал, чанарын хяналтыг үр нөлөөтэй гүйцэтгэж, аудитын чанар, үр өгөөжийг нэмэгдүүлж ажиллана.

УАГ улс орны бүхий л салбарыг хамарсан судалгаа, дүн шинжилгээ хийх, судалгааны үр дүнд суурилан системтэйгээр аудитыг гүйцэтгэхийн тулд мэдлэг чадвар бүхий хүний нөөцийг бүрдүүлж аудитыг хөгжүүлэх бодлогын зорилт цаашдын үйл ажиллагааны гол чиглэлийн нэг байх болно.

УИХ-ын Төрийн байгуулалтын Байнгын хорооны 2013 оны 05 дугаар тогтоолын дагуу гүйцэтгэсэн системчилсэн үнэлгээний тайлангаар толилуулсан анхаарал хандуулах асуудлыг хянаж, төрийн аудитын байгууллагын хууль тогтоомжоор хүлээсэн чиг үүрэгт нийцүүлэн ажиллана.

Төрийн аудитын агуулга, чанарын суурь зарчим, бэлэн байдлыг АДБАБ-ын Ханойн тунхаглал, АДБОУБ-ын Их хурлын Москвагийн тунхаглал болон НҮБ, АДБОУБ-тай хамтарсан “Аудитын дээд байгууллагууд Тогтвортой хөгжлийн зорилтын хэрэгжилтэд аудит хийхэд бэлэн үү” сэдэвт хэлэлцүүлгийн шууд үр нөлөөг бий болгохтой уялдуулан шинэчлэн тодорхойлно.

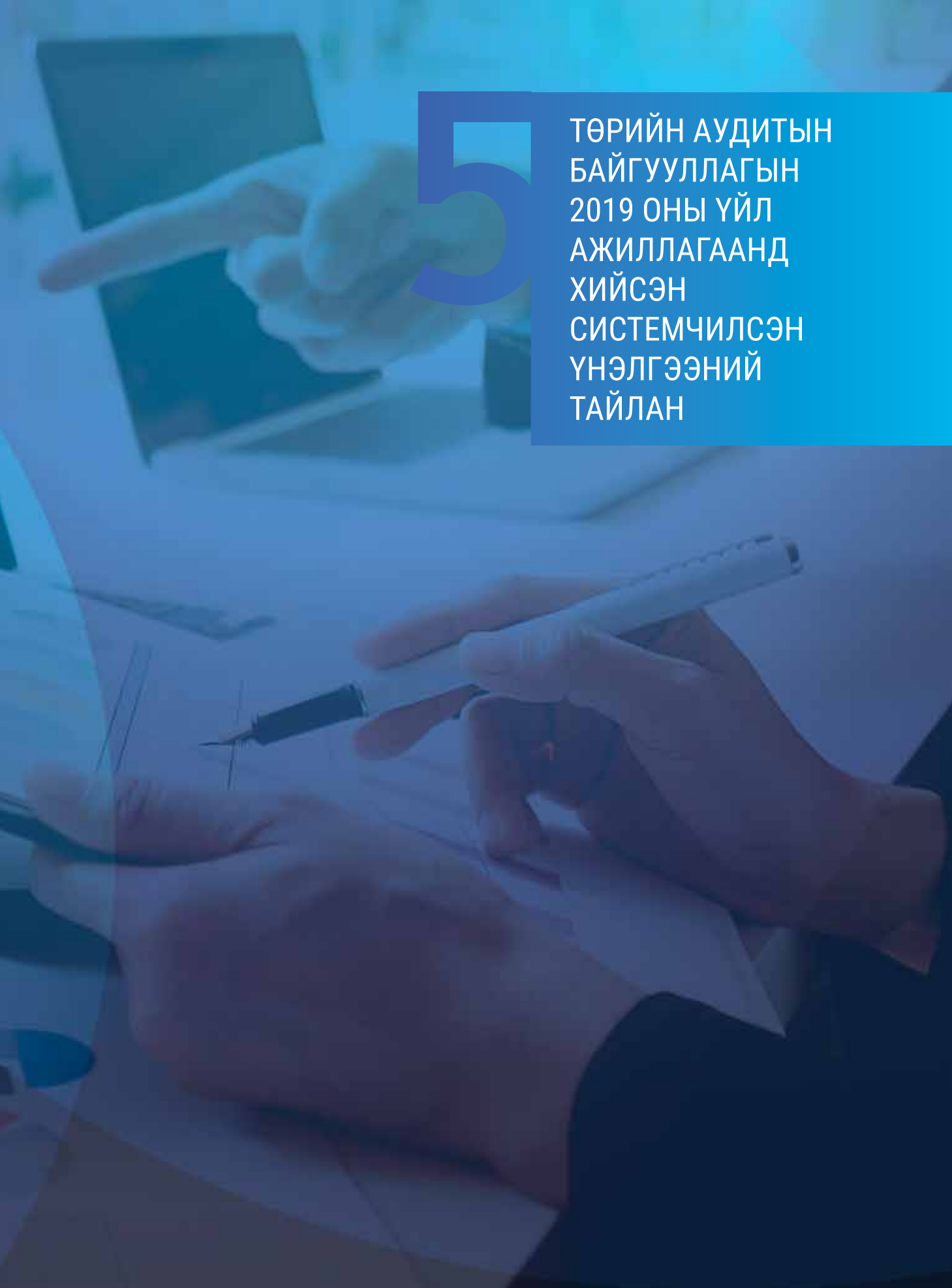
АДБ-уудын нэгдсэн ойлголт, улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан төрийн санхүү, төсвийн хяналтын чиг үүрэгтэй нийцүүлэн хүрээлэн буй орчны болон тогтвортой хөгжлийн зорилтын үр нөлөөг сайжруулахад оролцоогоо нэмэгдүүлж, цахим аудитын тогтолцоо бий болгох шинэчлэлийн суурийг тавьж ажиллана.

دین و دنیا کا صحیح رویہ

5

ТӨРИЙН АУДИТЫН
БАЙГУУЛЛАГЫН
2019 ОНЫ ҮЙЛ
АЖИЛЛАГААНД
ХИЙСЭН
СИСТЕМЧИЛСЭН
ҮНЭЛГЭЭНИЙ
ТАЙЛАН

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН 2019 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ СИСТЕМЧИЛСЭН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

ОРШИЛ

УИХ-ын Төрийн байгуулалтын Байнгын хорооны 2013 оны 05 дугаар тогтоолын дагуу Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/21 дүгээр тушаалаар байгуулагдсан ажлын хэсэг Төрийн аудитын байгууллагын 2019 оны үйл ажиллагаанд системчилсэн үнэлгээ хийлээ.

Системчилсэн үнэлгээг Хууль зүйн яамнаас боловсруулан гаргасан “Байгууллагын үйл ажиллагаанд системчилсэн үнэлгээ хийх аргачлал”-ын дагуу дараах зорилтуудын хүрээнд хийв. Үүнд:

- Төрийн аудитын байгууллагын чиг үүргийн хэрэгжилт,
- Хүний нөөцийн хэрэгцээ,
- Санхүү буюу захиргааны зардал.

Системчилсэн үнэлгээнд Төрийн аудитын байгууллагын 2019 оны үйл ажиллагааны тайлан, олон улсын зөвлөхүүдийн хөндлөнгийн хяналтын тайлан, Төрийн аудитын байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, хүний нөөцийн судалгаа, 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, худалдан авах ажиллагааны тайлан болон бусад холбогдох баримт материалыг хамруулж, системчилсэн үнэлгээ хийх арга зүйг ашиглан үнэлсэн болно.

1. БАЙГУУЛЛАГЫН ЧИГ ҮҮРГИЙН ХЭРЭГЖИЛТЭД ХИЙСЭН ҮНЭЛГЭЭ

Төрийн аудитын байгууллагатай холбоотой зарим хууль, эрх зүйн асуудал

Төрийн аудитын байгууллагад 20 гаруй хуулиар аудит хийх чиг үүргийг хариуцуулжээ. Төрийн аудитын байгууллагад Төрийн аудитын тухай хууль бусад хуулиар заавал хийх аудитуудыг хатуу зааж хариуцуулснаар төрийн аудитын байгууллага өөрөө судалж, эрсдэл, чанараа тооцоолж, үр ашигтайгаар аудит хийх үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэх боломжийг хязгаарлаж төсөв, санхүү, хүний нөөцийн хувьд хүндрэл үүсгэж байна.

Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хороо аудитын сэдвийг батлахдаа Үндэсний аудитын газрын боловсруулсан саналыг ямар хэмжээнд сэдвийн нэрийг өөрчлөх, сэдэв нэмэх, хасах талаар хуульд нарийвчлан зохицуулаагүй байна. Үүний улмаас Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хороо хүний болон санхүүгийн нөөц, хугацааг бодитой төлөвлөж, тооцоололгүйгээр шинээр сэдэв нэмэх, аудитын сэдвийн хамрах хүрээг өргөтгөх, багасгах тохиолдлууд гарч байна.

Төрийн аудитын тухай хуульд 2013 оны 11 дүгээр сарын 07-ны өдөр нэмэлт, өөрчлөлт оруулахдаа тус хуулийн 5 дугаар зүйл (Төрийн аудитын төрөл)-д “5.4.Нийцлийн аудит нь аудит хийлгэсэн байгууллага үйл ажиллагаандаа хууль тогтоомж, нийтээр дагаж мөрдөх эрх зүйн актаар тогтоосон шаардлагыг сахин биелүүлж байгаа байдлыг шалгаж дүгнэлт, зөвлөмж гаргана” гэсэн хэсгийг шинээр нэмсэн буюу төрийн аудитын байгууллага нь “нийцлийн аудит” гэсэн нэгэн төрлийн аудитыг хийхээр хуульчлахдаа хуулийн үйлчлэх хүрээ, нарийвчилсан зохицуулалтыг оруулаагүй байна.

Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн сонгуулийн тухай хуулийг шинэчлэн найруулж батлахдаа дагалдуулан Төрийн аудитын тухай хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт нь Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгч, орон нутгийн сонгуульд нэр дэвшигч, нам, эвслийн сонгуулийн хандив, санхүүжилт, зардал болон сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр нь Төсвийн тогтвортой байдлын тухай, Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуульд нийцсэн байдалд болон хэрэгжүүлэх санхүүгийн эх үүсвэрийн талаарх эдийн засгийн тооцоог хянаж дүгнэлт гаргах гэсэн бүлэг зохицуулалтын хэрэгжилтийн үр нөлөө тодорхойгүй байх бөгөөд Төрийн аудитын тухай хуулийг анх баталсан хуулийн үзэл баримтлал, зорилготой нийцээгүй, төрийн аудитын байгууллагыг улс төрийн шинжтэй харилцаа, маргаанд татан оруулах эрсдэлийг бий болгосон, төрийн аудитын байгууллагын үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэх боломжийг хязгаарлаж төсөв, санхүү, хүний нөөцийн хувьд хүндрэл үүсгэж байна.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлд төрийн аудитын байгууллагын мэдээлэл авах эрхийг хуульчилсан боловч уг бүрэн эрх нь бусад хууль тогтоомжоор хязгаарлагдсан, тухайлбал, Банкны тухай хуулийн 7.2-т заасан “Банк, түүний харилцагч болон гуравдагч этгээд нууц” гэж үзсэн аливаа мэдээллийг гаргуулж авах эрх бүхий байгууллагад төрийн аудитын байгууллагыг оруулаагүй байна.

Төрийн аудитын тухай хуульд төрийн аудитын байгууллагаас акт тавих, албан шаардлага өгөх харилцааг зөвхөн Үндэсний аудитын газрын хэрэгжүүлэх бүрэн эрхэд хамаарах 15 дугаар зүйлийн 15.1.12 дахь заалтаар зохицуулжээ. Уг харилцааг нарийвчлан зохицуулах шаардлагын үүднээс Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2016 оны А/95 дугаар тушаалаар батлагдсан “Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөх баримтлах журам”-ыг баталсан байна. Төрийн аудитын тухай хуулиар Ерөнхий аудиторт ийнхүү журам батлах эрх хэмжээг олгоогүй тул уг журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага бүртгэх боломжгүй байна.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.9-д “Засгийн газраас Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Монгол Улсын жилийн төсвийн төсөлд хийсэн аудитын дүгнэлт, уг төсөлтэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын Байнгын хороо, нам, эвслийн бүлгээс гаргасан саналын талаарх дүгнэлтийг Улсын Их Хуралд оруулж танилцуулах” гэж заасан боловч:

1. Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4.7-т зааснаар төрийн аудитын төв байгууллага жилийн төсвийн төслийн талаарх дүгнэлтийг Улсын Их Хуралд жил бүрийн 10 дугаар сарын 15-ны дотор хүргүүлэх ёстой учир хугацааны хувьд шахуу,

2. Улсын Их Хуралд хүргүүлсэн төсвийн төслийн дүгнэлтийн дараа хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, Улсын Их Хурлын Байнгын хороо, нам, эвслийн бүлгээс гаргасан саналыг төрийн аудитын байгууллагад хэрхэн ирүүлэх, түүнд нь төрийн аудитын байгууллага дүгнэлт хийж, буцааж хүргүүлэх, танилцуулах зэрэг үйл ажиллагааны зохицуулалтыг бүрэн тусгаж өгөөгүйгээс уг хэсэг хэрэгжээгүй байна.

Мөн Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2.4-т заасан “орон нутгийн төсвийн төсөлд болон төсвийн хөрөнгийн үр ашгийг дээшлүүлэх, орлого нэмэгдүүлэх талаар санал боловсруулж аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд оруулах” гэсэн заалт бодит байдал дээр бүрэн хэрэгжихгүй байна. Учир нь:

1. Төсвийн тухай хуульд заасан цаглабарын хугацаатай уялдуулж зохицуулаагүй

2. Үйл ажиллагааны зохицуулалтыг оруулаагүй байна.

Төрийн аудитын байгууллагын хийж гүйцэтгэж байгаа үүргүүд өөр ямар нэгэн байгууллагатай давхардаж буй байдал

Төрийн аудитын байгууллагын эрхэм зорилгыг “Төрийн санхүү, төсвийн хяналтыг хараат бусаар хэрэгжүүлж, харилцагч талуудын хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар иргэдийн амьдралыг сайжруулна” гэж тодорхойлсон бөгөөд Төрийн аудитын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д “Энэ хуулийг төрийн аудитын байгууллагаас улс, орон нутгийн төсвийн орлого, зарлагын гүйцэтгэл, төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит, тэдгээрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд, төсвөөс санхүүгийн дэмжлэг авсан төсөл, хөтөлбөрийн санхүүгийн тайлан, үйл ажиллагааны гүйцэтгэлд аудит хийж, дүгнэлт, зөвлөмж гаргахад дагаж мөрдөнө” гэж хуулийн үйлчлэх хүрээг тусгаж өгсөн байна.

Гэтэл Төрийн аудитын тухай хуульд 2011, 2012 онуудад орсон нэмэлт өөрчлөлтөөр¹ Үндэсний аудитын газарт олгогдсон бүрэн эрх нь Сонгуулийн төв байгууллагын тухай хуулиар тогтоосон Сонгуулийн ерөнхий хорооны чиг үүрэгтэй давхардаж байна.

Мөн Төрийн аудитын тухай хуулийн холбогдох заалт нь Газрын тосны тухай хуулийн зарим заалттай зөрчилдөхийн зэрэгцээ Газрын тосны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын чиг үүрэгтэй давхардаж байна.

¹ Төрийн аудитын тухай хуулийн 15.1.15 – 15.1.19 дэх заалтууд

Байгууллагын зорилго, зорилтууд тухайн жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний талаар

Төрийн аудитын байгууллагын стратегийг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2019 оны 10 дугаар сарын 02-ны өдрийн А/76-1 дугаартай “Төрийн аудитын байгууллагын стратегийг батлах тухай” тушаалаар баталсан байна.

Үндэсний аудитын газар аудитын болон байгууллагын дотоод үйл ажиллагаанаас гадна харилцагч талуудын оролцооны хувь нэмрийг сайжруулахад анхаарч “Төрийн аудитын байгууллагын 2019-2023 онд хэрэгжүүлэх харилцагч талуудын оролцооны стратеги төлөвлөгөө”-г боловсруулан Монгол Улсын Ерөнхий аудитораар 2019 оны 2 дугаар сарын 18-ны өдрийн А/10 дугаар тушаалаар батлуулсан байна.

Ингэснээр харилцан ашигтай хамтын ажиллагаа бий болж, аудитын үр өгөөж, үр дүн дээшлэх, төрийн байгууллагууд болон иргэд, нийгэмд Төрийн аудитын дээд байгууллагын нэр хүнд өсөх, улмаар төрийн байгууллагын хамтын ажиллагаа, харилцан бие биеэ ойлгож, дэмжих асуудал нэмэгдэнэ гэж үзэж байна.

Төрийн аудитын байгууллагын тухайн жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн талаар

“Төрийн аудитын байгууллагын 2019 оны үйл ажиллагааны ерөнхий төлөвлөгөө”-нд нийт 393 арга хэмжээ багтсан байна. Үүнд:

Зураглал 1: Төрийн аудитын байгууллагын 2019 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, арга хэмжээний бүлэг

13	Үндэсний аудитын газрын хараат бус байдал ба хууль эрх зүйн орчныг төгөлдөржүүлэх	43	ТАБ-ын аудитын бодлого, хөгжлийн судалгаа хийж хөгжлийн стратеги, төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн санал боловсруулах, батлуулах, хэрэгжилтийг хангуулах	28	Үндэсний аудитын газар мөрдөгдөж буй аудитын арга зүй ба стандартыг шинэчлэн боловсруулж, олон улсын шилдэг туршлага, арга зүйд нийцүүлэн улам боловсронгуй болгох
35	Стратегийн оновчтой, үр нөлөөтэй удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх	25	Үндэсний аудитын газар чиг үүргээ үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэх мэргэжлийн ур чадвартай хүний нөөцийг бүрдүүлэх	120	Удирдлага, дэмжих үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах
29	Харилцагч талуудтай ажиллах тогтолцооны үр нөлөөг сайжруулах	58	Аудитын чанар үр нөлөөг сайжруулах	42	Байгууллагын стратеги зорилтыг хангахад чиглэсэн тусгай захиалгат ажил, үйлчилгээний хүрээнд

2019 оны үйл ажиллагааны ерөнхий төлөвлөгөөний биелэлтийг жилийн эцсийн байдлаар нэгтгэн дүгнэхэд 89.7 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.

Үндэсний аудитын газраас үр дүн багатай, судалгааны чиглэлтэй олон дэд зорилтууд тодорхойлж, цөөнгүй ажлын хэсэг гарч үйл ажиллагаа болон төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг үнэлэн дүгнэх ажиллагаа хийгдэж байгаа боловч үр дүнд суурилсан үнэлгээ буюу түүний үр дүн, үр ашиг, үр нөлөөг тодорхойлон тооцдог, нийгэмд үзүүлэх үр өгөөжийг дээшлүүлэхэд анхаардаг, цаашид тухайн чиглэлээр бодлого боловсруулан ажиллах нь зүйтэй байна.

Хяналт-шинжилгээг тасралтгүй, үнэлгээг тогтмол, тодорхой үе шаттай хийдэг байх, үнэлгээний тайланд тусгагдсан мэдээллийн үнэн зөв байдлыг холбогдох бүтцийн нэгж, албан тушаалтан хариуцдаг байх зарчмуудыг хэрэгжүүлдэг байх явдлыг хэвшил болгох шаардлагатай байна.

Төрийн аудитын байгууллагын батлагдсан сэдвийн хүрээнд төрөлжсөн аудитын газрууд болон аймаг, нийслэл дэх төрийн аудитын газраас гүйцэтгэсэн төлөвлөгөөт аудитыг чанар, стандартын

шаардлагад нийцүүлэн гүйцэтгэлд чанарын хяналтыг хэрэгжүүлж, 4231 аудитыг гүйцэтгэснээс шалгагдагч байгууллагаар 406.5 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг хүлээн зөвшөөрүүлсэн нь төсвөөс авсан санхүүжилтийн нэг төгрөг тутамд 26.9 төгрөгийн шууд үр өгөөжийг бий болгожээ.

2. ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН ХЭРЭГЦЭЭНД ХИЙСЭН ҮНЭЛГЭЭ

Тайлант онд Төрийн аудитын байгууллага нь Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2018 оны А/55 дугаар тушаалаар “Үндэсний аудитын газрын бүтэц, зохион байгуулалт, бүтцийн нэгжүүдийн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл, орон тоо”-г, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/59, 2018 оны А/138 дугаар тушаалаар баталсан “Аймаг, Нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын бүтэц, зохион байгуулалт, чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл, орон тоо”-г тус тус баталсны дагуу зохион байгуулалт хийж үйл ажиллагаа явуулсан байна.

УИХ-ын Төсвийн Байнгын хорооны “Төрийн аудитын байгууллагын зохион байгуулалтын бүтцийн ерөнхий бүдүүвч, орон тооны дээд хязгаарыг батлах тухай” 03 дугаар тогтоолоор орон тооны дээд хязгаарыг 389 ажиллагсадтай байхаар баталсан бөгөөд тус байнгын хорооны 2019 оны 9 дүгээр сарын “Орон тооны дээд хязгаарт өөрчлөлт оруулах тухай” тогтоолоор 5 орон тоо нэмэгдэж нийт 394 орон тоотой болсон ба уг орон тоог 2020 оноос мөрдсөн байна. Нийт ажиллагсдын 108 нь УАГ-т, 281 нь аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газарт ажиллаж байна.

Төрийн аудитын байгууллагын ажлын ачаалал их, хүний нөөцийн дутагдалтай байдлаас үүдэн тайлант онд нийт 88 гэрээт шинжээч /богино хугацааны/ авч ажиллуулсны 54 хувь нь санхүүгийн тайлангийн аудитад, 24 хувь нь нягтлан бодох бүртгэлийн чиглэлээр, 13 хувь нь нийцэл, гүйцэтгэлийн аудитад, үлдсэн 9 хувийг дотоод ажлын чиглэлээр авч ажиллуулсан байна.

Аймаг дахь Төрийн аудитын газруудын тухайд дээрх батлагдсан бүтэц зохион байгуулалтаар ажиллах боломжгүй байна. Өөрөөр хэлбэл хүний нөөцийн дутагдлаас үүдэн төрөлжсөн аудитын албаар ажиллах боломжгүй, аудиторуд бүх төрлийн аудитад оролцож байна. Мөн орон нутагт гүйцэтгэл болон нийцлийн аудитын багт нарийн мэргэжлийн мэргэшсэн /инженер, барилга, замын мэргэшсэн төсөвчин гэх мэт/ ажилтныг гэрээгээр авч ажиллуулах асуудал төсвийн хүрэлцээгүй байдлаас шалтгаалан орхигдсон байна.

Нэг албан хаагч 7 хоногийн ажлын 5 өдөрт 40 цаг ажиллахаас гүйцэтгэлээр 60-70 цаг байгаа нь хүний нөөцийн хувьд дутагдалтай байгааг харуулж байна.

Төрийн аудитын байгууллагын батлагдсан орон тоонд ажиллаж байгаа албан хаагчдаас аудитад оролцдог албан хаагчдыг авч үзвэл дараах байдалтай байна.

Хүснэгт 1: Аудитад оролцдог албан хаагчдын эзлэх хувь

Нийт орон тоо	Үүнээс				УАГ-ын орон тоо	Үүнээс			
	Аудитад оролцдог		Удирдлага, дэмжих үйлчилгээ			Аудитад оролцдог		Удирдлага, дэмжих үйлчилгээ	
	тоо	хувь	тоо	хувь		тоо	хувь	тоо	хувь
389	317	81	72	19	108	82	76	26	24

Эх сурвалж: ТАБ-ын батлагдсан бүтэц, орон тоо

Уг үзүүлэлтээс харахад ТАБ-ын хэмжээнд 19 хувь, УАГ-т 24 хувь нь дэмжих үйлчилгээ үзүүлж байна.

Төрийн аудитын байгууллага нь сүүлийн жилүүдэд цар хүрээ ихтэй, гадаадын хөрөнгө оруулалттай томоохон төсөл, арга хэмжээнд аудит хийж байгаа тул тухайн чиглэлээр мэргэшсэн аудиторудыг бэлтгэх шаардлагатай байна.

3. САНХҮҮ БУЮУ ЗАХИРГААНЫ ЗАРДЛЫН ҮНЭЛГЭЭ

Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлийн талаар

Дэлхийн банкны төслийн хүрээнд хэрэгжсэн олон улсын зөвлөхүүдийн өгсөн зөвлөмжид: Аудитын дээд байгууллага өөрийн төсвийг боловсруулах эрхтэй ч Сангийн яам тус төсвийг бүтнээр нь олгоно гэсэн баталгаа байхгүй байна² гэж үнэлжээ. Учир нь УИХ-ын Төсвийн байнгын хороогоор хянагдаж зөвшөөрөгдсөн Төрийн аудитын байгууллагын төсвийн төслийг улсын төсөвт нэгтгүүлэхээр хуульд заасны дагуу Сангийн яаманд хүргүүлдэг. Тус яам Төрийн аудитын байгууллагын УИХ-ын Төсвийн байнгын хорооноос баталсан төсвийн төслийн дүнгээс 2016 онд 6.4 тэрбум, 2017 онд 6.3 тэрбум, 2018 онд 1.9 тэрбум, 2019 онд 3.4 тэрбум төгрөгийг хасаж санхүүжилтийг УИХ-аар батлуулж ирсэн нь санхүүгийн бүрэн бие даасан, хараат бус байдал алдагдаж ирснийг харуулж байна.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1³-д заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллагын 2019 оны төсөвт урсгал санхүүжилтэд 14.0 тэрбум, хөрөнгийн зардалд 1.5 тэрбум нийт 15.5 тэрбум төгрөг батлагдсан нь өмнөх онтой харьцуулахад 35 хувиар нэмэгдсэн байна.

Төсвийн гүйцэтгэлээр 15.1 тэрбум төгрөг буюу 97 хувийг зарцуулж 0.4 тэрбум төгрөгийг улсын төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Санхүүгийн тайлагнал, нягтлан бодох бүртгэлийн талаар

Үндэсний аудитын газрын 2019 оны санхүүгийн тайлангаар Эргэлтийн хөрөнгө нийт дүнгээрээ өмнөх оноос 275.3 сая төгрөгөөр нэмэгдэж 788.7 сая төгрөг болсон байна. Эргэлтийн хөрөнгийн бүтцийг урьд оны мөн үетэй харьцуулбал: авлага 35.0 хувиар буюу 112.7 сая, урьдчилгаа 288.5 хувь буюу 142.5 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын төсвийн багцын Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон түүнд хамаарах 23 төсвийн шууд захирагчдын 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн аудитыг УИХ-ын даргын захирамжаар томилогдсон "Грант торнтон аудит" ХХК гүйцэтгэж байна. Төсвийн шууд захирагчийн аудитаар Үндэсний аудитын газар болон аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газрууд "Зөрчилгүй" дүгнэлт авсан байна.

Худалдан авах ажиллагааны талаар

Үндэсний аудитын газрын хэмжээнд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 1,500.0 сая, үндсэн үйл ажиллагааны урсгал зардлаас 511.3 сая, нэмэлт санхүүжилтийн зардлаас 17.8 сая нийт 2,029.0 сая төгрөгийн батлагдсан төсөвт өртөг бүхий нийт 28 төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулагдан 1,744.3 сая төгрөгийн гэрээ байгуулж ажилласан байна.

² Түншийн үнэлгээний тайлан 23 хуудас

³ 8.1 Үндэсний аудитын газрын төсвийг түүний саналыг үндэслэн УИХ хэлэлцэн батална. Төсөв нь УАГ үйл ажиллагаагаа хараат бусаар хэрэгжүүлэх шаардлагыг хангасан байна.

ДҮГНЭЛТ

Системчилсэн үнэлгээний явцад цуглуулсан нотлох зүйл, үнэлгээний дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг хийж байна. Үүнд:

- Төрийн аудитын байгууллагад Төрийн аудитын тухай хууль бусад хуулиар заавал хийх аудитуудыг хатуу зааж хариуцуулснаар төрийн аудитын байгууллага өөрөө судалж, эрсдэл, чанараа тооцоолж, үр ашигтайгаар аудит хийх үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэх боломжийг хязгаарлаж төсөв, санхүү, хүний нөөцийн хувьд хүндрэл үүсгэж байна.
- Тайлант хугацаанд Төрийн аудитын байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж буй аудиторуд Хөдөлмөрийн хуулинд заасан ажиллавал зохих цагаас 20-30 илүү цаг ажилласан байгаа нь хүний нөөцийн хувьд дутагдалтай байгааг илтгэж байна.
- Төрийн аудитын байгууллага жилийн үйл ажиллагааны тайлангаа нэгдүгээр улиралд багтаан УИХ-д хүргүүлэхээр "Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хууль"-д заасан нь "Төсвийн тухай хууль"-д төсвийн ерөнхийлөн захирагч аудит хийгдсэн санхүүгийн тайланг жил бүрийн 4 дүгээр сарын 25-ны дотор Санхүү төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлэхээр заасан заалттай зөрчилдөж байна.

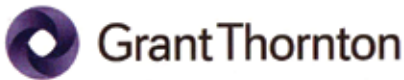
Accounting & Finance

6

САНХҮҮГИЙН
ТАЙЛАНД ӨГСӨН
ХАРААТ БУС
АУДИТОРЫН
ДҮГНЭЛТ

“ГРАНТ ТОРНТОН АУДИТ” ХХК

Аудит, татвар, зөвлөх үйлчилгээний дэлхийн сүлжээний бие даасан фирм

Хараат бус аудиторын дүгнэлт

Далай таур, 9 давхар,
 ЮНЕСКО гудамж - 31,
 Сүхбаатар дүүрэг,
 1 хороо Улаанбаатар
 14230, Монгол улс
 Т + 976 70 110744
 + 976 70 110799

Dalai Tower, 9 floor,
 UNESCO street - 31,
 Sukhbaatar District-1,
 Ulaanbaatar 14230,
 Mongolia
 Т + 976 70 110744
 + 976 70 110799

**ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН
 ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА
 Ц. ГАНБОЛД ТАНАА**

Аудитын гэрчилгээ

Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1, Төрийн аудитын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.2-Т заасны дагуу Үндэсний аудитын газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Үндэсний аудитын газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/ өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Бид аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Аудитаар Үндэсний аудитын газар нь 2019 оны жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлан дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус байгууллагад мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл хөтлөлт, программ хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэсэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

Үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1-д заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь аудитын байгууллагын үүрэг юм.

GRANT THORNTON
AUDIT LLC
ГРАНТ ТОРНТОН
АУДИТ УУК
УЛААНБААТАР ХОТ
2020 оны 3 дугаар сарын 21

ХАВСРАЛТ

ХАВСРАЛТ 1 ҮЙЛ ЯВДЛЫН ТОВЧООН (2019)

Сар	Үйл явдлын товч агуулга
I	<ul style="list-style-type: none"> ТАБ-ын 2019 оны үйл ажиллагааны ерөнхий төлөвлөгөө батлагдав. ТАБ-ын Удирдах ажилтны зөвлөгөөнийг зохион байгуулав. Төрийн аудитын талаар төрөөс баримтлах бодлогын баримт бичгийн төслийг боловсруулж дуусгав. ТАБ-аас 2019 онд гүйцэтгэх аудитын сэдвийг шинэчлэн батлав.
II	<ul style="list-style-type: none"> ТАБ-ын 2019-2023 онд хэрэгжүүлэх харилцагч талуудын оролцооны стратеги төлөвлөгөө батлагдав. Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2019 оны А/11 тоот тушаалаар “Төрийн аудитын байгууллагын аудитор, шинжээчийн мэргэжлийн төвшин ахиулах сургалт, мэргэшлийн зэрэг олгох журам”-ыг батлав.
III	<ul style="list-style-type: none"> ҮАГ-ын төлөөлөгчид ЕВРОСАИ-АСОСАИ-н хамтарсан “Шинээр гарч ирж буй асуудлууд болон Онцгой байдлын нөхцөл байдал” сэдэвт III бага хуралд оролцов. ТАБ-ын 2019 оны сургалтын чиглэл, ерөнхий төлөвлөгөө батлагдав.
IV	<ul style="list-style-type: none"> УИХ-ын Төсвийн Байнгын хорооны “Төрийн аудитын байгууллагын зохион байгуулалтын бүтцийн ерөнхий бүдүүвч, орон тооны дээд хязгаарыг батлах тухай” 03 дугаар тогтоол батлагджээ. УИХ-ын Төсвийн Байнгын хорооны 05 дугаар тогтоолоор Үндэсний аудитын газрын 2020 онд гүйцэтгэх аудитын сэдэв батлагдав. АДБ-ын Эдийн засгийн хамтын ажиллагааны нийгэмлэг, (ECOSAI)-ийн санхүүжилтээр Турк Улсын Анталия хотноо зохион байгуулагдсан “Ёс зүйн аудит” сэдэвт сургалтад ҮАГ-ын төлөөлөгчид оролцов. “Засгийн газрын өрийн удирдлагын 2016-2018 оны стратегийн баримт бичгийн хэрэгжилт, үр дүн”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайланг Улсын Их Хуралд өргөн барив. “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн биелэлт, үр дүн”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайланг Улсын Их Хуралд өргөн барив. “Оюутолгой” ХХК-ийн хөрөнгө оруулалтын гэрээ болон Далд уурхайн бүтээн байгуулалтын төлөвлөгөө /Дубайн гэрээ/-ний хэрэгжилт, үр дүнд хийсэн нийцлийн аудитын тайланг Улсын Их Хуралд өргөн барив.
V	<ul style="list-style-type: none"> Монгол Улсын Их Хурлын “Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчийн цалингийн хэмжээг тогтоох тухай 56 дугаар тогтоол батлагджээ. ТАБ-ын 2018 оны үйл ажиллагааны тайланг Улсын Их Хуралд өргөн барив. БНХАУ-ын Ерөнхий аудитор хатагтай Ху Жэзуны урилгаар Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын орлогч бөгөөд Тэргүүлэх аудитор С.Бүрэнбат, албаны төлөөлөгчдийн хамт БНХАУ-ын Үндэсний аудитын газарт айлчлав. Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар Монгол Улсын Ерөнхий аудитораар Д.Занданбат томилогдож, ажлаа хүлээн авлаа. Монгол Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар Үндэсний аудитын газарт ажиллаж, үйл ажиллагаатай танилцав. УИХ-ын ТБХ-оос ажлын хэсэг гарч Н.Амарзаяа гишүүнээр ахлуулсан баг ҮАГ-т ажилласан. Төрийн аудитын байгууллагын шинэ ажилтнуудын сургалтыг зохион байгуулав. Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2019 оны А/39 тоот тушаалаар “Гүйцэтгэлийн аудитын төлөвлөлтийн шатанд эрсдэлийг үнэлэх заавар”-ыг батлав. АДБОУБ-ын Хөгжлийн Санаачилга (Ай Ди Ай)-н хөтөлбөрийн менежер Ирина Шпренгливский Монгол Улсын Үндэсний аудитын газрын Гүйцэтгэлийн хэмжүүрийн үнэлгээ хийхэд арга зүйн зөвлөгөө өгч ажиллав.

ТӨРИЙН АУДИТЫН
БАЙГУУЛЛАГЫН ТУХАЙ

2019 ОНД ГҮЙЦЭТГЭСЭН
АУДИТЫН ҮР ДҮН

2019 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН
ҮЙЛ АЖИЛЛАГА

ДҮГНЭЛТ ЗОРИЛТ

СИСТЕМЧИЛСЭН
ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЛАН

ХАРААТ БҮС АУДИТОРЫН
ДҮГНЭЛТ

ХАВСРАЛТ

VI	<ul style="list-style-type: none"> • Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайланг Улсын Их Хуралд өргөн барив. • Улсын төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн, үр ашигт байдалд хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайланг Улсын Их Хуралд өргөн барив. • Улсын Их Хурлын Төсвийн Байнгын хороогоор Үндэсний аудитын газрын 2018 оны үйл ажиллагааны тайланг хэлэлцэв.
VII	<ul style="list-style-type: none"> • “Төрийн аудитын сургалтын цар хүрээ” гэсэн агуулгын хүрээнд ТАБ-ын сургагч багш нарын давтан сургалт зохион байгуулагдав. • ОХУ-ын Бүгд Найрамдах Буриад Улсын Ардын Их Хурлын дарга Павлов Владимир Анатольевич, Буриад Улсын Тооцооны танхимын дарга Пегасов Евгений Владимирович тэргүүтэй төлөөлөгчид Үндэсний аудитын газарт албан ёсны айлчлал хийж, хяналт шалгалт, аудитын стандарт, арга зүйн асуудлаар туршлага солилцов. • Төрийн аудитын байгууллагын хэмжээнд дотоод удирдлагын “Эйбл” программ хангамжийг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэв. • АНУ-ын Нью-Йорк хотод “Аудитын дээд байгууллагууд Тогтвортой хөгжлийн зорилгын хэрэгжилтэд аудит хийхэд бэлэн үү” сэдэвт олон улсын семинарт Монгол Улсын Ерөнхий аудитор Д.Занданбат тэргүүтэй албаны төлөөлөгчид оролцов.
IX	<ul style="list-style-type: none"> • ОХУ-ын Москва хотноо зохион байгуулагдсан Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын байгууллагын их хурал болох “ИНКОСАЙ 23”-д Монгол Улсын Ерөнхий аудитор Д.Занданбат тэргүүтэй албаны төлөөлөгчид оролцов. • Манай төлөөлөгчид ОХУ-ын Тооцооны танхимын дарга Алексей Леонидович Кудрин, БНХАУ-ын Ерөнхий аудитор хатагтай Ху Жээун, БНСУ-ын Аудит, хяналт шалгалтын зөвлөлийн дарга Чой Жае Хёнтай албан ёсны уулзалт хийв. • “Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт”-д хийсэн нийцлийн аудитын тайланг УИХ-д өргөн барив.
X	<ul style="list-style-type: none"> • ТАБ-ын 2024 он хүртэлх хугацааны стратегийн төлөвлөгөөг батлав. • Үндэсний аудитын газрын төлөөлөгчид Канад Улс дахь Аудитын дээд байгууллагад албан айлчлал хийж, Канад улсын Ерөнхий аудиторын газар болон Онтарио мужийн Ерөнхий аудиторын газрын удирдлагуудтай уулзаж, туршлага судлав. • БНСУ-ын аудит ба хяналт шалгалтын зөвлөлийн дэргэдэх аудит ба хяналт шалгалт, судалгааны институтын удирдлагууд ҮАГ-т ажиллав. • Төрийн аудитын байгууллагын ахлах аудиторудын сургалт зохион байгуулагдав.
XI	<ul style="list-style-type: none"> • Монгол Улсын Их Хурлаас баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтөд Төрийн аудитын байгууллагын хараат бус байдал тусгагдлаа. • Монгол Улсын Үндэсний аудитын газарт Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтээр “Төрийн аудитын байгууллагын чадавхыг бэхжүүлэх” төсөл хэрэгжиж эхлэв. • Европын холбооны итгэлцлийн сангийн санхүүжилтээр Дэлхийн банкнаас Монгол Улсад засаглалыг хөгжүүлэх төслийн хүрээнд иргэний танхимын үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх хөтөлбөр ҮАГ-т хэрэгжиж эхлэв. • Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд Авлигатай тэмцэх газартай хамтран ажиллах төлөвлөгөөний дагуу төсөл хэрэгжүүлж эхлэв. • Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын А/87 дугаар тушаалаар 2020 онд гүйцэтгэх Санхүүгийн тайлангийн аудит хийх ерөнхий чиглэл батлагдав.
XII	<ul style="list-style-type: none"> • Ажлын зохион байгуулалт, архив албан хэрэг хөтлөлтийн улсын үзлэгт Төрийн аудитын байгууллага 96.75 хувь буюу “маш сайн” үнэлгээтэй дүгнэгдлээ. • Үндэсний статистикийн хороотой хамтран ажиллах төлөвлөгөөг баталж хамтын ажиллагааг эхлүүлэв. • Үндэсний аудитын газар, аймаг, нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын 2020 онд гүйцэтгэх аудитын сэдвийн төлөвлөгөө батлагдав. • Төрийн аудитын байгууллагын 2020 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө батлагдав.

ХАВСРАЛТ 2

АУДИТЫН ҮР ДҮНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ (2015-2019 ОНЫ БАЙДЛААР)

Д.д	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2015 он	2016 он	2017 он	2018 он	2019 он	
1	1 төгрөгт ногдох үр өгөөж	төг	56.6	67.9	198.6	72.1	26.9	
2	Улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн орлого	тбм.төг	30.0	7.6	13.0	15.2	40.6	
3	Тогтоосон төлбөрийн акт	өгсөн	тоо	2,035	1,475	1,249	1955	1687
			тбм.төг	22.9	10.9	22.4	57.4	19.3
		хэрэгжсэн	тбм.төг	20.2	5.1	11.0	21.5	13.2
4	Өгсөн албан шаардлага	өгсөн	тоо	3,195	2981	2152	2871	2897
			тбм.төг	5,548.3	1,173.6	2,537.9	2,202.7	1,991.9
		хэрэгжсэн	тбм.төг	2,838.6	837.5	1,796.6	434.0	775.1
5	Өгсөн зөвлөмж	өгсөн	тоо	9,656	7,855	7,694	9083	7524
		хэрэгжсэн	тоо	8,166	5,685	5,963	7368	6160
6	Илрүүлсэн алдаа зөрчил	илрүүлсэн	тбм.төг	18,312.2	16,336.9	11,477.9	18,831.4	9,057.0
		залруулсан	тбм.төг	8,093.5	6,074.3	2,241.5	12,162.1	1,535.9
7	Албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах санал	өгсөн	тоо	1,079	931	611	891	764
		хэрэгжсэн	тоо	732	752	447	617	901
8	Хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	тоо	89	186	87	75	96	
9	Хүлээн зөвшөөрөгдсөн үр өгөөж	тбм.төг	540.9	633.7	1,831.6	821.7	406.5	

ТӨРИЙН АУДИТЫН
БАЙГУУЛЛАГЫН ТУХАЙ

2019 ОНД ГҮЙЦЭГТЭСЭН
АУДИТЫН ҮР ДҮН

2019 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН
ҮЙЛ АЖИЛЛАГА

ДҮГНЭЛТ ЗОРИЛТ

СИСТЕМЧИЛСЭН
ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

ХАРААТ БҮС АУДИТОРЫН
ДҮГНЭЛТ

ХАВСРАЛТ

ХАВСРАЛТ 3 ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧИЙН СТА-ЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

№	Байгууллагын нэр, ангилал	Аудитын илрүүлэлт				Үүнээс:	
		илрүүлсэн		залруулсан		зөвлөмж	
		тоо	Дүн /тэрбум. төг/	тоо	Дүн /тэрбум. төг/	тоо	Дүн /тэрбум. төг/
Улсын Төсвийн ерөнхийлөн захирагч							
1	Санхүүгийн зохицуулах хороо	8	0.1	1	0.003	6	0.04
2	Үндсэн хуулийн цэц	4	1.6	2	1.6	2	0.005
3	Улсын дээд шүүх	9	0.7	3	0.6	4	0.02
4	Цагаатгах ажлыг удирдан зохион байгуулах комисс	6	0.03	3	0.02	2	0.001
5	Авлигатай тэмцэх газар	1	0.02	-	-	1	0.02
6	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл	46	36.2	1	35.6	23	0.6
7	Улсын Их Хурал	4	0.5	1	0.1	3	0.4
8	Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл	5	0.2	1	0.2	4	0.0
9	Үндэсний аудитын газар	27	1.7	1	1.6	26	0.1
10	Улсын Ерөнхий прокурор	51	1.8	1	1.7	39	0.1
11	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын газар	5	0.1	-	-	4	0.1
12	Үндэсний статистикийн хороо	26	0.2	-	-	17	0.04
13	Нийгмийн даатгалын сан	98	161.7	1	46.7	79	9.4
14	Монгол Улсын Шадар сайд	240	15.7	1	10.2	131	3.1
15	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	115	20.5	6	12.1	73	7.7
16	Барилга, хот байгуулалтын яам	53	24.1	12	16.5	31	5.8
17	Батлан хамгаалах яам	175	29.2	9	20.4	110	4.6
18	Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яам	395	384.7	34	9.9	264	181.2
19	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	131	299.8	52	110.5	60	182.8
20	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар	34	5.5	6	5.3	23	0.1
21	Монгол Улсын Ерөнхий сайд	57	21.2	15	17.9	32	1.4
22	Сангийн яам	148	159.1	52	158.1	73	0.6
23	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	80	289.0	19	261.4	48	17.4
24	Хууль зүйн дотоод хэргийн яам	283	38.8	9	32.7	171	2.2
25	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	126	151.5	6	37.9	67	45.5
26	Эрчим хүчний яам	149	138.2	30	115.8	86	9.9
27	Гадаад харилцааны яам	39	14.6	15	13.1	15	0.7
28	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	333	19.2	3	4.0	171	10.2
29	Эрүүл мэндийн яам	456	98.5	12	24.4	222	60.6
30	Эрүүл мэндийн даатгалын сан	28	436.2	1	294.7	17	139.3
31	Хүний эрхийн Үндэсний комисс						
32	Төрийн албаны зөвлөл						
33	Сонгуулийн ерөнхий хороо						
	Улсын ТЕЗ-ийн нийт дүн	3132	2,350.5	297	1,233.0	1,804	683.9

№	Байгууллагын нэр, ангилал	Аудитын илрүүлэлт				Үүнээс:	
		илрүүлсэн		залруулсан		зөвлөмж	
		тоо	Дүн тэрбум. төг/	тоо	Дүн /тэрбум. төг/	тоо	Дүн /тэрбум. төг/

Орон нутгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч

1	Архангай аймаг ТЕЗ	182	8.8	60	5.0	43	2.8
2	Баян-Өлгий аймаг ТЕЗ	134	10.4	16	6.8	8	0.7
3	Баянхонгор аймаг ТЕЗ	185	1.1	71	0.4	62	0.4
4	Булган аймаг ТЕЗ	376	9.1	201	2.7	124	4.4
5	Говь-Алтай аймаг ТЕЗ	651	18.8	136	9.7	49	0.0
6	Говьсүмбэр аймаг ТЕЗ	317	15.5	159	11.0	126	3.9
7	Дархан-Уул аймаг ТЕЗ	257	17.3	122	15.8	107	1.3
8	Дорноговь аймаг ТЕЗ	402	82.6	80	70.9	230	4.7
9	Дорнод аймаг ТЕЗ	274	17.2	66	7.2	115	7.0
10	Дундговьд аймаг ТЕЗ	332	7.2	97	6.3	18	0.1
11	Завхан аймаг ТЕЗ	288	8.5	118	7.3	124	1.1
12	Орхон аймаг ТЕЗ	420	24.9	120	21.8	203	2.3
13	Өвөрхангай аймаг ТЕЗ	201	10.1	107	9.5	62	0.4
14	Өмнөговь аймаг ТЕЗ	535	22.8	264	18.8	225	2.7
15	Сүхбаатар аймаг ТЕЗ	413	4.1	13	1.1	242	1.0
16	Сэлэнгэ аймаг ТЕЗ	728	21.2	191	10.5	178	7.1
17	Төв аймаг ТЕЗ	697	39.4	214	22.2	270	6.7
18	Увс аймаг ТЕЗ	109	3.5	64	2.4	14	0.1
19	Ховд аймаг ТЕЗ	566	27.9	150	9.1	297	9.7
20	Хөвсгөл аймаг ТЕЗ	218	4.7	75	1.6	91	2.1
21	Хэнтий аймаг ТЕЗ	229	3.8	80	3.0	108	0.5
22	Нийслэл ТЕЗ	1889	220.3	612	92.1	949	86.6
	Орон нутгийн ТЕЗ-ийн дүн	9403	579.3	3016	335.2	3645	145.5
55	Нийт дүн	12535	2,929.7	3313	1,568.2	5449	829.5

ХАВСРАЛТ 4

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ ДЭХ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРААС ХИЙСЭН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТ (ӨӨРИЙН САНААЧИЛГААР, ИТХ-ЫН ХҮСЭЛТЭЭР)

Д.д	Аудитын газар	Аудитын сэдэв
1	Архангай	Эрдэнэбулган сумын ТЕЗ-ын 2017, 2018 оны төсвийн зарцуулалт, үйл ажиллагааны үр дүн
2	Архангай	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн, үр ашиг
3	Баянхонгор	"Баянхонгор эрчим хүч" ЦТХХК-ийн 2015-2017 оны үйл ажиллагаа, үр дүн
4	Баянхонгор	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
5	Баянхонгор	Баянхонгор аймгийн Автозамын сангийн хөрөнгийн төлөвлөлт, бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр ашиг
6	Баянхонгор	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын хэрэгжилт, үр дүн
7	Баянхонгор	Төсвийн тухай хуулийн хэрэгжилт
8	Баян-Өлгий	Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн 2018 оны үйл ажиллагааны үр дүн
9	Баян-Өлгий	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
10	Баян-Өлгий	Орон нутгийн өмчийн "Суат" ХХК-ийн 2018 оны үйл ажиллагааны үр дүн
11	Булган	"Хөгжлийн хөтөч" хөтөлбөрийн хэрэгжилт
12	Булган	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
13	Булган	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн ногдуулалт, төлөлтийн байдал
14	Говь-Алтай	Нэгдсэн эмнэлгийн 2017-2019 оны үйл ажиллагааны үр дүн
15	Говь-Алтай	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
16	Говь-Алтай	Алтай хотын нийтийн тээврийн үйлчилгээний чанар, хог хаягдлын хураамжийн төвлөрүүлэлт
17	Говьсүмбэр	"Илчлэг Шивээ" ОНӨААТҮГ-ын үйл ажиллагааны үр дүн
18	Говьсүмбэр	Эрүүл мэндийн газрын үйл ажиллагааны үр дүн
19	Говьсүмбэр	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын газрын үйл ажиллагааны үр дүн
20	Дархан-Уул	"Дарханы Дулааны Цахилгаан Станц" ТӨХК-ны 2016, 2017 оны үйл ажиллагаа, үр дүн
21	Дархан-Уул	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
22	Дархан-Уул	ХААИС-ийн харьяа Дархан-Уул аймаг дахь Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн 207.2018 оны үйл ажиллагаа, үр дүн
23	Дархан-Уул	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын газрын 2018 оны үйл ажиллагаа, үр дүн
24	Дорноговь	Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
25	Дорноговь	Орон нутгийн өмчит компаниудын худалдан авах ажиллагааны үр дүн
26	Дорноговь	Аймгийн ОНТ-ийн татварын бус орлого бүрдүүлэх үйл ажиллагааны үр дүн
27	Дорнод	Аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газрын 2017-2018 оны үйл ажиллагааны үр дүн, үр нөлөө
28	Дорнод	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
29	Дорнод	Төрийн болон орон нутгийн өмчит компаниудын худалдан авах ажиллагааны үр дүн
30	Дорнод	Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын бус хөтөлбөр, арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүн
31	Дундговь	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
32	Дундговь	Улсын төсвийн 2019 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн, үр ашиг
33	Дундговь	Мал аж ахуйн салбарын бодлого үйл ажиллагааны үр дүн
34	Завхан	Аймгийн Төсвийн Ерөнхийлөн захирагчийн 2018 оны төсвийн гүйцэтгэл, үр дүн
35	Завхан	Ойжуулалтын 2018 оны ажлын үр дүн
36	Завхан	Аймгийн ЗДТГ, Засаг даргын нөөц сангийн үйл ажиллагааны үр дүн
37	Завхан	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
38	Завхан	Завханмандал сумын төсөвт байгууллагуудын үйл ажиллагааны үр дүн
39	Завхан	Политехникийн коллежийн 2018 оны үйл ажиллагаанд аудит хийх
40	Завхан	"Завхан-АЗЗА"ХХК-ний 2018 оны үйл ажиллагаанд аудит хийх
41	Орхон	"Евро эко" хорооллын төслийн явц, хэрэгжилт түүний үр дүн

№	Аудитын газар	Аудитын сэдэв
42	Орхон	"2А" хорооллын төслийн явц, хэрэгжилт түүний үр дүн
43	Орхон	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
44	Өвөрхангай	Автозамын сангийн хөрөнгөөр 2017-2018 онуудад гүйцэтгэсэн ажлын хэрэгжилт, үр дүн
45	Өвөрхангай	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
46	Өвөрхангай	Орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр зорилтот бүлгийн иргэдэд дэмжлэг, үйлчилгээ үзүүлсэн хөрөнгийн худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулалтын үйл ажиллагааны үр дүн
47	Өмнөговь	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн ногдуулалт, төлөлтийн байдал
48	Өмнөговь	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн хэрэгжилт, үр дүн
49	Өмнөговь	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
50	Өмнөговь	Зарим дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хийх аудит
51	Сүхбаатар	Баруун-Урт сумын ЗДТГ-ын үйл ажиллагааны үр дүн
52	Сүхбаатар	АЗДТГ-ын төсвийн зарцуулалт, дэмжих үйл ажиллагааны 2018 оны үр дүн
53	Сүхбаатар	Аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газрын 2017-2018 оны үйл ажиллагааны үр дүн
54	Сүхбаатар	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
55	Сэлэнгэ	"Сэлэнгэ үйлчилгээ" ОНӨААТҮГ-ын үйл ажиллагааны үр дүн
56	Сэлэнгэ	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслэлийн албан татвар, замын хураамжийн орлогын бүрдүүлэлт, үр дүн /2016-2018/
57	Сэлэнгэ	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
58	Сэлэнгэ	Аймаг, сумдын Засаг даргын нөөц хөрөнгө болон мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зардлын төлөвлөлт, зарцуулалт, үр дүн /2017-2018 он/
59	Төв	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
60	Төв	Аймгийн Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн
61	Төв	2019 оны Төсвийн тухай хуулийн хэрэгжилт
62	Увс	Аймгийн төвийн сургууль, цэцэрлэгийн 2016-2018 оны "Үдийн цай" хөтөлбөр болон хоолны зардлын зарцуулалтын үр дүн
63	Увс	Байгаль хамгаалах болон автозамын сангийн 2014-2018 оны хөрөнгийн зарцуулалтын үр дүн
64	Увс	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
65	Ховд	"Шим ус" ОНӨААТҮГ-ын 2018 оны үйл ажиллагаа
66	Ховд	Аймгийн "Засаг дарга данс"-ны төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл
67	Ховд	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
68	Ховд	Булган сумын төсөвт байгууллагуудын үйл ажиллагааны үр дүн
69	Хөвсгөл	Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмж, үр дүн
70	Хөвсгөл	Байгаль орчны нөөц ашигласны төлбөрийн орлогын бүрдүүлэлт, зарцуулалт, байгаль хамгаалах, нөхөн сэргээх үйл ажиллагааны үр дүн
71	Хөвсгөл	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
72	Хөвсгөл	Боловсролын салбарын төсвийн хуваарилалт, санхүүжилтийн үр нөлөөт байдал
73	Хэнтий	Ерөнхий боловсролын сургуулийн "Үдийн цай" хөтөлбөрийн хэрэгжилт
74	Хэнтий	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн
75	Хэнтий	Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн 2018 оны эмийн төсвийн зарцуулалт, үйл ажиллагааны үр нөлөөт байдал
76	Нийслэл	"Ухаалаг Улаанбаатар" хөтөлбөрийн хүрээнд "Улаанбаатар смарт карт" ХХК-ийн үйл ажиллагаа, үр дүн
77	Нийслэл	Орон нутгийн төсвийн 2018 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн

ТӨРИЙН АУДИТЫН
БАЙГУУЛЛАГЫН ТУХАЙ

2019 ОНД ГҮЙЦЭТГЭСЭН
АУДИТЫН ҮР ДҮН

2019 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН
ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

ДҮГНЭЛТ ЗОРИЛТ

СИСТЕМЧИЛСЭН
ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

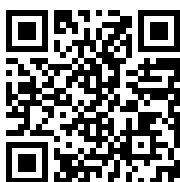
ХАРААТ БҮС АУДИТОРЫН
ДҮГНЭЛТ

ХАВРАЛТ

ХАВСРАЛТ 5
АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ ДЭХ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРААС ХИЙСЭН НИЙЦЛИЙН АУДИТ
(ӨӨРИЙН САНААЧИЛГААР, ИТХ-ЫН ХҮСЭЛТЭЭР)

№	Аудитын газар	Аудитын сэдэв
1	Архангай	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн хэрэгжилт
2	Архангай	Аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн хурлаас батлагдсан дэд хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилтийн явц, үр дүн
3	Баянхонгор	"Чандмань-Баянхонгор" ОНӨААТҮГ-ын үйл ажиллагааны үр дүн
4	Баянхонгор	Аймгийн Цагдаагийн газрын журмын хашааны орлогыг хууль, тогтоомжийн дагуу бүрэн төвлөрүүлсэн эсэх, түүний зарцуулалт
5	Баянхонгор	Ус, рашааны төлбөрийн ногдуулалт, төлөлтийн байдал хууль тогтоомжид нийцэж буй эсэх
6	Баян-Өлгий	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн хэрэгжилт
7	Булган	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн хэрэгжилт
8	Булган	Уул уурхайн нөхөн сэргээлтийн үр дүн
9	Говь-Алтай	Төрийн байгууллагуудын албан хаагчдын нийгмийн хамгааллын зардлын төлөвлөлт, зарцуулалт
10	Говь-Алтай	Аймгийн Засаг даргын захирамж, ИТХ-ын тогтоол шийдвэрүүдийн хэрэгжилт
11	Дархан-Уул	Стандарт хэмжил зүйн газрын 2018 оны үйл ажиллагаа, үр дүн
12	Дорнод	Дорнод аймаг дахь уул уурхайн нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагааны хэрэгжилт
13	Дундговь	Орон нутгийн өмчийн газрын үйл ажиллагаа, үр дүн
14	Дундговь	Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр 2015-2016 онд хэрэгжүүлсэн "Сүм хөх бүрд", "Цэнгэлдэх хүрээлэн", "Өвлийн нарлаг хүлэмж" төслийн хэрэгжилт, үр дүн
15	Өвөрхангай	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн хэрэгжилт
16	Өвөрхангай	Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны үр дүнд орон нутагт оруулсан орлогын зарцуулалт, үр дүн
17	Сүхбаатар	Стратегийн ач холбогдолтой "Цайртминерал" ХХК-ны улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн орлогын бүрдэл, гэрээний хэрэгжилт үр дүн
18	Ховд	Аймгийн худалдан авах ажиллагааны хэрэгжилт
19	Ховд	Аймгийн Боловсрол, эрүүл мэндийн салбарын мөнгөн тэтгэмж олголтын хэрэгжилт
20	Хөвсгөл	Мөрөн сумын ЗДТГ-ын "Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль"-ийн хэрэгжилт, үр дүн
21	Хэнтий	Худалдан авах ажиллагааны тухай хуулийн хэрэгжилт, үр дүн
22	Төв	"Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татварын хувь хэмжээ тогтоох тухай" аймгийн ИТХ-ын 09 дүгээр тогтоолын хэрэгжилтийн байдал
23	Төв	"Архидалтын эсрэг-Төв аймаг" хөтөлбөр, "Аймгийн нутаг дэвсгэрт согтууруулах ундаа худалдах түүгээр үйлчилгээ эрхлэх зөвшөөрөл олгох, сунгах, цуцлах, хяналт тавих журам"-ын хэрэгжилтийн байдал
24	Увс	Аймгийн ЗДТГ-ын 2016-2018 оны санхүүгийн үйл ажиллагааны үр дүн
25	Увс	Хяргас сумын төсөвт байгууллагуудын 2017-2018 оны үйл ажиллагааны үр дүн
26	Увс	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын үйл ажиллагаа, төсөл, хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үр дүн
27	Увс	Сагил сумын төсөвт байгууллагуудын 2017-2018 оны үйл ажиллагааны үр дүн
28	Увс	Тэс сумын төсөвт байгууллагуудын 2017-2018 оны үйл ажиллагааны үр дүн
29	Нийслэл	Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сангийн 2015-2018 оны хөрөнгийн зарцуулалт
30	Нийслэл	Баянзүрх дүүргийн 10,19 дүгээр тойргийн дахин сонгуульд төсвөөс санхүүжүүлсэн болон нэр дэвшигчдийн зардлын гүйцэтгэлийн тайлан баталгаажуулах
31	Нийслэл	Өмнөх аудитаар өгсөн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн мөрөөр хийх аудит

Аудитын тайланг QR кодоор үзнэ үү.

2019 оноос
өмнөх

2019 он

Үндэсний аудитын газар
/Засгийн газрын IV байр/

www.audit.mn

info@audit.gov.mn

(+976) 62-263230

(+976) 62-263230